

Dan Eriksson
Ekonomidirektör

08-123 175 78
dan.e.eriksson@sll.se

Diariennr
LOC 2019-0130

BESLUT

Informationssäkerhetsklass: K1

Styrelsen för Locum AB

Årsredovisning, verksamhetsberättelse, bolagsstyrningsrapport, hållbarhetsrapport samt intern kontrollplan 2019 för Locum AB

Ärendet

Fastställande och godkännande av årsredovisning, verksamhetsberättelse samt bolagsstyrningsrapport och hållbarhetsrapport samt intern kontrollplan för Locum AB 2019.

Beslutsunderlag

1. Årsredovisning 2019 för Locum AB
2. Verksamhetsberättelse 2019 för Locum AB
3. Bolagsstyrningsrapport 2019 för Locum AB
4. Hållbarhetsrapport 2019 för Locum AB
5. Intern kontrollplan 2019 för Locum AB

Förslag till beslut

Styrelsen för Locum AB föreslås besluta

- att godkänna årsredovisning, verksamhetsberättelse, bolagsstyrningsrapport, och hållbarhetsrapport samt intern kontrollplan 2019 för Locum AB,
- att underteckna årsredovisning 2019 för Locum AB och framlägga årsredovisningen för Locum AB för bolagsstämman för fastställande,
- att föreslå bolagsstämman att förfogande stående vinstmedel, 119 910 534 kronor, i Locum AB balanseras i ny räkning,
- att underteckna bolagsstyrningsrapport 2019 för Locum AB,
- att framlägga bolagsstyrningsrapport 2019 för Locum AB för bolagsstämman för fastställande, samt
- att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Anette Henriksson

Verkställande direktör

Årsredovisning

för

Locum AB

556438-7909

Räkenskapsår
2019-01-01 - 2019-12-31

Innehåll	Sida
Förvaltningsberättelse	1
Resultaträkning	3
Balansräkning	4
Kassaflödesanalys	5
Tilläggsupplysningar	6
Underskrifter	11

Styrelsens säte: Stockholm

Företagets redovisningsvaluta: Svenska kronor (SEK).

Alla belopp redovisas, om inte annat anges, i tusentals kronor (tkr).

Fastställelseintyg

Undertecknad intygar härmed att en med denna undertecknade kopia likalydande resultat- och balansräkning blivit fastställd på årsstämman 2020-05-13. Årsstämman beslöt tillika godkänna styrelsens förslag till resultatdisposition.

Stockholm 2020-06-17

Anette Henriksson
Verkställande direktör

Locum AB
556438-7909

Styrelsen och verkställande direktören för Locum AB avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2019-01-01 - 2019-12-31.

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Locum AB är ett helägt dotterföretag till Landstingshuset i Stockholm AB 556477-9378. Verksamhetsåret var Locum AB:s tjugosjätte. Locum AB har ett helägt dotterföretag AB Terreno 556108-8195, som sedan 2007 är vilande.

Locum har specifika ägardirektiv fastställda i regionfullmäktige, en bolagsordning, ett avtal avseende förvaltning samt en fullmakt att företräda SLL enligt avtalet. Locum ska inom ramen för förvaltningsavtalet genomföra de investeringar som beslutas, i enlighet med av regionfullmäktige fastställd investeringsprocess.

Genom förvaltningsavtalet svarar Locum för såväl teknisk som ekonomisk förvaltning av fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm (LFS). LFS är en resultatenthet inom Region Stockholm i vilken den ekonomiska redovisningen sker av regionens vårdfastigheter, ett fastighetsbestånd på cirka 2 miljoner kvadratmeter lokaler i Stockholms län.

Region Stockholm formulerar Locums uppdrag och sätter ramen för verksamheten via ägardirektiv, mål och budget. Locums politiskt tillsatta styrelse följer upp och utvärderar verksamheten. Verkställande direktören leder den löpande verksamheten mot uppsatta mål. Till sin hjälp har verkställande direktören en ledningsgrupp. Under 2019 har ledningsgruppen bestått av verkställande direktör och 5 avdelningschefer.

Bolagsstyrningen i Locum utgår från aktiebolagslagen och kommunallagen. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har utarbetat Principer för styrning av kommun- och regionsägda företag, ett dokument som bygger på Svensk kod för bolagsstyrning, och som syftar till att lyfta fram betydelsen av styrning för legitimitet, ändamålsenlighet och effektivitet i kommun- och regionsägda bolag, Locum följer dessa principer.

Locums verksamhet styrs utöver ovanstående av följande styrande förutsättningar:

- Ägarkrav och uppdrag
- Region Stockholms mål
- Budget som beslutats av regionfullmäktige
- Aktuella lagar och föreskrifter
- Regions Stockholms styrande dokument och Locums verksamhetsspecifika styrdokument
- Kraven i erfoderliga standarder [1]

[1] Bland annat kraven i ISO 9001 (Kvalitet) ISO 14001 (Miljö) och ISO 27001 (Informationssäkerhet)

Viktiga förhållanden och väsentliga händelser

Anette Henriksson har varit VD under hela 2019. Villkor för VD redovisas under not 1 allmänna redovisningsprinciper.

Resultatöversikt (tkr)	2019	2018	2017	2016	2015
Nettoomsättning	385 265	374 131	338 156	324 824	335 488
Rörelseresultat	24 415	34 155	20 376	10 457	18 132
Resultat efter finansiella poster	-14 669	17 739	3 254	7 030	-21 805
Balansomslutning	463 209	456 853	441 667	432 827	434 463
Soliditet ¹⁾ (%)	28,5	29,0	29,2	29,3	28,6
Avkastning på eget kapital ²⁾ (%)	Neg	13,6	2,5	5,6	-17,5
Avkastning på totalt kapital ³⁾ (%)	5,3	7,6	4,7	2,4	4,3
Medelantal anställda	296	276	280	303	302

¹⁾ Eget kapital/ Balansomslutning

²⁾ Resultat efter finansiella intäkter och kostnader / Genomsnittligt eget kapital

³⁾ (Resultat efter finansiella intäkter och kostnader + räntekostnader) / Genomsnittlig balansomslutning

Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

För att möta det växande vårdbehovet i Region Stockholm genomförs just nu en av de största satsningarna någonsin inom hälso- och sjukvården i länet. För Locums del innebär det att bolaget befinner sig i den mest omfattande och investeringsintensiva perioden någonsin där Locum ska hantera ett stort antal komplexa byggprojekt. Under året har flertalet investeringar överlämnats till vården.

Upprustningsbehovet i regionens vårdfastigheter är stort. Den stora satsningen på ny- och ombyggnationer av de strategiska fastigheterna för att modernisera och utveckla hälso- och sjukvården i länet omfattar 17 % av fastighetsbeståndet.

I Locums affärsplan redovisas bolagets ledord, strategiska mål, strategier för att nå målen samt indikatorer för en fyraårsperiod. I affärsplanen finns även intern kontrollplan med beslutade väsentliga risker, kontrollmoment och begränsande åtgärder, kvalitets- och miljömål samt regionens vision och värderingar. Affärsplanen utgår från de styrande förutsättningarna för bolagets verksamhet samt omvärlds-, marknads- och riskanalyser.

Bolaget har inlett en utvecklingsresa kring medarbetarens betydelse, samverkan och medansvar i en alltmer digital värld. Utvecklingsarbetet inriktar sig på framtida vårdfastigheter, nöjdare kunder och ägare.

Forskning och utveckling

Bolaget genomför benchmarking för att ta lärdom av andra verksamheter med liknande uppdrag. Under året har bolaget satsat på innovation och genomfört ett antal innovationssprintar. Samverkan med universitet och högskolor är betydelsefulla delar i Locums utvecklingsarbete, liksom samverkan med näringslivet och övriga kommuner.

Locum deltar i ett flertal nätverksforum och samverkansprojekt, se exempel nedan.

- Fastighetsrådet inom SKR
- Digital Demo Stockholm (DDS) - Energieffektiv vård
- BIM Alliance
- European Health Property Network
- PTS - Program för teknisk standard
- Aff Forum för förvaltning och service
- Håll nollan - Samverkan för noll olyckor i byggbranschen
- Forum för Vårdbyggnad
- Utvecklingsprojekt inom internet of things (IoT) för att förbättra kontroller av luftkvalitet
- Byggherrama
- Byggarubedömningen

Hållbarhetsrapport

I enlighet med ÄRL 6 kap 11§ har Locum valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport. Hållbarhetsrapporten har överlämnats till revisorn samtidigt som årsredovisningen. Hållbarhetsrapporten finns tillgänglig på locum.se

Förändringar i eget kapital (tkr)

Under räkenskapsåret har följande förändringar skett i eget kapital.

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Summa eget kapital
	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Eget kapital 2019-01-01	10 000	2 001	119 928	744	132 673
Överföring resultat föregående år	0	0	744	-744	0
Årets resultat	0	0	0	-762	-762
Eget kapital 2019-12-31	10 000	2 001	120 672	-762	131 911
				2019-12-31	2018-12-31
Ej återbetalade villkorade aktieägartillskott				131 571	131 571
Förslag till resultatdisposition (kronor)					
Styrelsen föreslår att till föfogande stående medel					
balanserat resultat				120 672 147	
årets resultat				-761 613	
				119 910 534	
disponeras så att					
i ny räkning överföres				119 910 534	
				119 910 534	

Styrelsens yttrande över den föreslagna vinstutdelningen och/eller lämnat koncernbidrag

I tillämplig omfattning konsolideras vinstmedlen i dotterbolagen inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB hos moderbolaget. Detta sker via utdelning och/eller koncernbidrag. Detta görs endast i den utsträckning som bolagets fria eget kapital tillåter. Moderbolaget garanterar dotterbolagens förmåga att uppfylla sina förpliktelser gentemot tredje man på kort och lång sikt. Det är därför styrelsen bedömning att den aktuella värdeöverföringen inte strider mot försiktighetsregeln i aktiebolagslagens 17 kapitel 3 paragraf.

Beträffande företagets resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar samt tilläggsupplysningar. Alla belopp uttrycks i svenska tusental kronor där ej annat anges.

Locum AB
556438-7909

Resultaträkning

	Not	2019-01-01 -2019-12-31	2018-01-01 -2018-12-31
Nettoomsättning	1, 2	385 265	374 131
Övriga rörelseintäkter		58	105
		385 323	374 236
<i>Rörelsens kostnader</i>			
Övriga externa kostnader	3, 4, 6	-80 105	-77 821
Personalkostnader	5	-278 176	-259 639
Avskrivningar och nedskrivningar (samt återföring därav) av materiella och immateriella anläggningstillgångar	1	-2 627	-2 621
		-360 908	-340 081
Rörelseresultat		24 415	34 155
<i>Resultat från finansiella investeringar</i>			
Räntekostnader och liknande kostnader	7	-39 084	-16 416
		-39 084	-16 416
Resultat efter finansiella poster		-14 669	17 739
Bokslutsdispositioner	8	13 907	-16 995
Resultat före skatt		-762	744
Skatt på årets resultat	9	0	0
Årets resultat		-762	744

Locum AB
556438-7909

Balansräkning

	Not	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer	10	6 154	6 645
		6 154	6 645
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	11, 12	1 000	1 000
		1 000	1 000
Summa anläggningstillgångar		7 154	7 645
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		2	0
Fordringar hos koncernföretag		434 589	421 168
Övriga fordringar		14 584	22 196
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	6 880	5 844
		456 055	449 208
Summa omsättningstillgångar		456 055	449 208
SUMMA TILLGÅNGAR		463 209	456 853
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital	14, 15	10 000	10 000
Reservfond		2 001	2 001
		12 001	12 001
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst eller förlust		120 672	119 928
Årets resultat		-762	744
		119 910	120 672
Summa eget kapital		131 911	132 673
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	16	285 512	264 668
		285 512	264 668
<i>Långfristiga skulder</i>			
Skulder till koncernföretag	17	3 631	3 631
		3 631	3 631
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		7 616	12 128
Skulder till koncernföretag		245	14 401
Övriga skulder		8 926	6 655
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18	25 368	22 697
		42 155	55 881
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		463 209	456 853

Locum AB
556438-7909

Kassaflödesanalys

	Not	2019-01-01 -2019-12-31	2018-01-01 -2018-12-31
Den löpande verksamheten			
Rörelseresultat		24 415	34 155
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Avskrivningar och nedskrivningar		2 627	2 621
Förändring pensionsskuld		20 844	1 617
Effekt av ändrad diskonteringsränta i pensionsskulden		-5 521	-3 702
Ränta pensionsskuld		-33 552	-12 697
		8 813	21 994
Erhållen ränta		0	0
Erlagd ränta		-11	-17
Betald inkomstskatt		0	232
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av		8 802	22 209
<i>Förändringar i rörelsekapital</i>			
Förändring av rörelsefordringar		1 903	-8 649
Förändring av rörelseskulder		429	-3 015
Kassaflöde från den löpande verksamheten		11 134	10 545
<i>Investeringsverksamheten</i>			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-2 136	-2 134
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-2 136	-2 134
<i>Finansieringsverksamheten</i>			
Erhållna aktieägartillskott föregående år		2 840	2 900
Erhållna koncernbidrag föregående år		4 600	9 345
Lämnade Koncernbidrag föregående år		-21 595	-13 400
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-14 155	-1 155
Årets kassaflöde		-5 157	7 256
Likvida medel vid årets början		374 401	367 145
Likvida medel vid årets slut	1	369 244	374 401

Noter

Not 1 Upplysning om redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Koncernredovisning

Företaget är ett moderföretag men upprättar ingen koncernredovisning med hänvisning till undantagsregeln i årsredovisningslagen 7 kap. 2 §.

Intäktsredovisning

Inkomsten redovisas till verkligt värde av vad företaget fått eller kommer att få. Det innebär att företaget redovisar inkomsten till nominellt värde (fakturabelopp) om företaget får ersättning i likvida medel direkt vid leveransen. Avdrag görs för lämnade rabatter.

Vid försäljning av varor redovisas normalt inkomsten som intäkt när de väsentliga förmåner och risker som är förknippade med ägandet av varan har överförts från företaget till köparen.

Ersättning i form av ränta, royalty eller utdelning redovisas som intäkt när det är sannolikt att företaget kommer att få de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen och när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ränta redovisas som intäkt enligt den s.k. effektivräntemetoden.

Tjänsteförsäljning och förvaltningsarvode

Tjänsteförsäljning på löpande räkning intäktsredovisas i takt med att arbetet utförs. Förvaltningsarvodet intäktsredovisas i enlighet med avtal, det vill säga fast pris/kvm. Upparbetad, ej fakturerad intäkt tas i balansräkningen upp till det belopp som beräknas bli fakturerat och redovisas i posten "Upparbetad men ej fakturerad intäkt".

Redovisning av leasingavtal

Företaget redovisar samtliga leasingavtal, såväl finansiella som operationella, som operationella leasingavtal. Operationella leasingavtal redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden.

Se vidare not 4.

Ersättning till anställda efter avslutad anställning

I företaget finns såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. Som avgiftsbestämda planer klassificeras planer där fastställda avgifter betalas och det inte finns förpliktelser att betala något ytterligare, utöver dessa avgifter. Övriga planer klassificeras som förmånsbestämda och beräknas enligt Tryggandelagen och redovisas i enlighet med förenklingsreglerna i BFNAR 2012:1.

Utgifter för avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad under den period de anställda utför de tjänster som ligger till grund för förpliktelsen.

Företaget har förmånsbestämda pensionsplaner där en pensionspremie betalas och redovisar dessa planer som avgiftsbestämda planer i enlighet med förenklingsregeln i BFNAR 2012:1.

Företaget har förmånsbestämda pensionsplaner som finansieras i egen regi. Uppgift om pensionskuldens storlek erhålls från ett oberoende företag (KPA Pension) och redovisas enligt den erhållna uppgiften.

VD omfattas av villkor enligt KFS branchavtal för fastighetsbolag med undantag för nedan angivna villkor från företagets sida. VD omfattas av pensionsavtalet PA-KFS 09.

För VD:s anställning gäller en ömsesidig uppsägningstid om tre månader. Den lön som utbetalas under uppsägningstiden är pensionsgrundande. Vid uppsägning från företagets sida är VD berättigad till ett avgångsvederlag som motsvarar tolv månadslöner och beloppet utbetalas i samband med att anställningen upphör. Avgångsvederlaget är inte pensionsgrundande. Får VD annan anställning inom Region Stockholm eller något av dess bolag under en period om tolv månader efter anställningens upphörande ska utbetalt avgångsvederlag i motsvarande mån betalas tillbaka. I övrigt ska avräkning på andra inkomster inte göras.

Anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Efter genomgång av befintliga anläggningstillgångar har konstaterats att inga betydande komponenter med väsentligt olika nyttjandeperioder har identifierats.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Materiella anläggningstillgångar

Maskiner och inventarier	10 år
Fast inredning kontor	7 år
Datorer	3 år

Övriga redovisningsprinciper

Fordringar, skulder och avsättningar

Om inget annat anges ovan värderas kortfristiga fordringar till det lägsta av dess anskaffningsvärde och det belopp varmed de beräknas bli reglerade. Långfristiga fordringar och långfristiga skulder värderas efter det första värderingstillfället till upplupet anskaffningsvärde. Övriga skulder och avsättningar värderas till de belopp varmed de beräknas bli reglerade. Övriga tillgångar redovisas till anskaffningsvärde om inget annat anges ovan. Kassa/Bank redovisas som fordringar hos koncernföretag.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Inga väsentliga händelser har inträffat efter balansdagen som bedöms påverka bedömningen av bolagets räkenskaper per 2019-12-31.

Uppllysning om uppskattningar och bedömningar

Inga väsentliga uppskattningar eller bedömningar med väsentlig effekt på redovisat resultat har tillämpats under räkenskapsåret.

Koncerttillhörighet

Närmast överordnade moderföretag som upprättar koncernredovisning i vilken företaget ingår är Landstingshuset i Stockholm AB (556477-9378) med säte i Stockholm. Landstingshuset i Stockholm AB är ett av Stockholms läns landsting (232100-0016) helägt bolag.

Not 2 Nettoomsättningens fördelning

Nettoomsättningen fördelar sig på verksamhetsgrenar enligt följande:

	2019	2018
Verksamhet 1		
Fastighetsförvaltning	119 949	114 630
Försäljningsintäkter	265 316	259 501
Total nettoomsättning	385 265	374 131

Not 3 Ersättningar till revisorer och revisionsföretag

	2019	2018
<i>Ernst & Young</i>		
Revisionsuppdraget	110	314
Skatterådgivning	0	51
	110	365
<i>SLL Landstingsrevisorena</i>		
Revisionsuppdraget	229	225
	229	225

Not 4 Operationella leasingavtal

	2019	2018
Kostnadsförda leasingavgifter avseende operationella leasingavtal	19 058	18 301
Framtida minimileaseavgifter avseende ej uppsägningsbara operationella leasingavtal:		
Ska betalas inom 1 år	19 752	18 981
Ska betalas inom 2-5 år	43 781	42 672

Företaget har ingått följande väsentliga leasingavtal vilka redovisas som operationella leasingavtal:

Konot pl 8-9 Pelarbacken
Förråd Pelarbacken mindre
Kontor Haga 4:18
Kontor Persikan 1
Kontor Sjukhuset 6
Kontor Sicklaön 202:1
Kontor Lasarettet 1
Kontor Medicinaren 5
Kopieringsmaskiner
Återhämtningsfotöljer

Not 5 Anställda och personalkostnader

	2019	2018
<i>Medelantalet anställda</i>		
Män	154	142
Kvinnor	142	134
	296	276
<i>Löner och andra ersättningar</i>	2019	2018
Styrelse och verkställande direktör	3 312	3 670
Övriga anställda	180 315	166 672

Locum AB
556438-7909

	183 627	170 342
Tantiem till styrelse och verkställande direktör ingår med	0	0
<i>Pensions- och övriga sociala kostnader</i>	2019	2018
<i>Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör</i>	426	401
<i>Pensionskostnader för övriga anställda</i>	23 437	20 633
<i>Övriga sociala kostnader enligt lag och avtal</i>	64 056	57 939
	87 919	78 973

Anette Henriksson har varit VD under hela 2019. Villkor för VD redovisas under allmänna redovisningsprinciper.

	2019-12-31	2018-12-31
<i>Utestående pensionsförpliktelser</i>		
till styrelse och verkställande direktör	0	0
<i>Könsfördelning bland ledande befattningshavare</i>		
Andel män i styrelsen	64%	89%
Andel kvinnor i styrelsen	36%	11%
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	33%	43%
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	67%	57%
Not 6 Inköp och försäljning mellan koncernföretag		
	2019	2018
Andel av årets totala inköp som skett från andra företag inom koncernen	12%	11%
Andel av årets totala försäljning som skett till andra företag inom koncernen	100%	100%

Not 7 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2019	2018
Räntedel i pensionsskuld	-33 552	-12 697
Effekt av ändrad diskonteringsränta i pensionsskulden	-5 521	-3 702
Övriga finansiella kostnader	-11	-17
	-39 084	-16 416

Not 8 Bokslutsdispositioner

	2019	2018
Lämnade koncernbidrag	0	-21 595
Mottagna koncernbidrag	13 907	4 600
	13 907	-16 995

Not 9 Skatt på årets resultat

Avstämning av effektiv skattesats

Redovisat resultat före skatt	-762	744
Skatt på redovisat resultat enligt gällande skattesats (21%):	163	-164
Skatteeffekt av:		
Skattemässiga underskottsavdrag	-1	1
Övriga ej avdragsgilla kostnader	-162	352
Ej skattepliktiga intäkter	0	-189
Redovisad skattekostnad	0	0
Årets effektiva skattekostnad i %	0,0%	0,0%

Nominell skattesats för svenska aktiebolag utgör 21% för år 2019 (22% för år 2018).

Upplysningar om uppskjuten skattefordran och skatteskuld

Bolaget har ett skattemässigt underskottsavdrag och behöver därför göra en bedömning av eventuell skattefordran. Bedömning har gjorts utifrån det faktum att koncernen tidigare år inte har betalat någon inkomstskatt. Anledningen är att koncernen, enligt gällande skatteregler, kan besluta om koncernbidrag. Bedömningen är att bolaget under de närmaste åren inte kommer att betala någon inkomstskatt, vilket medför att någon uppskjuten skattefordran på skattemässigt underskottsavdrag inte redovisas.

Not 10 Inventarier, verktyg och installationer

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	26 538	24 404
Årets anskaffningar	2 136	2 134

Locum AB
556438-7909

Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	28 674	26 538
Ingående avskrivningar	-19 893	-17 272
Årets avskrivningar	-2 627	-2 621
Utgående ackumulerade avskrivningar	-22 520	-19 893

Utgående redovisat värde	6 154	6 645
---------------------------------	--------------	--------------

Not 11 Andelar i koncernföretag

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 000	1 000
Utgående redovisat värde	1 000	1 000

Not 12 Specifikation av andelar i koncernföretag

Namn	Kapital- andel	Rösträtts- andel	Antal andelar	Bokfört värde
Terreno AB	100%	0%	1 000	1 000
				1 000

	Org.nr.	Säte	Eget kapital*	Årets resultat*
AB Terreno	556108-8195	Stockholm	3 696	-3

*Eget kapital samt Årets resultat har angetts i sin helhet oavsett ägarandel.
Med Årets resultat avses resultat efter finansiella poster

Not 13 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2019-12-31	2018-12-31
Upplupna intäkter	448	442
Förutbetalda hyreskostnader	4 639	4 152
Förutbetalda IT Tjänster	1 248	813
Förutbetalda licenser	475	388
Övriga förutbetalda kostnader	70	49
	6 880	5 844

Not 14 Antal aktier och aktiernas kvotvärde

	2019-12-31	2018-12-31
Antal aktier	1 000	1 000
Kvotvärde	10 000	10 000

Not 15 Disposition av vinst och förlust

Styrelsen föreslår att till förfogande stående medel (kronor)

Balanserat resultat	120 672 147
Årets resultat	-761 613
	119 910 534

disponeras så att

i ny räkning överföres	119 910 534
	119 910 534

Not 16 Avsättningar

	2019-12-31	2018-12-31
<i>Pensioner och liknande förpliktelser</i>		
Belopp vid årets ingång	264 668	263 051
Årets avsättningar	20 844	1 617
	285 512	264 668

Not 17 Långfristiga skulder

	2019-12-31	2018-12-31
Förfaller senare än 5 år efter balansdagen		
Skulder till koncernföretag	3 631	3 631
	3 631	3 631

Locum AB
556438-7909

Not 18 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2019-12-31	2018-12-31
Upplupna löner	127	385
Upplupna semesterlöner	11 854	10 450
Upplupna sociala avgifter	8 535	8 047
Upplupna pensionskostnader	1 797	1 584
Övriga upplupna kostnader	3 055	2 231
	25 368	22 697

Locum AB
556438-7909

Underskrifter

Stockholm 2020-02-20

Charlotte Broberg
Ordförande

Jonatan Hedin

Rolf Lindell

Reza Zarenou

Sven-Inge Nylund

Lowisa Anderzon

Thomas Magnusson

Katarina Olofsson

Johan Skog

Daniel Sunesson

Emilia Pettersson

Anette Henriksson
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats 2020- - .

Ernst & Young AB

Jenny Göthberg
Auktoriserad revisor

Lekmannarevisorenas granskningsrapport är avgiven 2020- - .

Locum AB

Verksamhetsberättelse

December 2019

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Väsentliga händelser	5
2	Styrning och ledning	7
2.1	Verksamhetsfakta.....	7
2.2	Styrning av nämnd/bolag.....	7
2.2.1	Stiftelser	9
2.3	Mål.....	9
2.3.1	Långsiktigt hållbar ekonomi	9
2.3.2	En hållbar region Stockholm.....	11
2.3.3	Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion	18
2.3.4	Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare.....	18
2.3.5	Hälso- och sjukvården i Stockholm ska präglas av korta vårdköer, hög tillgänglighet, god kvalitet och invånarens möjlighet att själv välja vårdgivare.....	19
2.3.6	Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet.....	20
2.4	Intern kontroll och regelefterlevnad	21
2.4.1	Arbetet med intern kontroll	21
2.4.2	Resultat och analys från riskbedömningen.....	21
2.4.3	Försäkran	22
2.4.4	Regelefterlevnad.....	22
2.5	Anmodan	30
2.6	Produktivitet.....	32
3	Verksamhet	33
3.1	Verksamhetsförändringar	33
4	Ekonomi	34
4.1	Resultat	34
4.1.1	Personalkostnader inklusive inhyrd personal.....	35
4.2	Åtgärdsprogram för en ekonomi i balans	35
4.3	Investeringar	36
4.3.1	Ny- och ersättningsinvesteringar	36
4.4	Resultatdisposition.....	36
4.5	Balansräkning	37
4.6	Kassaflödesanalys.....	37

5	Personal och utbildning	38
5.1	Attraktiv arbetsgivare.....	38
5.2	Arbetsmiljö och hälsa	39
5.3	Systematisk kompetensförsörjning.....	39
5.4	Personal.....	41
5.5	Sjukfrånvaro	41
6	Risker och möjligheter	42
7	Pågående rättsprocesser (tvister).....	43
8	Ledningens åtgärder	44
9	Övrigt.....	45
10	Förväntad utveckling 2020	46
11	Nämnd-/styrelsebehandling	47

Bilagor

Bilaga 1: Locum AB Bilaga F5 Uppföljning av inköp och upphandling år 2019

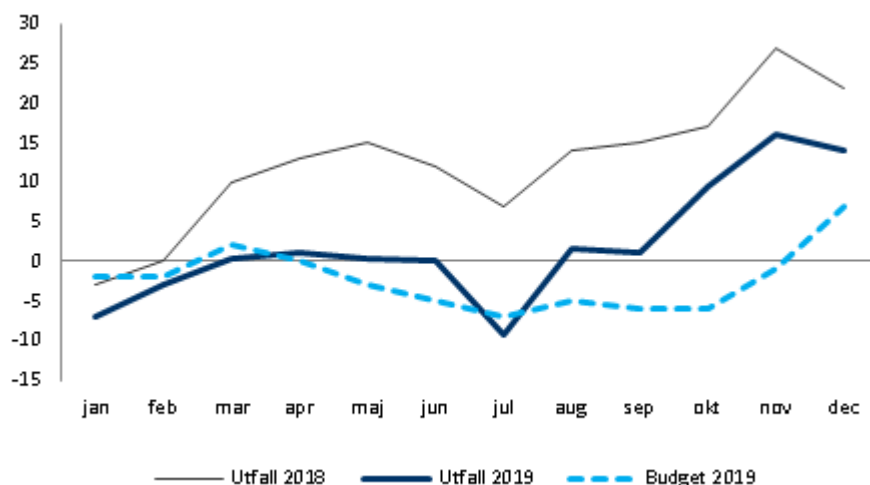
Bilaga 2: Locum AB Bilaga E1 Övriga avsättningar, ansvarsförbindelser och tvister år 2019

Bilaga 3: Locum AB Bilaga E2 Konsultkostnader år 2019

Bilaga 4: Locum AB, Bilaga D1 Personalbilaga år 2019

Bilaga 5: Locum AB, Bilaga C Investeringar år 2019

1 Inledning

Året har präglats av fullt fokus på förvaltningsuppdraget och genomförandet av ett stort antal byggprojekt i vårdens fastigheter.

I samband med att den nya fastighets- och servicenämnden bildades tillfördes ett utökat ansvar och uppdrag till Locum AB. Bland annat ansvarar Locum för sammanställning av investeringsplanen för vårdfastigheter inklusive NKS.

I det långsiktiga arbetet med att stärka relationen till kunderna och öka kundnöjdheten fortsätter arbetet i enlighet med den förvaltningsmodell som införts. Det innebär ett systematiskt arbete med löpande förbättringar av driften och skötseln av fastigheterna. Det handlar också om att tydliggöra mål och förväntade leveranser och samtidigt stärka samarbetet med kunderna och få nöjdare kunder.

Under april och maj genomfördes årets driftmätning gällande fastighetsdrift och utemiljö som visar att kunderna ger betyget 80 (av 100), vilket är ett oförändrat resultat sedan föregående mätning år 2018. Bakom det höga resultatet ligger fortsatt fokus på uppföljning och ständiga förbättringar kopplat till drift och förvaltning.

För att möta det växande vårdbehovet i Stockholms län genomförs en av de största satsningarna någonsin inom hälso- och sjukvården i länet. För Locums del innebär det att bolaget fortfarande befinner sig i en mycket omfattande och investeringsintensiv period. Fastighetsinvesteringarna i Landstingsfastigheter Stockholm uppgår till 14 miljarder kronor under åren 2019-2023, varav 3,5 miljarder kronor förväntas bli investerade under 2019.

Den stora satsningen på ny- och ombyggnationer av de strategiska fastigheterna för att modernisera och utveckla hälso- och sjukvården i länet omfattar 17 % av fastighetsbeståndet.

Totalt hade Locum 299 helårsarbetare den 31 december 2019. Det är 17 helårsarbetare fler än 2018. Budgeten för 2019 uppgår till 305 helårsarbetare.

Sjukfrånvaron har minskat från 3,0 % 2018 till 2,9 % för 2019.

Locums Vd och ledningsgrupp fortsätter arbetet med utvecklingsresan som handlar om medarbetarens betydelse, samverkan och medansvar i en alltmer digital värld. Det innebär ett behov av fokus i verksamheten för att nå större framgång, men också att företagskulturen behöver utvecklas för att möta de framtida utmaningar som väntar. Målet med utvecklingsarbetet är nöjdare kunder, attraktivare arbetsplats och framtida vårdfastigheter.

Resultatet för 2019 uppgår till 13,7 miljoner kronor, exklusive effekt av diskonteringsräntan, vilket är 6,7 miljoner kronor högre än resultatkravet på 7 miljoner kronor.

1.1 Väsentliga händelser

Sedan årsskiftet ansvarar den nya fastighets- och servicenämnden (FSN) för Region Stockholms fastighetsbestånd (exklusive kollektivtrafikens fastigheter). Genomförandet av fastighetsverksamheten köper nämnden från Locum AB. Den nya fastighetsorganisationen innebär ett delvis förändrat uppdrag för Locum AB, bland annat flyttas ansvaret för att besluta om investeringar till nämnden.

En fastighetsomställningsberedning har bildats. Beredningen ska under fastighets- och servicenämnden bevaka frågor som rör energieffektivisering, fastighetsnära energiproduktion och laddmöjligheter samt klimatanpassning.

Fastighetsomställningsberedningen har under året haft fyra möten där det informerats om nuvarande status och planering avseende energieffektivisering och den planerade utbyggnaden av fastighetsnära energiproduktion såsom solceller. I beredningen har det även informerats om utbyggnad av laddmöjligheter för elbilar samt redovisats en utredning avseende utveckling av närmiljön i anslutning till vårdfastigheter.

Den 1 mars överfördes funktionsområdet Strategiska fastighetsfrågor och investeringar från regionledningskontoret till Locum AB.

Som ett led i utvecklingsresan startade under året ett innovationsarbete på Locum. Innovationsarbetet har som målsättning att arbeta effektivare och öka kundens och dess besökares nöjdhet. Ett första steg i detta är att hålla två innovationsworkshops där representanter från hela bolaget får vara med och påbörja detta arbete. Arbete med innovationssprintar har inletts med stort engagemang bland medarbetarna.

I slutet av april beslutade Vd om en ny kommunikations- och marknadsstrategi. Den nya strategin syftar till att väcka intresse och skapa engagemang för Locums samhällsnyttiga uppdrag.

I maj månad tilldelades Locum ett certifikat, Excellent Arbetsgivare 2019. Jämfört med andra deltagande verksamheter tillhör Locum den grupp på 10% som visar bästa resultat i kategorin: Kartläggning av faktiska arbetsvillkor – Jämställdhetsindex JÄMIX®2018.

I april hade Locum besök av Arbetsmiljöverket som genomförde en förannmäld inspektion av rutiner gällande förebyggande arbetsmiljöarbete i planerings- och projekteringsskeden vid bygg-, renoverings- och anläggningsarbete. Arbetsmiljöverket hade inga anmärkningar avseende Locums rutiner och arbetssätt utifrån inspektionen.

Den 10-12 september genomfördes en recertifiering av ledningssystemet, endast 4 mindre avvikelser rapporterades. Dessa avvikelser har hanterats och åtgärderna är godkända vilket innebär att Locum fortsatt är certifierade enligt kraven i ISO 9001:2015 (kvalitet) och ISO 14001:2015 (miljö).

Utfallen för både driftmätningen och kundtjänstmätningen uppnådde målen för 2019, medan årets NKI-resultat blev 63. Locum kommer att arbeta med de områden som undersökningen visade möjligheter till förbättringspotential samt arbeta ännu mer proaktivt i kundkontaktorna.

På Sollentuna sjukhus flyttade den första hyresgästen in i december och första patient togs emot den 9 december. I april genomfördes slutbesiktningen av den nya akuvårdsbyggnaden, byggnad 52 på Danderyds sjukhus, med godkänt resultat och i november invigdes byggnaden. Akuvårdsbyggnaden har certifierats med Miljöbyggnad guld och var nominerad till priset för årets miljöbyggnad. Under året flyttade även godsmottagningen in i nya lokaler.

På S:t Görans sjukhusområde fortsätter arbetet med de strategiska investeringarna och ambulanshallen och operationsdelen har lämnats över till verksamheten. Byggnad 45 har preliminärt certifierats för Miljöbyggnad silver. På Nacka sjukhus har ombyggnationerna för psykiatri färdigställt och överlämnats till verksamheten. På Huddinge sjukhusområde har ny- och ombyggnationerna för operation, röntgen, steril och förlossning (CHOPIN) färdigställt och överlämnats till verksamheten.

Under året har nya driftentreprenörer handlats upp för Sollentuna, Serafen och Sabbatsberg samt Jakobsberg, Löwenströmska, Bromma & Spånga familjecentral. Tilldelning skedde under hösten och nu pågår intensivt arbete med implementering för start 1 februari 2020. Den 1 november tillträdde en ny driftentreprenör för Huddinge sjukhusområde. Entreprenörbytet gick mycket bra och har redan kunnat visa på goda resultat rörande bl.a. minskat antal öppna felanmälningar.

Jämfört med 2018 års extrema sommarvärme löpte sommaren 2019 på utan några större verksamhetsstörningar. Förvaltningen hade ökad bemanning jämfört med tidigare år och hade även säkrat tillgång till mobila kylaggregat som beredskap utifall förra årets varma och fuktiga väderlek skulle upprepas.

Under våren påbörjade ny leverantör leveransen av FM-tjänster städ- och verksamhetsservice (lokalvård och vaktmästeri) till de kunder som valt att ingå det nya avtalet. De största nyheterna i serviceavtalet är en och samma leverantör för både städ och verksamhetsservice, höjda kvalitetskrav på tjänsterna och kvalitetskontroller i egen regi av Locum.

Vidare har Locum också arbetat med uppdragen från nämnden gällande utbyggnad av solceller och införande av laddstolpar. Det har också arbetats med framtagande av en parkeringsstrategi.

Under året har ett arbete med att uppdatera fastighetsutvecklingsplanerna för sjukhusområdena inletts och arbetet kommer att fortgå under 2020.

2 Styrning och ledning

2.1 Verksamhetsfakta

Region Stockholm har en ägarpolicy och generella ägardirektiv som beskriver principerna för hur regionens nämnder och bolag ska fungera. Locum har en bolagsordning, samt specifika ägardirektiv fastställda i regionfullmäktige. Utöver det finns en fullmakt att företräda regionen samt ett avtal avseende förvaltning.

Locum ska utöver förvaltningsuppdraget utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av ägaren och fastighets- och servicenämnden. Locum bistår också ägaren samt hälso- och sjukvårdsnämnden i fastighetsstrategiska frågor, bland annat i samband med investeringsplaneringen.

Genom förvaltningsavtalet svarar Locum för såväl teknisk som ekonomisk förvaltning av fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm (LFS). Locum ska för Region Stockholms räkning tillhandahålla ändamålsenliga lokaler i första hand till regionens verksamheter enligt de principer för uthyrning som regionen beslutar. Locum ska också bistå hyresgästerna med att utnyttja lokalerna på ett kostnadseffektivt sätt.

Av Locums ägardirektiv framgår även att hyressättningen av lokaler som hyrs av enheter inom regionkoncernen ska ske på marknadsanpassade villkor om inte regionen beslutar annat. För akutsjukhuslokaler ska de marknadsanpassade hyrorna ligga på en försiktig nivå.

I uppdraget ingår att Locum, i samråd med berörda enheter inom regionkoncernen, ska upprätta bland annat underhållsplaner, förvaltningsplaner samt fastighetsutvecklingsplaner för strategiska fastigheter inom LFS.

I övrigt ska Locum även prioritera arbetet med att bygga resurssnålt och hållbarhetsanpassat, minska medieanvändningen och minimera miljöstörningar samt sträva efter hög återanvändnings-, och återvinningsgrad vid såväl nybyggnation som vid ombyggnation/renoveringar.

Utöver ägardirektiv och förvaltningsavtal har även fastighets- och servicenämnden genom *Avtal avseende genomförande av fastighetsverksamhet mellan Locum AB och fastighets- och servicenämnden (2019)* gett Locum ytterligare uppdrag, bland annat NKS avtalsförvaltning, slutförande av de strategiska utrustningsinvesteringarna samt handläggning av fastighetsstrategiska frågeställningar.

Locum är organiserad med avdelningar och underliggande enheter baserat på kompetensområden, men arbetar tvärfunktionellt med leveranserna utifrån de geografiska förvaltningsområdena.

Terreno AB är ett helägt dotterbolag till Locum AB och ägs av Landstingshuset i Stockholm AB. Bolaget har för närvarande ingen verksamhet.

2.2 Styrning av nämnd/bolag

Regionfullmäktige har beslutat om en långsiktig vision för hur Region Stockholm och dess samtliga verksamheter ska utvecklas. Med en tydlig vision, mål och vägledning blir

det lättare för bolagen och nämnderna att göra rätt prioriteringar och fatta rätt beslut. Region Stockholms vision är:

"En attraktiv, hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut."

Utifrån Locums styrkor och det som gör Locum speciellt har en vägledning som används i arbetet mot visionen tagits fram.

"I samverkan med våra kunder utvecklar, bygger och förvaltar vi vårdfastigheter för att erbjuda invånarna i Region Stockholm attraktiva och hållbara vårdmiljöer. Med kompetens, erfarenhet och engagemang leder vi utvecklingen av de bästa vårdmiljöerna i Sverige genom innovationer och samverkan med andra aktörer."

Genom vägledningen kan bolagets utveckling bidra till att regionens vision blir verklighet. För att nyttja de samlade resurserna ännu bättre kommer en del av medarbetarutvecklingen att vara att arbeta mer utifrån ett självledarskap och agera i självutvecklande team.

Budget och mål

Regionfullmäktige har i budget 2019 för Region Stockholm fastställt ett antal mål som gäller för regionens verksamheter. Koncerngemensamma mål gäller för regionen som helhet.

Locum har som eget strävansmål att vara det ledande fastighetsbolaget. Locum har fyra interna mål som ska bidra till att uppnå regionens mål samt är anpassade för fastighetsverksamheten, se vidare kapitel 3. Till dessa mål finns tre strategier:

- Ökade värden för vården med driftssäkra fastigheter

Vi tar helhetsansvar och ger våra kunder ökade värden genom att skapa och underhålla robusta och attraktiva vårdmiljöer och sjukhusområden. Det åstadkommer vi genom ett långsiktigt, effektivt och affärsmässigt arbete med förvaltning och projekt. Detta gäller såväl vårt inre arbete som i vårt samspel med kunder, patienter och besökare hos våra kunder samt våra leverantörer.

- Ökad nytta av innovation och digitalisering

Vi är nyfikna, modiga och lyhörda och utvecklar – internt och genom nätverk och goda samarbeten – kompetens och teknik så att vi ligger i framkant med att ta vara på de möjligheter som digitalisering och ny teknik erbjuder för att projektera, bygga och förvalta våra fastigheter.

- Utvecklande chefs- och medarbetarskap

Vi bygger tillsammans en organisationskultur med en tydlig, stödjande struktur, som ger oss mod och tillit att utveckla vårt arbete, oss själva och varandra, till nytta för våra kunder. Vår organisationskultur och vår kommunikation ska göra det lättare för oss att såväl behålla som att attrahera medarbetare.

Verksamhetsplan

Verksamhetsplanen är baserad på Region Stockholms samt bolagets styrande dokument, dvs. ägardirektiv samt mål och budget för Region Stockholm och policy och övriga styrdokument samt krav på erforderliga standarder. I verksamhetsplanen ingår

även uppdrag från fastighets- och servicenämnden.

Verksamhetsplanerna utgår ifrån regionens omvärldsanalys kompletterade med bolagets omvärldsanalys som berör specifikt fastighetsbranschen. Locum, i likhet med andra verksamheter, påverkas av övergripande trender och förväntningar som ställs på bolaget från intressenter och omvärlden.

Samtliga medarbetare inom bolaget har varit med och identifierat och prioriterat vilka aktiviteter som behöver genomföras för att bidra till regionens vision, mål och bolagets lokala mål. För varje avdelning inom Locum finns en intern plan med aktiviteter som ska genomföras under 2019 och 2020. Aktiviteterna utgår från de mål och uppdrag som är fastställda i Locums verksamhetsplan för 2019 samt åtgärder kopplade till bolagets internkontrollplan för 2019. Det tvååriga perspektivet bidrar till en mer långsiktig planering av verksamheten.

Rapportering och uppföljning

Uppföljning av verksamhetsplanen görs regelbundet på enhets-, avdelnings- och ledningsnivå. Vid styrelsemöten rapporterar Locum löpande vid framdriften i verksamheten samt ekonomiskt utfall och måluppfyllelse. Uppföljning sker även i samband med tertial-, delår- och årsuppföljningen.

2.2.1 Stiftelser

Region Stockholm förvaltar Stiftelsen Löwenströmska Lasarettet. Region Stockholm har genom avtal uppdragit åt Locum AB att ansvara för såväl den tekniska och ekonomiska förvaltningen av de fastigheter som tillhör stiftelsen som för frågor som är kopplad till förvaltningen.

Stiftelsens avkastning ska tillfalla Löwenströmska sjukhuset och användas för drift och underhåll samt i den mån det ekonomiska utrymmet så tillåter användas till upprustning av sjukhusets verksamhet.

2.3 Mål

2.3.1 Långsiktigt hållbar ekonomi

Ett resultat i balans

Resultatkravet för Locum AB är 7 miljoner kronor och resultatkravet för LFS är 360 miljoner kronor. Båda resultatkrav uppnås med ett utfall på 14 respektive 485 miljoner kronor.

Locums utfall är exklusive effekt av förändringen av diskonteringsräntan vilket skall jämföras mot resultatkravet.

LFS hyresmodell tillsammans med en stark kostnadskontroll och låga räntekostnader ger ett utfall som överstiger resultatkravet preliminärt med 130 miljoner kronor.

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
Fastställt resultatkrav (Regionfullmäktige)	13,7mkr	22,4mkr		>=7mkr	

Kommentar

Utfallet är exkl effekt av diskonteringsräntan vilket skall jämföras mot resultatkravet uppgår till prel 13,7 mnkr.

2.3.1.1.1 Stark ekonomi

Se 2.3.1.1 Ett resultat i balans.

2.3.1.1.2 Nöjd kund

Det lokala målet *Nöjd kund* baseras på tre indikatorer och målet ska anses vara uppfyllt om över hälften av indikatorerna är uppfyllda. Syftet med att mäta kundnöjdheten är att hitta nycklar till förbättringsarbetet och göra kunderna nöjda. Undersökningarna är också en del i arbetet med omvärldsanalys genom innovativa förbättringar och samverkan med kunderna för en förbättrad drift och förvaltning av fastigheterna.

Årets NKI-resultat blev 63 vilket var en minskning. Locum kommer att arbeta med de områden som undersökningen visade att det fanns förbättringspotential inom samt arbeta ännu mer proaktivt i kundkontaktarna.

Utfallen för både driftmätningen och kundtjänstmätningen uppnådde målen för 2019.

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
Nöjd kund (NKI), 0-100 (Bolagsstyrelse)	63	67		70	

Kommentar

Utfallet i årets NKI-undersökning visade på ett lägre resultat än föregående år vilket innebär att målet ej uppnåtts. Främst var det segmentet Prisvärdhet som gått ner, vilket även är det segment som har störst påverkan på kundnöjdheten. Nedgången följer utvecklingen för de övriga fem bolagen inom samhällsfastigheter som deltar i undersökningen.

Andelen kunder som talar väl om Locum ökar och det gör även utvärderingen inom segmenten Bemötande, Fastigheterna, Inomhusklimatet och Felanmälan.

Inom flera områden finns förbättringspotential. För att förbättra segmentet Prisvärdhet och därmed sannolikt även kundnöjdheten som helhet kommer ledningen att tillse att det bland annat sker utökade informationsinsatser där kunderna kan jämföra Locums erbjudande med andra fastighetsägare, både när det gäller pris och innehåll. Genom innovativa förbättringar och samverkan med kunderna ska Locum ta ett steg in i framtiden och ytterligare sätta kunden i fokus.

Att målet för indikatorn inte uppfylls anses vara mindre allvarligt.

Driftmätning, 0-100

(Bolagsstyrelse)

80	80		80
----	----	---	----

Kommentar

Driftmätningen utförs årligen för att mäta hur nöjd sjukvårdspersonalen är med Locums upphandlade

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
entreprenörer för fastighetsdriften och utemiljön på sjukhusområdena. Årets totalindex landar återigen på den höga nivån 80 av 100, vilket är oförändrat jämfört med 2018. Framgångarna i driften är kopplat till Locums arbetssätt med fokus på systematisk uppföljning och förbättringsarbete. Det är också resultatet av ett gott samarbete mellan Locum och driftentreprenörer.					
Kundtjänstmätning, 1-5 (Bolagsstyrelse)	4,5	4,3		4,3	

Kommentar

Locums kundtjänst ska vara en tydlig väg in för Locums kunder. Kunden ska veta vart de ska vända sig, få ett respektfullt bemötande samt löpande återkoppling om vad som händer med ärendet. 2019 års resultat i kundtjänstmätningen visade en liten ökning på en redan hög nivå. Från 4,3 till 4,5. För att bibehålla denna nivå har Locum under året bland annat arbetat med att svara snabbare i telefon, haft utbildning i hur kundtjänstmedarbetare ska bemöta kunder både i tal och i skrift. Enheten kundtjänst har även haft ett tydligt fokus på att följa upp driftentreprenörens ärendena.

Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar

Samtliga fastighetsinvesteringar bokförs i Landstingsfastigheter Stockholm. Vid behov av likvida medel upptas interna lån via koncernfinansiering. För NKS finns en finansiell modell som hanterar finansieringen.

Hållbar investeringsutveckling

De strategiska fastighetsinvesteringarna löper enligt plan. Under 2019 har flertalet investeringar färdigställt.

Uppdrag från Regionfullmäktige
 Avslutad

Fortsätta nybyggnationen av försörjningskvarter vid Södersjukhuset

LS 2017-1027 Löpande

Kommentar

Färdigställt under 2018

2.3.2 En hållbar region Stockholm

Social hållbarhet

Locums hållbarhetsarbete utgår från åtta områden, resultatet redovisas årligen i en Hållbarhetsrapport. Social hållbarhet, socialt ansvarstagande och respekt för mänskliga rättigheter är ett av dessa områden.

Människor i alla åldrar, med eller utan funktionsvariationer, ska uppleva att de vårdfastigheter Locum förvaltar präglas av trygghet och tillgänglighet. Aktiviteter knutna till "social hållbarhet" och Locums uppdrag pågår kontinuerligt för de fastigheter som bolaget förvaltar och utvecklar. Exempelvis i arbete med fastighetsutvecklingsplaner, återkommande trygghetsronder samt insiktsdagar gällande tillgänglighet och normkritiskt tänkande. Tillgänglighetskrav för barn och barnperspektivet tillgodoses i projekt där verksamhetsyta är dedikerad till barn/ungdomar.

Se vidare i Hållbarhetsrapport 2019 Locum AB.

Stockholmsregionen ska inom fem år vara en av Europas fem ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa

Under året har Locum fortsatt med arbeta med innovationer och digitalisering. Indikatorn inom målområdet är uppfyllt. Se vidare nedan under rubriken *Fördjupad uppföljning av En hållbar region Stockholm* om Locums arbete med digitalisering och innovation.

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för att arbeta med innovationer på ett systematiskt sätt (Regionfullmäktige)	Ja	Delvis		Ja	Ja

Kommentar

Locum har infört en särskild metodik - innovationssprint - för att systematiskt arbeta med innovation och idéutveckling. Ett stort antal medarbetare har varit involverade i arbetet och metodiken har tillsammans med goda exempel även redovisats för hela bolaget i samband med morgonsamlingar.

Region Stockholms påverkan på klimatet ska minska

Locums övergripande mål är att vara klimatneutrala år 2045. I regionens miljöprogram är målet att minska klimatpåverkan med 50 % till 2021 jämfört med 2011 samt att klimatpåverkan från byggprocessen i regionens bygg- och anläggningsprojekt har beaktats och begränsats under programperioden, vilket främjar Sveriges nationella mål om att ha noll nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären år 2045.

För att nå målet klimatneutralitet år 2045 prioriterar Locum att:

- Minska energibehovet
- Effektivisera användningen och återvinna använd energi
- Välja energi som producerats med så lite miljöpåverkan som möjligt
- Köpa förnybar energi när så är möjligt
- Installera fastighetsnära förnybar energiproduktion
- minskad klimatpåverkan från byggprojekt,
- utfasning av klimatpåverkande köldmedier,
- kravställning av förnybara drivmedel för transporter samt minskad klimatpåverkan från tjänsteresor.

Locums långsiktiga strategi är att i första hand minska faktiska utsläpp, men även kompensationsåtgärder kan komma att användas för att uppnå klimatneutralitet.

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm, kWh/kvm (A-temp) <i>(Regionfullmäktige)</i>					>=-16
Kommentar Ej tillämpligt. Region Stockholms målsättning är att verksamhets- och fastighetsenergi ska minska med 10% år 2021 och 30% år 2030 jämfört med 2011. Utfall redovisas för den indikatorn.					
Andelen ägda och leasade fordon som drivs på förnybara drivmedel inom Region Stockholms nämnder och bolag <i>(Regionfullmäktige)</i>	0%			>=3%	>=3%
Kommentar Locum har inga ägda eller leasade fordon.					
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter <i>(Regionfullmäktige)</i>					>=-48%
Kommentar Regions Stockholm har i samverkan med Locum tagit fram ett verktyg för beräkning av klimatpåverkan, en klimatkalkyl. Det gemensamma arbetet med årets klimatkalkyl är ännu ej avslutat och därför kan inget resultat redovisas.					
Klimatpåverkan från Region Stockholms tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter <i>(Regionfullmäktige)</i>					
Kommentar För att minska klimatpåverkan från tjänsteresor arbetar Locum med att främja resfria möten genom att tillhandahålla verktyg och IT-stöd. Skype är ett av verktygen som regionen och Locum använder för att stödja målet, och programmet håller på att utvecklas för att kunna erbjuda resfria möten även för externa deltagare. Ett nytt verktyg som kommer möjliggöra kommunikation och samarbete på ett smidigt sätt är Microsoft Teams. Locum har testkört Teams under året i samarbete med Serviceförvaltningen IT och det kommer att implementeras på hela bolaget under 2020. Förutom verktyg och IT-stöd, finns även riktlinjer för att tjänsteresor med tåg ska prioriteras framför resor med flyg. Resor med kollektivtrafiken främjas genom subventionerade SL-kort.					
Säkerställa en sorteringsgrad om mer eller lika med 90% i byggprojekt <i>(Bolagsstyrelse)</i>	90%	92%		>=90%	
Kommentar Locums mål är att en sorteringsgrad om minst 90 % av byggavfallet ska uppnås i byggprojekten, vilket främjar och möjliggör en hög materialåtervinningsgrad. Utfallet för 2019 blev en sorteringsgrad om 90 % och därmed uppnåddes målet.					

Locums miljöplan	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2019	Mål 2021
Andel sorterat byggavfall (%)	92	90	≥ 90	≥ 90

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
Minst 90% av material och produkter som används vid ny- och ombyggnation har fått bedömningen accepterade eller rekommenderade enligt Byggarubedömningens kriterier år 2021 (Bolagsstyrelse)	94%	92%		90%	

Kommentar
Andel godkända produkter (%), andel accepterade, rekommenderade och ej godkända (undviks) material och produkter

Byggarubedömningen (BVB) används för att säkerställa att byggprodukter och dess innehåll kontrolleras, bedöms, dokumenteras och kan identifieras om de i framtiden visar sig innehålla ämnen som har hälso- eller miljökadliga effekter. Att registrera och följa upp produkter i BVB är ett arbete som bidrar till minskad miljöpåverkan och en sund inomhusmiljö. De aktiva produktvalen möjliggör också framtida återanvändning, återvinning och cirkulära flöden.

Locums mål är att minst 90 % av produkterna som byggs in i fastigheterna ska vara godkända, d v s ha fått bedömningen Rekommenderas eller Accepteras av BVB. Under 2019 var 94 % av produkterna i byggprojekten godkända, se nedan tabell 4. Då fortlöpande vidareutveckling görs av bedömningskriterierna samt vilka produkter som omfattas av kraven, finns en risk att nuvarande målsättningen inte uppnås i framtiden.

Tabell : Utfall för 2019 samt mål för 2019 och 2021 för byggmaterial- och produkter.

Locums miljöplan	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2019	Mål 2021
Andel godkända produkter (%)	92	94	≥ 90	≥ 90

2.3.2.1.1 Hållbar utveckling

Regionens mål är nedbrutet i Locums Miljöplan där målet är att Locum ska minska energianvändningen med 12 % år 2019, utifrån basår 2011. Se vidare under nedanstående indikator.

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
Energianvändningen ska minska med 12% år 2019 och med 15% år 2021 samt 30% år 2030, i jämförelse med år 2011 (Bolagsstyrelse)	-13			-12	

Kommentar

Årets utfall visar att energianvändningen har minskat med 13 % jämfört med 2011. I Locums miljöplan finns målen framöver att minska energianvändningen med 15 % år 2021 och 30 % år 2030 jämfört med 2011.

Locums miljöplan	Utfall 2019 (%)	Mål 2019 (%)	Mål 2021 (%)	Mål 2030 (%)
Minskad energianvändning jfr 2011 (%)	13	12	15	30

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
--------------------------------	--------	--------------	--------------------------	----------------------	----------------------

Tabell : Utfall för 2019 och mål för 2019, 2021 och 2030 för minskad energianvändning jämfört med år 2011 [1].

Årets sommar har bidragit till minskad kylanvändning med 2,5 GWh vilket beror på en återgång till mer normalt väder jämfört med 2018. Det har samtidigt medfört ökning av värmeanvändningen under sommaren med 1 GWh jämfört med 2018.

Några av Locums betydande händelser för energianvändningen under 2019 är följande:

- Karolinska sjukhusområdet Solna bidrar med största minskningen som bl.a. beror på bra driftoptimering i samband med utflyttning. Ett exempel på en stor genomförd åtgärd är att en central oljedriven ånganläggning som var ägd av extern leverantör och som levererat ånga till Karolinska sjukhusområdet Solna har avvecklats under 2019. Denna har ersatts med ett egenägt system med effektivare elpannor och färre distributionsstråk vilket minskar förlusterna och ger en god energibesparing, uppskattningsvis ca 1500 MWh.
- På Huddinge sjukhusområde i byggnad K2 har ett större ventilationsprojekt slutförts vilket förväntas ge en god energibesparing. Då projektet slutförts i slutet av året har inte något utfall hunnit uppmätas.
- På Norrtälje sjukhus och S:t Görans sjukhus har tillvaratagande av överskottsvärme från kylmaskiner bidragit med besparingar på 1300 MWh.

[1] Basåret är valt utifrån att 2011 är basår för energianvändning i regionens miljöprogram.

Region Stockholm ska upprätthålla sina samhällsviktiga funktioner vid extraordinära händelser och klimatförändringar

Locum jobbar aktivt med riskhantering för att möta oönskade händelserna på bästa sätt. En del av de identifierade riskerna är relaterade till klimatförändringar och extremväder. Gemensamt för klimatrelaterade risker är att de är svåra att förutsäga och att de kan få en geografisk spridning vilken medför att flera sjukhus kan bli påverkade vid samma tillfälle och riskbilden blir komplex. Med hjälp av fortlöpande riskhantering och kontinuitetsplanering kan eventuella konsekvenserna begränsas och återgången till normalläge ske snabbt.

Locum har tagit fram kontinuitetsplaner för majoriteten av de sjukhus som bolaget förvaltar samt arbetat med risk- och sårbarhetsanalyser på tre akutsjukhus. Exempel på slutsatser från genomförda riskanalyser, är att leveransstörningar i kritiska beroenden kan komma att bli vanligare, livslängd på tekniska system kan förändras då de kommer verka under andra förutsättningar och dagvattenhanteringen kommer behöva klara av större mängder nederbörd på kort tid. Åtgärder på kort och lång sikt har identifierats för att minska konsekvenserna vid en inträffad oönskad händelse. Det kan exempelvis vara behov av teknisk upprustning, tillskapande av reservlösning eller planering för beredskap och kontinuitet. För att möta framtidens klimat behövs fortsatt löpande omvärldsbevakning, arbeta med klimatfrågor som en given del av riskhanteringen samt vidareutveckla metodiken för att bättre ta hänsyn till klimatrelaterade risker.

Med anledning av den extremt varma och fuktiga väderleken sommaren 2018 vidtogs en mängd olika förberedande åtgärder inför sommaren 2019 i syfte att säkra inomhusklimatet i sjukhusen. Dessa åtgärder syftade till att begränsa konsekvenserna ifall ännu en sommar med extrema väderleksförhållanden skulle inträffa, men åtgärder inte problemen på lång sikt. Sommaren 2019 förflöpte utan stora störningar och inga extraordinära åtgärder för att säkra inomhusklimatet krävdes.

Exempel på aktiviteter under året som bidrar till att nå regionens mål

- Ökad samverkan med hälso- och sjukvårdsförvaltningen och EKMB (Enheten för katastrofmedicinsk beredskap) gällande ansvar, förutsättningar och behov vad gäller värmebölja.
- Deltagande i framtagandet av Region Stockholms handlingsplan för värmebölja 2019.
- Intern beredskapsplan för värmebölja inför sommaren 2019 (hantering, bemanning samt översikt över antalet kylpingviner/avfuktare).
- Beredskapslager avseende kylpingviner och avfuktare till sommaren 2019
- Pågående arbete med en bolagsövergripande risk- och sårbarhetsanalys enligt LEH (*Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid inkl. extremväder och höjd beredskap*).

Skattepengar ska frigöras till kärnverksamhet

För att säkerställa en långsiktig och hållbar ekonomi ska resurserna användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Utgångspunkten är att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Till exempel genom fokus på ett systematiskt förvaltningsarbete med löpande förbättringar av drift och skötsel för att säkra hög kvalitet i leveransen och effektivt använda skattemedel. För att säkerställa kostnadseffektivitet fortsätter arbetet med bland annat åtgärder kopplade till eftersatt underhåll, långsiktig planering av upprustning av tekniska system samt planering för att möta klimatförändringar som påverkar fastigheternas driftsäkerhet.

Uppdrag från Regionfullmäktige

✓ Avslutad **Utse innovationsansvarig**

LS 2017-1455 Budget 2019 för Region Stockholm - Budgetuppdrag

Kommentar

Anette Henriksson VD, är innovationsansvarig.

✓ Avslutad **Avsätta medel för utveckling, innovation och förnyelse**

LS 2017-1455 Budget 2019 för Region Stockholm - Budgetuppdrag

Kommentar

Medel finns avsatta för "innovationslab".

Fördjupad uppföljning av En hållbar region Stockholm

Digitalisering - Ledning och styrning

Digitalisering ska förstås som verksamhetsutveckling med hjälp av informationsteknik. Begreppet inbegriper de arbetssätt, processer och beteenden som i snabb takt förändras genom möjligheter till nyttjande av teknisk utveckling, men också de möjligheter som uppstår för människor, verksamheter och system att inhämta, utbyta och analysera information på helt nya sätt.

Det finns ett tydligt och gemensamt mål med Locums digitalisering - *att skapa nya innovativa möjligheter för att bättre förstå fastigheterna och all information om dem, jobba smartare och erbjuda bättre service till Locums kunder*. Grundprincipen är att medarbetaren ska kunna nå och arbeta med den information som behövs för att genomföra sina arbetsuppgifter på ett modernt och smidigt sätt, oavsett om man befinner sig på kontoret, på byggarbetsplatsen eller i sjukhuset.

Det innebär att man i framtiden ska få tillgång till relevant information om fastigheterna oavsett var man befinner sig i våra datorer – men även mobilt – utan att behöva åka ut till fastigheterna eller fråga andra om information.

Digitaliseringsarbetet inom Locum omfattar ett stort antal stödsystem och bedrivs i projektform där ledningsgruppen är tillika styrgrupp för projektet.

Digitaliseringsinitiativ

Under 2019 har en kravspecifikation för ett nytt dokumenthanteringssystem tagits fram. Syftet är att ersätta flertalet av de system för lagring och hantering av dokument som idag används av Locums medarbetare och i vissa fall externa samarbetspartners. Förutom att säkerställa en trygg och enhetlig dokumenthantering kommer ett nytt system att spara tid för medarbetarna som idag behöver söka information i flera olika system.

Under året har även en utveckling av fastighetsförvaltningssystemet Faciliate skett vilket möjliggjort för driftentreprenörerna att arbeta direkt i Locums system. Det ökar möjligheten att i realtid följa entreprenörens proaktiva tillsyn- och skötselarbete och ger även möjlighet att sammanställa och visualisera olika dashboards över utförda och ej utförda ronderingar, anmärkningar, avvikelser samt felanmälningar.

Digitalisering - Realisering av förväntade nyttor

Varje delprojekt har satt upp effektmål som följs upp efter projektets genomförande och implementering.

Innovation

Under året har Locum genomfört ett antal innovationssprintar för att utvärdera sprintmetodikerna som ett sätt att arbeta med innovation. Metodiken är ett strukturerat sätt för att arbeta med idéutveckling där slutprodukten alltid testas på och utvärderas av slutanvändare. Sprintarna föll väl ut och kommer att bli en del av Locums innovationsarbete. De prototyper som innovationssprintarna resulterat i kommer under 2020 att tas vidare på olika sätt. En av prototyperna syftar till att identifiera underutnyttjade lokaler och optimera användningen av våra lokalytor. Den rönste stort intresse bland de fastighetsansvariga hos våra kunder ute på sjukhusen.

2.3.3 Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion

Skapa goda förutsättningar för en väl fungerande samhällsplanering

Locum AB följer de planer som fastställs av Regionfullmäktige i samband med budgetprocessen.

2.3.4 Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare

Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare

Locum arbetar för att vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare som arbetar för att säkerställa en god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv. Fem indikatorer kopplade till målet är uppfyllda för året. En uppfyller inte regionfullmäktiges mål om 100 %, men det är nästintill omöjligt att uppnå med tanke på exempelvis nyanställningar, tjänst- och föräldraledighet.

I Region Stockholms koncerngemensamma medarbetarenkät uppnår Locum ett totalindex på 81 av 100, vilket är identiskt med föregående års utfall. Locum överträffar därmed såväl regionens uppsatta mål (76) samt sitt eget mål (80).

Under året prövades ett nytt digitalt verktyg avseende kontinuerlig medarbetaruppföljning med veckovisa intervaller. Resultatet visade i likhet med Region Stockholms medarbetarundersökning på hög grad av engagemang.

Locum har fortsatt låg personalomsättning (9,2 % jämfört med 9,8 % 2018).

Den fortsatta uppföljningen av onboarding och introduktioner visar att nyanställd personal upplever sig väl omhändertagna. Uppföljning av avgångssamtal visar att en överväldigande majoritet skulle rekommendera Locum som arbetsgivare. En stor del av rekryterad personal är tipsade av anställda inom Locum att söka utlysta tjänster och flera tidigare anställda har kommit tillbaka och börjat på nya tjänster.

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
Personalomsättning (Regionfullmäktige)	9,2%	9,8%		<=10%	<=10%
Kommentar	Personalomsättningen minskade något jämfört med 2018 och understiger även i år regionens mål om <=10 %.				
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef (Regionfullmäktige)	95%	90%			100%
Kommentar	Andelen som uppgav att de haft medarbetarsamtal har ökat från 90 % år 2018 till 95 % i år. Med tanke på föräldraledigheter, nyanställningar och tjänstledigheter är det i svårt att uppnå 100%.				
Medarbetarindex (Regionfullmäktige)	81	81		>=80	>=76

Indikator (rapporteras per år)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
Kommentar					
Medarbetarindex har minskat med en enhet jämfört med föregående år, men fullmäktiges mål uppnås.					
Chefsindex (Regionfullmäktige)	84	84		>=80	>=78
Kommentar					
Index ligger på samma nivå som föregående år och fullmäktiges mål uppnås.					
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid (Regionfullmäktige)	2,9%	3%		6,2%	6,2%
Kommentar					
Sammantaget har Locum fortsatt en mycket låg andel sjukfrånvaro och arbetet fortsätter med tidiga insatser vid signaler på ohälsa, uppföljning av korttidsfrånvaro och stöd från HR i alla rehabiliteringar.					
Totalindex, 0-100 (Bolagsstyrelse)	81	81		80	

Kommentar

Index ligger på 81 och har minskat med en enhet sedan 2018, men fullmäktiges mål uppnås.

Med chefsindex tolkar Locums ledarskapsindex utifrån Origo Groups centrala medarbetarenkätning för Region Stockholm i oktober 2019.

Systematisk kompetensförsörjning

Andel som har kompetensdeklarat sig samt har registrerat utvecklingsplan är fortsatt hög, 92 % respektive 85 %. HR håller i ett övergripande utvecklingsråd där verksamhetsrepresentanter kontinuerligt träffas för att sammanställa behov och planera utbildningsinsatser som berör ett flertal medarbetare och/eller anses vara av strategisk betydelse för företaget utifrån de mål som Locum har eller kunskapskrav inom yrkesrollerna.

Under året genomfördes nya digitala utbildningar inom områdena informationssäkerhet och brandskydd på byggarbetsplats, liksom en utbildning i hyresjuridik för förvaltare. Locums interna chefsutvecklingsprogram fortlöper.

2.3.5 Hälso- och sjukvården i Stockholm ska präglas av korta vårdköer, hög tillgänglighet, god kvalitet och invånarens möjlighet att själv välja vårdgivare

Vård på rätt plats

Vård på rätt plats är en del av det övergripande målet för hälso- och sjukvården, att *Hälso- och sjukvården i Stockholm ska präglas av korta vårdköer, hög tillgänglighet, god kvalitet och invånarens möjlighet att själv välja vårdgivare*. Locum är tilldelade tre uppdrag inom målområdet och där ett är avslutat och två pågår enligt plan.

Uppdrag från Regionfullmäktige

 Pågående enligt plan **Ombyggnad Danderyds sjukhus AB**

LS 2017-0452 Mål och budget 2018 nr 25
Uppdrag flyttat till Locum (beslut LS 2017-1002)

Kommentar

Genomgång av planerad verksamhet i planerade och pågående projekt pågår i dialog med Danderyds sjukhus, SLSO, RLK och HSF för att utröna om några justeringar ska göras i projekten. Beräknas slutföras under våren 2020.

 Avslutad **Fortsätta ny- och ombyggnationen av Södersjukhuset**

LS 2017-1025 Löpande

Kommentar

Projektet är överlämnat till verksamheten.

 Pågående enligt plan **Fortsätta ny- och ombyggnationen vid Sankt Görans sjukhus**

LS 2017-1137 Löpande

Kommentar

Projektet pågår enligt plan och beräknas vara färdigställt år 2022.

Vård i rätt tid

I Locums ägardirektiv fastslås att bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga lokaler till i första hand regionens egna verksamheter. Under de senare årens intensiva investeringsprogram har underhåll av befintliga fastigheter fått stå tillbaka av både ekonomiska och resursmässiga skäl, men under den kommande investeringsperioden läggs ett särskilt fokus på åtgärder i det äldre fastighetsbeståndet.

2.3.6 Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet***Kultur och konstnärliga uttryck som integrerad del av regionens verksamheter för välbefinnande och trygghet***

Kultur och konstnärliga uttryck är en integrerad del av regionens verksamheter för välbefinnande och trygghet. Tanken med konst i sjukhusmiljöer är att skänka patienter och personal en smula skönhet och behag i sjukhusets annars så klinisk miljö. Målet för 2019 är uppnått med utfall på 1,5 %.

Goda exempel på konst i projekt är i de två nya vårdbyggnaderna på S:t Görans sjukhus där Region Stockholms kulturförvaltning ansvarar för konsten. Invändigt blir det tre omfattande konstnärliga gestaltningar i trapphus, hisshallar och en korridor samt enskilda konstverk på avdelningarna. I utomhusmiljön blir det större gestaltningar i form av vackra skulpturer, en tegelmur och keramisk konst vid huvudentrén och ambulansinfart.

Indikator (rapporteras per delår)	Utfall	Utfall fg år	Måluppfyllelse indikator	Målvärde nämnd/bolag	Målvärde fullmäktige
Andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning (Regionfullmäktige)	1,5%	1,2%		>=1%	>=1%

Kommentar

Avsättningen för inköp av konst varierar mellan 1-2 % av projektutgiften och utfallet för under året avslutade projekt rapporteras till Kulturförvaltningen. Utfall för 2019 resulterade i 1,5 % vilket är en ökning jämfört med föregående års utfall på 1,2 %.

2.4 Intern kontroll och regelefterlevnad

2.4.1 Arbetet med intern kontroll

Styrning och kontroll av verksamheten hanteras inom ramen för Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet. I verksamhetsplanen är en genomförd riskbedömning och intern kontrollplan integrerat för att möjliggöra för bolaget att uppnå fullmäktiges respektive styrelsens mål och uppdrag. Den interna kontrollen bedrivs i linje med regionens samt bolagets egna verksamhetsspecifika mål och styrdokument. Locum följer regionens modell och har inarbetat den i ledningssystemet. Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål. Granskning av att kontrollmoment och planerade åtgärder genomförs enligt plan utförs av revisionsledare vid interna revisioner samt vid behov i form av stickprovskontroller. Styrelsen ansvarar för den interna kontrollen inom verksamhetsområdet med utgångspunkt i beslut fattade av regionsfullmäktigefullmäktige och regionstyrelsen. Verkställande direktör (Vd) ansvarar för att, i enlighet med policy för intern kontroll, utforma konkreta och verksamhetsspecifika styrdokument för att upprätthålla en god internkontroll. Vd rapporterar löpande till styrelsen hur den interna kontrollen fungerar. Styrelsen utvärderar kontinuerligt den information som bolagsledningen lämnar. Arbetet innefattar bland annat att säkerställa att åtgärder vidtas rörande de brister och förslag till åtgärder som framkommit vid den interna kontrollen. Locum utför även arbetet med intern kontroll för fastighets- och servicenämndens fastighetsverksamhet. Under 2019 genomfördes en intern revision under perioden 7-25 oktober.

2.4.2 Resultat och analys från riskbedömningen

De tendenser och slutsatser som konstateras i omvärlds- och marknadsanalyser inför 2019, bland annat inför arbetet med verksamhetsplan, formulerades som risker och möjligheter. Riskerna värderades i en bolagsövergripande riskanalys som låg till grund för den interna kontrollplanen. Värdering av riskerna genomfördes av ledningsgruppen. För varje risk framgick riskbeskrivning och konsekvens. Riskerna graderades utifrån konsekvens och sannolikhet. Styrelsen beslutade den interna kontrollplanen.

Åtta (8) väsentliga risker lyftes till intern kontrollplan för 2019. Vid årsuppföljningen är det enbart en risk vars riskvärde har ökat under året, *Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer*. Tre risker fick sänkt riskvärde och resterande behöll samma riskvärde som vid delårsuppföljningen. I

samband med värderingen av riskerna identifierades en ny risk som finns med i verksamhetsplanen och tillhörande intern kontrollplan för 2020. Det är risk för att Locum inte når NKI-målet som är kopplat till målet Nöjd kund.

Till varje risk finns kontrollmoment och/eller begränsande åtgärder specificerade. Kontroller är inarbetade i processer och rutiner i det ledningssystemet, tidsatta åtgärder planeras och följs upp i områden/avdelningars/enheters verksamhetsplaner.

Åtgärder och kontroller för att begränsa/eliminera konsekvenser av identifierade risker i intern kontrollplan följs upp löpande av respektive processägare och granskas av kvalitetschef i samband med verksamhetsuppföljning (tartial, delår, helår) och vid behov vid interna revisioner. Eventuella brister, från såväl granskning som från interna och externa revisioner, som iakttas dokumenteras i internrevisionsrapporter och i Loggen samt rapporteras till ledningsgruppen för vidare hantering av respektive processägare. I Loggen dokumenteras iakttagelser från såväl från medarbetare som från interna och externa revisorer.

2.4.3 Försäkran

Styrelsen har försäkrat sig om att man genom bolagschefen vidtagit nödvändiga åtgärder för att uppnå en tillräcklig internkontroll inom verksamheten, i enlighet med Policy för intern kontroll LS 1303-0431.

2.4.4 Regelefterlevnad

Region Stockholm har fastställt ett antal styrande dokument [1]. De styrande dokumenten beskriver vad som styr regionens verksamhet och hur arbetet ska utföras inom olika ansvarsområden. Locum efterlever de styrande dokument som är tillämpliga för Locum och Locums uppdrag. För Locums ansvarsområde finns det även verksamhetsspecifika styrdokument, utifrån lagar och myndighetskrav, där också regionens krav är inarbetade.

Bolagsstyrningen i Locum utgår från aktiebolagslagen och kommunallagen. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har utarbetat *Principer för styrning av kommun- och landstingsägda företag*, ett dokument som bygger på *Svensk kod för bolagsstyrning*, och som syftar till att lyfta fram betydelsen av styrning för legitimitet, ändamålsenlighet och effektivitet i kommun- och landstingsägda bolag, Locum följer dessa principer.

Locum har en väl inarbetad process för att säkerställa att aktuell lagstiftning, styrande dokument från regionen eller andra krav omhändertas och efterlevs i verksamheten och/eller vid revidering av Locums verksamhetsspecifika styrdokument.

Locums verksamhetsplan samt det integrerade och certifierade ledningssystemet utgår från de styrande kraven. Locums ledningssystem är integrerat, det vill säga flera kravställande områden är inarbetade och samordnas för att uppnå bästa möjliga nytta. Kraven omfattar bland annat aktuell lagstiftning, internationella ISO-standarder [2], Region Stockholms krav i ägardirektiv, uppdrag, mål och budget samt regionens styrande dokument.

[1] Under 2020 genomförs en fortsatt implementering av regionens nya styrande dokument.

[2] ISO-standarder för kvalitet, miljö, arbetsmiljö, informationssäkerhet och socialt ansvarstagande.

Övriga områden

Informationssäkerhet

Locums säkerhetskyddsarbete består av tre delar; informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personsäkerhet. Inom ramen för detta arbete har skyddsvärda tillgångar kartlagts och en åtgärdsplan är framtagen som till exempel innefattar informationsklassning av Locums informationstillgångar. Locums säkerhetskyddsarbete ligger till grund för informationssäkerhetsarbetet inom Locum.

Inom ramen för genomförd säkerhetskyddsanalys har vilka tillgångar som är särskilt skyddsvärda identifierats. Utifrån detta arbete har det tagits fram rutiner för hur informationen ska klassas i olika informationsklasser.

För att öka säkerhetskulturen har Locum lanserat en obligatorisk informationssäkerhetsutbildning, vägledande anvisningar för projekt och förvaltning samt utvecklat vårt introduktionsprogram.

Locum efterlever kraven för Region Stockholms informationssäkerhetsriktlinje och kommer att fortsätta arbeta aktivt med säkerhetskulturen och åtgärderna efter utförd säkerhetskyddsanalys.

Locum har uppdaterat sina skalskyddsriktlinjer för att skapa förutsättningar för att skydda våra tekniska installationer som är av avgörande betydelse för förvaltning av sjukhus.

Vidare har en rutin för inplacering av medarbetare i säkerhetsklass utarbetats samt förutsättningar för säkerhetskyddad upphandling med tillhörande säkerhetskyddsavtal.

Säkerhet

Locums säkerhetsenhet har under året stöttat projekt- och förvaltningsavdelningen genom att utföra ett flertal risk-och sårbarhetsanalyser kopplade till Locums uppdrag och därefter arbetat fram kontinuitetsplaner för respektive förvaltningsområde med godkänt resultat.

Locum bedriver ett löpande och systematiskt säkerhetsarbete för att identifiera och förebygga säkerhetsbrister genom en aktiv incidenthantering. En utveckling av incidenthanteringssystemet har gjorts under året för att tydliggöra och utveckla delen kring grundorsaksanalysen, detta för att underlätta hanteringen av själva incidenten.

Flygsäkerhet

Locum har ansvaret för förvaltning av fem helikopterflygplatser inom Stockholms län. Flygplatserna finns på Danderyds sjukhus, Karolinska universitetssjukhuset Huddinge samt Solna, Norrtälje sjukhus och Södersjukhuset.

Samordning av flygsäkerhetsarbetet genomförs av Locums flygsäkerhetsstrateg som

ingår i Locums säkerhetsenhet. Flygsäkerhetsstrategen är verksamhetsansvarig för helikopterflygplatserna på Karolinska sjukhuset Solna och Huddinge samt är flygsäkerhetskoordinator för SÖS helikopterflygplats.

Locum har under året haft uppdraget av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) att utreda och projektera regionens kommande permanenta helikopterbasering.

Krisberedskap

Locum är en del av Region Stockholms krishanteringsplan och vid en allvarlig/extraordinär händelse finns en tydlig kontaktväg och etablerad samverkan med övriga aktörer inom Region Stockholm, myndigheter och räddningstjänst upprättad. Locum utför inom ramen för krishantering ett systematiskt arbete genom att utbilda, öva, uppdatera samt revidera sitt arbetssätt.

Under året har återkommande krisövningar genomförts på både operativ- och strategisk nivå för att möta och förstå Locums roll i återuppbyggnad av civilt försvar och vad detta utökade ansvar innebär för Region Stockholm och Locum. Locum efterlever därmed kraven för krisberedskap.

Antikorruption

Locums arbete präglas av hög affärsmässig etik och arbetar för att förebygga oegentligheter och all form av korruption, utpressning samt givande och tagande av muta.

Regler avseende representation och motverkande av korruption

Locums regler förtydligar det som gäller specifikt för vårt ansvarsområde utifrån krav i Region Stockholms styrande dokument. Det genomförs en årlig obligatorisk e-utbildning i reglerna och ämnet diskuteras särskilt vid arbetsplatsträffar under november månad varje år.

Jäv och intressekonflikter

Det åligger alla medarbetare i Locum att i sin anställning tillvarata Region Stockholms och Locums intressen och helt bortse från egna intressen eller egen vinning. Medarbetare ska undvika att försätta sig i situationer där personliga, familjerelaterade eller ekonomiska intressen kan komma i konflikt med regionens eller Locums intressen. Det är inte tillåtet för den anställde att handlägga ärende eller delta i beslut som rör den anställdes bolag eller uppdrag (bisyssla), närstående till den anställde eller bolag tillhörande närstående till den anställde. Anställd ska inte heller handlägga ärende om omständighet som skulle kunna rubba förtroende för den anställdes opartiskhet föreligger. Uppstår kännedom om omständighet som kan antas utgöra jäv ska detta meddelas, normalt till närmaste chef, som ansvarar för att utse ersättare.

Bisysslor

Medarbetare är skyldig att anmäla eventuell bisyssla till närmaste chef och lämna de uppgifter som krävs för att arbetsgivaren ska kunna bedöma om bisysslan är i enlighet med Region Stockholms och Locums regelverk. Avdelningschef beslutar efter skriftlig ansökan om en bisyssla kan godkännas. Avdelningschef kan kräva att en bisyssla ska

upphöra om omständigheter förändras. Blankett ”Anmälan om bisyssla” fylls i vid anställning eller vid behov och följs upp regelmässigt vid medarbetarsamtal samt vid stickprovskontroller.

Information från Vd till leverantörer och samarbetspartners

I juli och december 2019 publicerades information från Vd till Locums leverantörer och samarbetspartners, med en påminnelse om några av Region Stockholms och Locums regler.

Uppföljning av IDO6

Av Locum initierade kontroller och revisioner genomförs kontinuerligt.

Bakgrundskontroll vid rekrytering

Bakgrundskontroll vid rekrytering genomförs rutinmässigt i de fall det är relevant.

Beslutsordning och avtal tecknas av ”två i förening”

Sedan den 1 november 2018 ska ”två i förening” granska och skriva under beslut och avtal överstigande ett värde av 200 000 kronor. Detta innebär en ökad trygghet för de som skriver under beslut och avtal, dels genom att kvaliteten på beslut och avtal ökar då det är fler personer som granskar dokumenten, dels minskar risken att någon kan komma att misstänkas för oegentligheter.

Visselblåsarfunktion

Locums visseblåsarfunktion möjliggör för såväl medarbetare, kunder som leverantörer att anmäla misstanke om allvarliga oegentligheter. Locums medarbetare informeras även om Region Stockholms visseblåsarartjänst.

Inköp

Som offentligägt bolag ska Locum, förutom allmän lagstiftning, även tillämpa särskilda regler som gäller vid offentlig upphandling. Dessa särskilda regler är först och främst Lagen om offentlig upphandling (LOU) vilken bland annat innebär att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet, likabehandlande och transparent sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas. (LOU 4 kap 1 §).

Locum ska också följa regionens fastställda inköspolicy. Genom att medarbetare följer regler och rutiner i Locums handbok för Upphandling och inköp säkerställs att policyn uppfylls.

När det gäller upphandling av entreprenörer och konsulter för byggprojekt respektive förvaltningsentreprenader finns kompletterande föreskrifter och råd i byggprojektlednings- och driftledningsprocesserna. Alla upphandlingar som kräver annonsering i Locums upphandlingsverktyg e-Avrop ska ske genom Locums upphandlingsenhet.

Inom både investeringsprojekt och förvaltning genomförs revisioner och stickprovskontroller hos leverantörer.

Uppförandekod för leverantörer

Locum strävar efter att samarbeta med leverantörer som uppfyller och efterlever kraven i Region Stockholms uppförandekod för leverantörer samt att inte göra affärer med leverantörer som skulle kunna skada Locum och regionen. Locum har rätt att kontrollera leverantörens efterlevnad av kraven. Vid allvarliga brister kan vite utkrävas eller avtalet hävas. Ett aktivt ställningstagande görs i varje enskild upphandling om det är relevant att ställa krav på uppförandekoden. I upphandlingar där risken bedöms förhöjd, det vill säga att ingående material eller tjänster kan komma från leverantörer som inte lyder under svensk lagstiftning, så finns kravet på uppförandekod med.

Under 2019/2020 genomförs en fortsatt uppföljning av Region Stockholms uppförandekod – denna gång initierad av regionledningskontoret (hållbarhet) – tillsammans med Trafikförvaltningen och Förvaltning utbyggd tunnelbana.

Kravställning enligt Region Stockholms uppförandekod för leverantörer har konkretiserats i Locums administrativa föreskrifter för upphandling av entreprenader (AF Totalentreprenad och AF Utförandeentreprenad), i syfte att göra det tydligare för leverantörer samt enklare att följa upp.

Delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Alla personer, oavsett funktionsförmåga, ska kunna vistas, förflytta sig och ha tillgång till de verksamheter som bedrivs i de lokaler och sjukhusområden som Locum förvaltar. Kommunikationen ska vara tydlig, lättillgänglig, användbar och anpassad till olika målgruppers behov. Locums samverkansråd för fysisk tillgänglighet hjälper till att hitta smarta och enhetliga sätt som ökar sjukhusens tillgänglighet.

Locum arbetar ständigt med att utveckla och förbättra bemötandet i det dagliga arbetet i mötet med kunder och kollegor. Samverkansrådet för fysisk tillgänglighet är delaktiga i Locums arbete kring bemötande. En insiktsdag gällande tillgänglighet och normkritiskt tänkande har utarbetats i samråd med medlemmar i Locums samverkansråd för tillgänglighet och funktionsrättsorganisationer inom regionen. Insiktsdagen är obligatorisk för alla Locums anställda att delta på.

Locum har under året deltagit i regionens nätverksarbete för fysisk och kommunikativ tillgänglighet samt har ett kontinuerligt samarbete med övriga aktörer inom Region Stockholm. Bland annat genom samverkansforum och workshops med Trafikförvaltningen, Regionsledningskontoret och Kulturförvaltningen. Locum har också hjälpt Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) med verifiering av inventeringar av tillgänglighet i olika vårdavtal i externa lokaler. Locum har även föreläst på BFAB:s tillgänglighetsdag samt deltagit på Business Arena och där pratat om tillgänglighet ur ett socialt hållbarhetsperspektiv.

Jämställdhet och jämlikhet (inklusive HBTQ)

I Locums etablerade struktur för arbetsplatsträffar (APT) och det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) framtaget i samverkan med skyddsombuden, finns bland annat diskussionsfrågor och normspel som rör diskriminering, kränkningar,

trakasserier, jämställdhet, jämlikhet och mångfald, utifrån regionens styrande dokument.

Alla medarbetare genomgår utbildningar rörande HBTQ, etnicitet, normer och möten i vardagen samt utbildning i att undanröja hinder, som behandlar hur man skapar tillgänglighet för alla. I den chefsintroduktion som genomförs för samtliga nya chefer ingår delar om jämställdhet, jämlikhet och mångfald och även en webbutbildning i inkluderande rekrytering. Locum har under lång tid haft en jämn könsfördelning där likalöner för lika arbete är en självklarhet och årets lönekartläggning visade inga behov av justeringar.

Locum är med och mäter jämställdheten enligt Nyckeltalsinstitutets jämställdhetsindex (JÄMIX) vartannat år i samband med att Region Stockholm deltar. Detta visar hur jämställdheten ser ut i organisationen. I den rapport avseende Locum jämförs resultaten i organisationen med andra deltagande företag och organisationer. Locum får även en bild av utvecklingen över tid som ger underlag för att bedriva ett målinriktat jämställdhetsarbete. I 2018 års mätning fick Locum 144 poäng i jämförelse med fastighetsbranschens snitt på 110 poäng. Locum tilldelades även certifikatet *Excellent arbetsgivare* eftersom bolaget hamnade bland de bästa resultaten i kategorin ”kartläggning av faktiska arbetsvillkor”.

Folkhälsa

I Locums uppdrag ingår att bevaka att regionens byggnader inte utgör någon risk för hälsan för de människor som vistas i byggnaderna. I egenskap av företrädare för fastighetsägaren måste Locum iaktta de skyldigheter som åligger fastighetsägaren. Förutom att följa lagkrav och andra riktlinjer avseende sjukvårdsfastigheter, bör fastigheterna bidra till att patienter, besökare och anställda möts av en god miljö, som stödjer tillfrisknande och bidrar till en hälsofrämjande arbetsmiljö över dygnets alla timmar. Allt sammantaget så ska detta leda till att sjukhusen lokaler präglas av en god inomhusmiljö som är en väl bebyggd miljö samt också minimerar risken för framtida saneringsbehov.

Exempel på andra aktiviteter som genomförs

- **Säkerhet i byggprojekt** – Säkerheten och arbetsmiljön, för de egna medarbetarna och för de som arbetar på uppdrag av Locum, är alltid högt prioriterat. Utbildningar, rutiner och checklistor för uppföljning av arbetsmiljöfrågor finns framtagna. Målet är att arbeta förebyggande och minska risken för att olyckor sker på arbetsplatserna där bygg-projekten är särskilt utsatta. Sedan våren 2016 deltar Locum i arbetsmiljögruppen i föreningen Byggherrarna.
- **Håll nollan – Samverkan för noll olyckor i byggbranschen**
Locum är en av initiativtagarna och aktörerna i organisationen. Håll Nollan är en uppmaning och en påminnelse om en av de absolut viktigaste frågorna för dem som arbetar i bygg- och fastighetsbranschen i Sverige – att ingen ska skada sig på byggarbetsplatser.

- **Obligatorisk ventilationskontroll (OVK)** – Inom digitaliserad utveckling så har Locum inom området OVK under 2019 slutfört en automatiserad visualisering av framdrift i att åtgärda brister efter OVK.
- **Internet of things för att förbättra kontroller av luftkvalitet** – Locum deltar i utvecklingsprojekt inom Internet of things (IoT), tillsammans med Vasakronan, Stockholms stad, Förvaltaren, SISAB och REQS System. Utvecklingsprojektets syfte är att med hjälp av sensorer förbättra kvaliteten och effektiviteten vid kontroller av ventilation och luftkvalitet. Projektområdet har avgränsats till ventilation och luftkvalitet, men framöver kan IoT innebära möjligheter att bland annat användas vid övriga kontroller och besiktningar inom regionens fastigheter. Under hösten 2019 har även dialog med branschens hissleverantörer påbörjats för att erhålla data från hissar i syfte att kvalitetssäkra myndighetsbesiktningar inom detta område samt att få bra underlag inför underhållsarbeten och investeringar i hissar.
- **Digital Demo Stockholm (DDS) - Energieffektiv vård** – Ett projekt vars syfte är att deltagande industriföretag (Vattenfall, Ericsson och Telia) tillsammans med fastighetsägare och vården ska kunna ta befintlig beprövad IoT-teknik som de använder i andra sammanhang och med den göra så att regionen kan minska sin energiförbrukning ytterligare. Deltar i projektet förutom ovan nämnda industribolag gör även Danderyds sjukhus, RLK och KTH. Projektet ska slutrapporteras sommaren 2020.

För Locums medarbetare

Locum har, som många andra företag, en friskvårdspeng som kan nyttjas för ett stort antal aktiviteter som främjar hälsa i ett brett perspektiv. Samtliga medarbetare erbjuds hälsoundersökning med jämna mellanrum. Chefer genomgår intern utbildning i Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö, i syfte att tidigt uppmärksamma signaler på ohälsa som kan föranleda behov av insatser.

Nationella minoriteter

Locum deltar i de samråd med minoritetsgrupper som arrangeras av Region Stockholm, samt följer regionens åtgärdsplan för nationella minoriteter. Detta för att föra en aktiv dialog med intressegrupper och därefter kunna prioritera rätt insatser för att stödja minoritetsspråken.

Locum har på den publika webbsidan locum.se grundinformation om Locums uppdrag och roll även på engelska och finska, samt kontaktinformation till finsktalande personer inom Locum.

Inför genomförandet av byggprojekt genomförs obligatorisk utbildning i filmformat: Att arbeta för Locum i sjukhusmiljö. Utbildningen finns framtagen på åtta språk: engelska, tyska, estniska, litauiska, lettiska, ryska, polska och spanska. I samband med genomförandet av byggprojekt har vissa skyltar information på olika språk. Ett exempel

är Södertälje sjukhus, där det vid behov ges information på svenska, engelska, finska och arabiska. Vilka språk som väljs ut vid vilket tillfälle arbetar Locum fram tillsammans med kommunen, som ofta har god lokalkännedom. Locums sekretessblanketter är även dessa tillgängliga på nyss nämnda åtta språk, liksom ordningsregler uppsatta i sjukhusens entréer.

Varje år uppmärksammas de nationella minoriteternas nationaldagar exempelvis på Locums digitala bildskärmar som finns på ett stort antal sjukhus och på Locums kanaler i sociala medier. Vi har numera också möjlighet att dessa dagar med miniflaggor på standar flagga för minoritetsspråket i Locums reception.

I verktyget för intern kompetenshantering, ProCompetence, kan medarbetaren själv registrera aktuella uppgifter gällande språkkunskaper. Här finns också minoritetsspråken upptagna..

Barns rättigheter

Locums utgångspunkt är att människor i alla åldrar, med eller utan funktionsvariationer, ska uppleva att de vårdfastigheter Locum förvaltar präglas av trygghet och tillgänglighet.

I Locums uppdrag ingår bland annat att säkerställa att en planerad lokalanpassning eller åtgärd är ändamålsenlig för sitt syfte och säker sett ur perspektiv av långsiktig förvaltning och drift. Barnperspektivet ska beaktas, oavsett om det rör ändamålsenliga lokaler för barn, unga eller vuxna.

Den 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag varför det är av särskild vikt att varje medarbetare har tillräcklig kunskap om barnkonventionens grundprinciper för att kunna omsätta dessa utifrån sin roll och Locums uppdrag.

Under hösten 2019 barnperspektivet förtydligats i ledtexter i olika styrdokument, däribland behovsanalysrapport och förstudierapport.

Förvaltningsuppdrag och konsekvensanalys

Alla lokalanpassningar ser sinsemellan olika ut, beroende på verksamhet och syfte med förändringen. Då barnets bästa ska vara vägledande vid allt beslutsfattande och inför alla åtgärder, ställer vi alltid frågan om aspekter finns som kan få konsekvenser för barn och unga.

”Tidiga skeden” är den förändringsprocess i förvaltningsplaneringen under vilken behov, effektmål, styrande krav, förutsättningar och risk analyseras inför en lokalanpassning. Tidiga skeden innefattar behovsanalys och därefter förstudie.

I behovsanalysen utreder och formulerar kunden sina behov och önskade effektmål. Under detta skede finns ännu inget projekt, men Locum deltar ofta i en dialog kring identifiering och formulering av behovet och vilken effekt kunden vill uppnå. I detta skede undersöks om och hur barnperspektivet kan få konsekvenser som påverkar det eventuella projektet.

Trygghetsrond – en möjlighet att göra barn och unga delaktiga

Locum använder Gåturen [1] som etablerad metod för att identifiera områden där

patienter, anställda och besökare kan uppleva otrygghet.

Trygghetsronden möjliggör en dialog mellan lekmän och professionella, exempelvis förvaltare, patienter och personal. Dialogen stärker samarbetet och kan leda till erfarenhetsåterföring på olika plan, beroende på vilka som deltar.

Utifrån trygghetsronden skapas en aktivitetslista som utfaller i åtgärder på kortare och längre sikt, i underhållsplan och investeringsplan.

Gåturmetoden fungerar för analys och utvärdering av inomhus- och utomhusmiljöer. Den kan användas i alla skeden av planerings- och byggprocessen som stöd för dialog. Inom vårdfastigheter kan barn- och ungdomskliniker bedriva verksamhet i både slutna och öppna vårdformer. Gåturen kan ge barn och unga möjlighet att bli delaktiga i frågor som rör dem.

[1] Gåturen, metod för dialog och analys 2014, Suzanne de Laval.

2.5 Anmodan

Anmodan

✓ Avslutad

Regionstyrelsen anmodar samtliga nämnder och bolag att fortsatt säkerställa åtgärder för att minska konsultkostnader och att intensifiera arbetet med att skifta ut konsulter.

RS 2018-1077

ÅR 2019

I Locum är det enhetschef/avdelningschef som gör en bedömning tillsammans med HR om resurser finns internt eller om en konsult ska tas in. Konsultkostnaderna är främst hänförliga till inhyrd personal och tillfälliga IT-konsulter för systemutveckling. I Landstingsfastigheter Stockholm är det projektledaren som gör en bedömning om att ta in konsulter i byggprojekt. Konsulter tas in om önskad kompetens inte går att finna internt bland Locums medarbetare. Kostnaderna för konsulter är en del av kostnadsmassan för pågående investeringsprojekt där varje projekt upprättar månatliga prognoser och kostnadsstyr projekten mot budget.

Resultaträkning	Ack. Utfall	Ack. Budget	Avvikelse	%	Ack Utfall 2018
Konsultarvode, Övriga	-834	-6110	4276	70%	-1724
Konsultarvode, marknadsföring/PR	-557	-760	203	27%	-670
Konsultarvode, IT-tjänster administrativ förvaltning, systemapplikationer	-4490	-4310	-180	-4%	-8543
Konsultarvode, IT-tjänster nyutveckling	-648	-4300	3652	85%	-1223
TOTALT	-7528	-15480	7952	51%	-12161

Utfallet för perioden januari-december 2019 uppgår till 7,5 miljoner kronor att jämföra mot budget på 15,5 miljoner kronor samt 12,2 miljoner kronor samma period föregående år.

Anmodan

✓ Avslutad

Regionstyrelsen anmodar de nämnder och bolag med en investeringsverksamhet att intensifiera arbetet med styrning och uppföljning av investeringar genom att proaktivt och löpande arbeta med kvalitetssäkring av investeringarnas prognoser. Status, avvikelser och risker följs upp i landstingets tertial-, delårs- och årsrapportering.

RS 2018-1077

ÅR 2019

Varje månad har Locums projektstab projektgenomgångar för alla projektområden tillsammans med ansvariga projektområdeschefer och projektchefer. Sedan många år sedan finns även projektekonomer placerade på respektive projektområde som stöttar respektive projektchef.

Varannan månad ligger fokus på strategiska investeringar och varannan på ersättningsinvesteringar. En central fråga vid dessa genomgångar är kostnadsstyrning av projekten och resultatet sammanställs av projektstaben för vidare rapportering till Locums ledning.

De flesta större strategiska fastighetsinvesteringar har färdigställts under 2019.

✓ Avslutad

Regionstyrelsen anmodar samtliga nämnder och bolag att ytterligare intensifiera sitt arbete med att integrera informations- och it-säkerhet i sina verksamhetsprocesser och att ha ett tydligt fokus på att åtgärda identifierade avvikelser beträffande styrning, ledning och regelefterlevnad inom området.

RS 2018-1077

ÅR 2019

Locums säkerhetskyddsarbete består av tre ben; informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personsäkerhet. Inom ramen för detta arbete har skyddsvärda tillgångar kartlagts och en åtgärdsplan är framtagen som till exempel innefattar informationsklassning av Locums informationstillgångar.

Säkerhetsskyddsarbete ligger till grund för informationssäkerhetsarbetet inom Locum. Inom ramen för säkerhetskyddsanalysen har det identifierats vilka tillgångar som är särskilt skyddsvärda. Utifrån detta arbete har det tagits fram rutiner för hur informationen ska klassas i olika informationsklasser. För att öka säkerhetskulturen har Locum lanserat en egen obligatorisk informationssäkerhetsutbildning, vägledande anvisningar för projekt och förvaltning samt utvecklat introduktionsprogrammet för nyanställda. Locum efterlever kraven för Region Stockholms informationssäkerhetsriktlinje men kommer fortsätta arbeta aktivt med säkerhetskulturen och åtgärderna efter utförd säkerhetsskyddsanalys.

Andra exempel på arbete med informations- och IT-säkerhet är uppdaterade skalskyddsriktlinjer att skapa förutsättningar för att skydda tekniska installationer som är av avgörande betydelse för förvaltning av sjukhusen, utarbetad rutin för inplacering av medarbetare i säkerhetsklass samt utarbetat förutsättningar för säkerhetsskyddad upphandling med tillhörande säkerhetsskyddsavtal.

Anmodan

✓ Avslutad

Regionstyrelsen anmodar samtliga nämnder och bolag att ytterligare intensifiera sitt arbete med säkerhet och krisberedskap.

RS 2018-1077

ÅR 2019

Under året har säkerhetsenheten stöttat projekt- och förvaltningsavdelningen genom att utföra ett flertal risk-och sårbarhetsanalyser kopplade till Locums uppdrag och därefter arbetat fram kontinuitetsplaner för respektive förvaltningsområde med godkänt resultat.

Säkerhetsarbetet genomförs löpande och systematiskt för att identifiera och förebygga säkerhetsbrister genom en aktiv incidenthantering. En utveckling av incidenthanteringssystemet har gjorts under året för att tydliggöra och utveckla delen kring grundorsaksanalysen, detta för att underlätta hanteringen av själva incidenten. Arbetet är en del av Region Stockholms krishanteringsplan och vid en allvarlig händelse finns en tydlig kontaktväg och etablerad samverkan med övriga aktörer inom regionen, myndigheter och räddningstjänst upprättad. Löpande sker utbildningar och övningar för att uppdatera och revidera arbetsättet.

Under året har återkommande krisövningar genomförts på både operativ- och strategisk nivå för att möta och förstå rollen i en återuppbyggnad av civilt försvar samt vad det utökade ansvaret innebär för Region Stockholm och Locum.

2.6 Produktivitet

Verksamheten följs upp mot ett stort antal mål inom olika områden, några specifika produktivetsmål finns dock inte framtagna. Under 2020 kommer ett arbete att göras i syfte att identifiera relevanta produktivetsmål samt fastställa mätetal och baseline.

3 Verksamhet

3.1 Verksamhetsförändringar

Den 1 mars överfördes funktionsområdet Strategiska fastighetsfrågor och investeringar från regionledningskontoret till Locum AB. Bland de uppgifter som flyttats över till Locum AB är utrustningsinvesteringar till de strategiska projekten, avtalsförvaltning gällande Nya Karolinska Solna (NKS), projektledning av de centrala förvaltningarnas samlokalisering samt transaktioner och exploatering.

4 Ekonomi

4.1 Resultat

Resultat*	Utfall	Budget	Budget avvik.	Förändr. utfall fg år
Försäljning av fastighetstjänster	265	271	-6	1,9%
Förvaltningsarvode	120	115	5	4,6%
Övriga intäkter	3	0	3	
Verksamhetens intäkter	388	385	3	3,6%
Personalkostnader inkl inhyrd personal	-308	-300	-8	8,4%
- varav inhyrd personal	-28	-9	-19	11,5%
Lokal- och fastighetskostnader	-20	-19	-1	10,3%
Övriga kostnader	-32	-47	15	-7,1%
Verksamhetens kostnader	-361	-365	4	6,9%
Avskrivningar	-3	-2	-1	0,3%
Finansnetto	-39	-11	-28	
Justering pension mm.	0	0	0	
Resultat**	-14,7	7	-21,7	

* mkr

** Avser resultat före bokslutsdispositioner. I detta resultat ingår effekten av den förändrade diskonteringsräntan i pensionsskulden.

Utfall i jämförelse med budget

Resultatet för perioden är -14,7 miljoner kronor, vilket är 21,7 miljoner kronor lägre än budget för samma period.

- Försäljning av fastighetstjänster avviker från budget med 6 miljoner kronor, där anledningen är att tidskrivningen i projekt har ett lägre utfall. Det lägre utfallet i projekten påverkar även o8- påslaget så det blir lägre.
- Personalkostnader inklusive inhyrd personal har ett högre utfall än budget med 8 miljoner kronor. Inhyrd personal överstiger budget med 9 miljoner kronor eftersom andelen inhyrd personal har fortsatt varit hög. Den största andelen inhyrd personal finns inom fastighetsförvaltningen.
- Övriga kostnader understiger budget med 15 miljoner kronor där IT-relaterade kostnader står för en avvikelsen motsvarande 5 miljoner kronor samt övriga konsultarvoden med 4 miljoner kronor.
- Finansnettot överstiger budget med 28 miljoner kronor och det beror på ändrad diskonteringsränta från finansinspektionen, vilket får till följd av att pensionsskulden ökar med effekten av den ändrade diskonteringsräntan med 23 miljoner kronor och sedan tillkommer löneskatt på förändringen med 5 miljoner kronor som påverkar resultatet.

Prognossäkerhet

Prognosen var oförändrad under året på 7 miljoner kronor. Utfallet uppgick till 14 miljoner kronor. På grund av resultatutvecklingen i Locum under perioden januari till och med september fanns ingen anledning att justera prognosen.

4.1.1 Personalkostnader inklusive inhyrd personal

Personalkostnad inkl inhyrd personal*	Utfall	Budget	Budget avvik.	Förändr. utfall fg år
Summa personalkostnader	-280,7	-290	9,3	8,1 %
Förändring sem- och löneskuld	-0,5	0	-0,5	-45,6 %
Lönekostnad	-183,1	-187,3	4,2	8,3 %
- varav övertid	-1,1	-1	-0,1	-21,7 %
- varav sjuklönekostnad	-2,2	0	-2,2	-4,5 %
PO-pålägg	-87,9	-85,2	-2,7	11,3 %
Övriga personalkostnader	-9	-17	8	-14,1 %
Inhyrd personal	-27,8	-9,5	-18,3	11,5 %
Personalkostnad inkl inhyrd personal	-308,5	-299,5	-9	8,4 %

* mkr

Utfall i jämförelse med budget

Rekryteringar pågår där målet är att få till en växling mellan inhyrd personal och egen personal. Behovet av den inhyrda personalen är fortsatt högt där växlingen ännu inte kunnat genomföras vilket medför att den avviker med 9,5 miljoner kronor över budget.

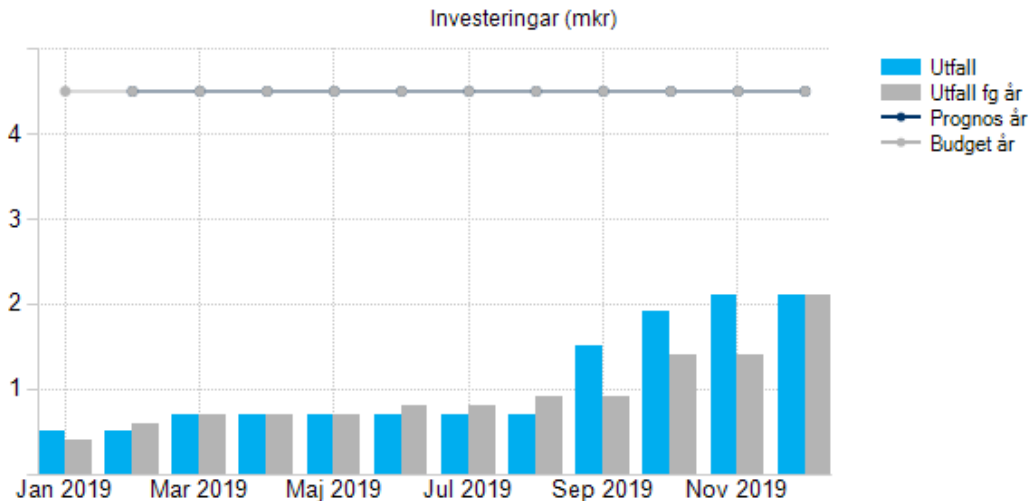
Lönekostnaderna ligger under budget av samman anledning där växling till egen personal inte kunnat ske från inhyrd vilket gör att lönekostnaderna avviker med 1,3 miljoner kronor under budget.

4.2 Åtgärdsprogram för en ekonomi i balans

Åtgärd (mkr)	Kommentar	Utfall 201912	Budget 2019	Budget 2020
Ett resultat i balans	Bedöms uppnås	13,7	7	7
Summa		13,7	7	7

Resultatkravet uppnått exklusive effekten av förändrad diskonteringsränta och bokslutsdispositioner.

4.3 Investeringar

Utgift i jämförelse med budget

De investeringar som görs avser IT-utrustning och kontorsmöbler. IT-utrustningen byts löpande ut allt eftersom den blir avskriven. Årets upparbetningsgrad är på 47 % av investeringsbudgeten.

4.3.1 Ny- och ersättningsinvesteringar

Investeringar (Mkr)	Utgift 2019	Budget 2019	Budget avvik.	Upparb grad (%)
Nyinvesteringar	2,1	4,5	2,4	47
Ersättningsinvesteringar				
Totalt investeringar	2,1	4,5	2,4	

4.4 Resultatdisposition

Resultatdisposition	
Aktiekapital vid årets ingång	12
Fritt eget kapital vid årets ingång	121
Korrigerigering av eget kapital under året	0
Årets resultat	-1
Summa eget kapital vid årets utgång	132

4.5 Balansräkning

Balansräkning*	Utfall	Utfall fg år	Förändr .
Anläggningstillgångar	7	8	0
Omsättningstillgångar	444	438	5
- varav kassa och bank	369	374	-5
SUMMA TILLGÅNGAR	451	446	5
Eget kapital	132	133	-1
Avsättningar	286	265	21
Skulder	34	49	-15
- varav långfristiga skulder	4	4	0
- varav kortfristiga skulder	30	45	-15
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	451	446	5

* mkr

Omsättningstillgångarna ökar med 5 miljoner kronor till följd av kortfristiga fodringar ökat 7 miljoner kronor, samtidigt har ankomstregistrerat minskat med 2 miljoner kronor.

Förändringen i eget kapital består av årets resultat. Avsättning till pensionsskulden har ökat med 21 miljoner kronor enligt beräkning från KPA. Skulderna har minskat med 15 miljoner för att betalning skett av föregående års lämnade koncernbidrag på 22 miljoner kronor, leverantörsskulderna har minskat med 4 miljoner kronor.

4.6 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys	2019-12-31
Mkr	
Den löpande verksamheten	
Kassaflöde från den löpande verksamheten	11134
Investeringsverksamheten	
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-2136
Finansieringsverksamheten	
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-14155
Årets kassaflöde	-5157

5 Personal och utbildning

Den 1 mars övergick 16 medarbetare från Regionledningskontorets (RLK) funktionsområde Strategiska fastighetsfrågor och investering, SFI till Locum. I samband med sammanslagningen tillkom rollen fastighetsutvecklingsdirektör.

Den 15 maj tillträdde ny HR- och Kommunikationsdirektör. Från och med 1 augusti är fastighetsutvecklingsdirektören även tillförordnad affärsutvecklingsdirektör. Under året slutade tidigare vice vd och rollen kommer inte att ersättas.

Under december månad samverkades ett nytt organisationsförslag. Den nya organisationen träder i kraft den 1 mars 2020.

Locum befinner sig fortfarande i en intensiv fas avseende genomförandet av de stora strategiska fastighetsinvesteringarna. Även om ett antal av dessa färdigställs under 2020 kommer bemanningsläget inte förändras under det kommande året.

Totalt var 302 månadsanställda den 31 december. Det är en fortsatt låg personalomsättning, 9,2 % (9,8 % år 2018).

5.1 Attraktiv arbetsgivare

I den rådande situation som fastighets- och byggbranschen befunnit sig i under de senaste åren, med stor konkurrens om kompetenser och resurser, krävs en hel del för att attrahera nya medarbetare och för att behålla och engagera befintlig personal. Locum arbetar därför fortsatt aktivt med sitt arbetsgivarvarumärke. Det har till exempel inneburit aktiviteter för att tydliggöra det samhällsviktiga uppdraget genom att producera filmer och informationsartiklar som frekvent uppdateras och en tydlig närvaro på sociala medier. Under året har även aktiviteter, internt såväl som externt, genomförts för att höja engagemang och intern stolthet. Som ett resultat av detta har flera medarbetare rekommenderat Locum som arbetsgivare.

Locum har etablerade lönekriterier och alla chefer har genomgått utbildning i verksamhetsutvecklande lönesättning. Locums lönestrategi stödjer en relevant lönespridning och differentiering.

Locums chefsutvecklingsinitiativ utgår från regionens riktlinjer för chefsförsörjning och syftar bland annat till att stärka chefernas kommunikativa förmåga, stötta och utveckla deras värdegrundsbaserade ledarskap samt säkerställa att de arbetar mål- och resultatriktat.

Nyanställda chefer får en chefsintroduktion som förtydligar Region Stockholms värdegrund och knyter ihop den med Locums organisation och processer.

Utifrån de kompetenser som anges för chefsrollerna i ProCompetence har det upprättats en chefsutvecklingstrappa.

Det finns en intern ledarutvecklingsarena, där alla personalledande chefer regelbundet träffas för att diskutera aktuella ämnen.

Regionen erbjöd under 2018 en samtalsledarutbildning som en av Locums HR-

medarbetare deltog i. Metodiken har introducerats och tillämpas löpande inom chefshandledningsgrupper. Cheferna bjuds in till mindre handledningsgrupper ett flertal tillfällen per termin.

5.2 Arbetsmiljö och hälsa

I regionens medarbetarundersökning uppvisar Locum mycket höga medarbetarskapsindex och ledarskapsindex, samtidigt som utfallen gällande upplevelse av kränkningar och trakasserier ligger kvar på en fortsatt låg nivå. Aktiviteter för att arbeta systematiskt i syfte att förbättra arbetsmiljö och minska sjukfrånvaron har varit:

- Frågor som rör hot och våld, diskriminering, kränkningar, trakasserier, jämställdhet, jämlikhet och mångfald tas upp i APT-hjulet och i uppföljningar av medarbetarundersökningen genom diskussionsfrågor och normspel.
- Säkerställande av systematiskt arbetsmiljöarbete med hjälp av ett APT-hjul med tillägg av SAM (systematiskt arbetsmiljö arbete)-områden.
- En årsplanering för det systematiska arbetsmiljöarbetet har vidareutvecklats i samverkan med Locums skyddsombud. Skyddsronder på huvudkontor och lokal/projektkontor genomförs en gång/år eller vid behov.
- HR medverkar i alla rehabiliteringsärenden som stöd och rådgivare till chef.
- Fokus på att få chefer att uppmärksamma tidiga signaler på ohälsa, upprätta handlingsplaner och genomföra åtgärder för att undvika långvarig sjukskrivning.
- Det chefsforum som infördes under 2017 ledd av HR, har fortsatt under 2019 och ger utrymme för att diskutera alla typer av personalfrågor, arbetsmiljö och möjlighet att säkerställa kunskap hos chefer om tidiga signaler, arbetsbelastning och balans mellan krav och resurser. En första utvärdering visade på mycket hög upplevd nytta bland cheferna.
- Uppföljning av antal rehabiliteringsfall, status och kostnader levereras månadsvis till ledningsgruppen, uppföljning av handlingsplaner efter skyddsronder görs två gånger/år.
- Locum har även arbetat med förebyggande insatser som sjukgymnastik, ergonomi, naprapat, läkarvård och samtalsstöd i ett flertal olika ärenden.

5.3 Systematisk kompetensförsörjning

Sedan åren 2016-2017 då Locum hade en hög personalomsättning har situationen stabiliserats och omsättningen ligger nu på en för vår bransch relativt sett låg nivå. Därmed har svårigheter att rekrytera inte varit en upplevd utmaning under det gångna året.

Locum arbetar sedan flera år utifrån Region Stockholms modell för kompetensplanering – KOLL. Modellen, tillsammans med IT-stödet ProCompetence, erbjuder ett effektivt verktyg för att få en överblick av den befintliga kompetensen i verksamheten och vilken kompetens som behövs utifrån verksamhetens mål och uppdrag. Målet med detta är att öka förmågan till strategisk planering, skapa enhetligt arbetssätt i ledarskapet och öka nätverkandet i syfte att skapa *Ett Locum*. Locum vill

stimulera till karriärutveckling genom att visa på möjliga vägar inom kompetensområdet eller genom rörlighet inom Locum.

HR är sammankallande i ett övergripande utbildningsråd där man tillsammans med verksamhetsrepresentanter kontinuerligt träffas för att sammanställa behov och planera utbildningsinsatser som berör ett flertal medarbetare och/eller anses vara av strategisk betydelse för företaget. För att erbjuda en attraktiv och utvecklande miljö för befintliga och framtida medarbetare är kompetensutveckling och kunskapsöverföring av strategisk betydelse. Det finns tydliga rollbeskrivningar med kompetenser kopplade till både sakkunskap och affärsmål.

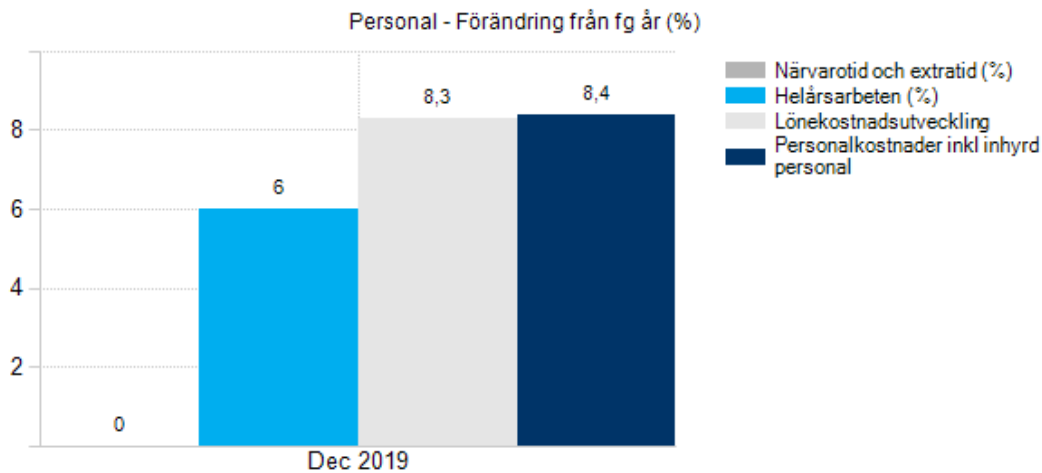
Locums utvecklingsresa handlar om ständig utveckling i vardagen, att ta många små steg framåt, mod att våga prova nya sätt att arbeta och samverka och att nyfiket utnyttja de möjligheter som innovationer och digitalisering kan ge oss.

Målet med utvecklingsresan är att ännu tydligare bli *Ett Locum* där olika delar samverkar, och där kunderna får maximal nytta av alla medarbetarnas kompetenser. Locum ska vara ett bolag som snabbt och smidigt kan ställa om och ta tillvara på teknisk och digital utveckling för att ge kunder och ägare det bästa, och naturligtvis vara en attraktiv plats att utvecklas på. Det innebär att pröva nya sätt att arbeta med både större frihet och ansvar för enskild medarbetare och chef. Självlärdskap är en central del i utvecklingsresan, och det är något som Locum arbetat med under det gångna året att förtydliga och skapa en gemensam utgångspunkt för.

Under året har det genomförts två innovationssprintar i syfte att utvärdera arbetsmetodiken och involvera medarbetare i innovationsarbetet. Metodiken fungerade mycket väl, och utkomsten av de två innovationssprintarna kommer att tas vidare på olika sätt under 2020.

Inför kommande omorganisation den 1 mars 2020 har en analys av våra organisatoriska behov och framtida utmaningar gjorts, samt att det har arbetats fram nya rollbeskrivningar för de roller som införs i den nya organisationen.

5.4 Personal

Helårsarbeten	Utfall	Budget	Budget avvik.	Förändr. utfall fg år
Personal - Helårsarbeten	299	305	-6	6%

Utfall helårsarbeten i jämförelse med budget

Utfall antal helårsarbetare ligger i nivå med budgeterat antal.

5.5 Sjukfrånvaro

Procentuell sjukfrånvaro	Utfall	Utfall fg år	Förändr.
Procentuell sjukfrånvaro totalt	2,88	3,01	-0,13
- varav kvinnor	3,86	3,93	-0,07
- varav män	1,97	2,14	-0,17

Sammantaget har Locum fortsatt en mycket låg andel sjukfrånvaro och arbetet fortsätter med tidiga insatser vid signaler på ohälsa, uppföljning av korttidsfrånvaro och stöd från HR i alla rehabiliteringar. Det är också fortsatt minskad sjukfrånvaro både för kvinnor och män.

6 Risker och möjligheter

Se Intern kontroll plan 2019 för Locum AB

Pensionsskuldens utveckling kan under vissa förutsättningar påverka att resultatkravet inte uppnås. Eventuell effekt av pensionsskulden ska från och med 2019 hanteras helt inom ramen för Locums resultatkrav. Dock kommer bolagens resultatkrav att exkludera effekten av diskonteringsräntan vid jämförelse mot resultatkravet.

7 Pågående rättsprocesser (tvister)

Locum AB har inga pågående tvister att redovisa. De rättsprocesser och tvister som rör Locums uppdrag redovisas i fastighets- och servicenämndens verksamhetsberättelse 2019 för fastighetsverksamheten.

8 Ledningens åtgärder

Med anledning av effekterna den varma sommaren 2018 hade på vårdfastigheterna och verksamheterna lämnades en lägesrapport till Locums styrelse den 27 september 2018. Locum deltar i arbetet med att ta fram ett kunskapsunderlag med en handlingsplan för hur regionen ska säkra vården vid extremväder.

Styrelsen för Locum har även i samband med att underlag till budget och investeringsplan för 2020--2029 lämnades in lyft behovet av åtgärder för ökad driftsäkerhet vid regionens sjukhus.

9 Övrigt

Samma redovisningsprinciper har använts som i den senaste årsrapporten.

10 Förväntad utveckling 2020

I regionens budget 2020 görs tydliga prioriteringar för en starkare Stockholmsregion och för att nå Region Stockholms vision om att vara attraktiv, hållbar och växande region med frihet för invånarna att själva utforma sina liv och fatta avgörande beslut.

Under 2020-2021 kommer Locum fortsätta att arbeta med att vidareutveckla fastigheterna i syfte att öka driftsäkerheten i fastigheterna, säkra samarbetet och kommunikationen med kunderna för att skapa ändamålsenliga vårdlokaler.

Flertalet av de strategiska fastighets- och utrustningsprojekten kommer att avslutas och den kliniska verksamheten inledas. Det innebär att en stor volym byggnadsyta tillförts förvaltningen som under året kommer att ha stort fokus på att lära sig de nya systemen och hantera nödvändiga anpassningar i takt med att verksamheten driftsätts. Samtidigt har investeringsportföljen med ospecificerade fastighetsägarinitierade investeringar utökats i syfte att ta itu med det något eftersatta underhållet som blivit följd av att resurser och prioritering lagts på de stora strategiska investeringsprojekten under senare år.

Det påbörjade arbetet med innovationer och hur Locum mer kan nyttja den tekniska utvecklingen för att skapa möjlighet för att jobba smartare kommer att fortsätta. Det finns ett ökat behov i regionen att optimera lokalutnyttjandet på respektive sjukvårdsområde och här kommer innovationssprinten som genomfördes 2019 att kunna hitta ett smart sätt att få underlag för detta.

Ökad nytta av innovation och digitalisering är en av tre strategier som Locum har för att bidra till Region Stockholms mål. De andra två är Ökade värden för vården med driftsäkra vårdfastigheter samt Utvecklande chef- och medarbetarskap.

Locums utvecklingsresa för att nå målbilden "Det ledande fastighetsbolaget" fortsätter parallellt med det systematiska arbetet med att öka kostnadseffektiviteten och kundnöjdheten. Digitaliseringsprojektet fortsätter i syfte att utveckla och förbättra verktygen i den dagliga verksamheten och därigenom möjliggöra ett systematiskt förbättringsarbete genom fortlöpande uppföljning, analys och åtgärdsplaner.

Under 2020 kommer ledningen för Locum att ha särskilt fokus på uppföljning och analys, inköp och upphandling, investeringar - rutiner och processer, investeringar - underhåll och Locums fortsatta utvecklingsresa.

11 Nämnd-/styrelsebehandling

Verksamhetsberättelsen per december 2019 behandlas i Locums AB:s styrelse den 20 februari 2020.

Frågeformulär avseende uppföljning av regionens inköp och upphandlingar år 2019

Frågeformuläret syftar till att besvara hur förvaltningar och bolag arbetat med inköp och upphandling utifrån regionens inköspolicy. För definitioner och underliggande viljeriktning och krav kopplat till nedanstående frågor, vänligen se inköspolicyn och riktlinjer för inköp.

Notera att samtliga monetära frågor avser belopp ex. moms.

Uppgiftslämnare och kontaktperson:

Resultatenhet	Kontaktperson	E-postadress	Telefonnummer
Locum AB	Jessica Midelf	jessica.midelf@sll.se	08-123 173 78

1. Inköps- & upphandlingsvolymen år 2019

1.1. Ange er totala inköpsvolym i SEK: 54 283 459 SEK

1.2. Ange antalet slutförda upphandlingar över gränsen för direkt-upphandling för LOU/LUF samt det totala upphandlingsvärdet för dessa. Särskilj lokala upphandlingar, lokalt samordnade upphandlingar och centralt samordnade upphandlingar.

Här avses upphandlingar som avslutats under år 2019, d v s där avtal tecknats. Avrop, beställningar och förnyade konkurrensutsättningar tas inte med. Upphandlingsvärdet avser det sammanlagda avtalsvärdet, inklusive optioner.

Den myndighet som genomfört en samordnad upphandling redovisar denna i enkäten.

Upphandlingar över direktupphandlingsgränsen		
Upphandling	Antal upphandlingar, totalt	Totalt upphandlingsvärde (Mkr)
Lokala upphandlingar	1	24
Lokalt samordnad upphandling	0	0
Centralt samordnad upphandling	0	0

- 1.3.** Om möjligt - ange antalet slutförda direktupphandlingar och det totala upphandlingsvärdet för dessa.

Antal direktupphandlingar och upphandlingsvärde år 2019		
Upphandling	Antal	Totalt upphandlingsvärde (Mkr)
Under gällande direktupphandlingsgräns	43	3,5
Över gällande direktupphandlingsgräns, med synnerliga skäl	0	0

- 1.4.** Om ni saknar kännedom om antal och värdet av genomförda direktupphandlingar, beskriv omständigheterna: De redovisade direktupphandlingarna är de som har följt Locums interna rutin och som har passerat Locums vaktpost. Risker bedöms höga för mörkertal då processen är manuellt hanterad.

2. Hållbarhet

- 2.1.** I hur många upphandlingar (exkl. direktupphandlingar) där avtal har tecknats år 2019 har främjandet av hållbarhet beaktats i enlighet med inköspolicyn?

Upphandlingar där regionens hållbarhetsmål beaktats år 2019	
	Antal upphandlingar, totalt
Lokala upphandlingar	1
Lokalt samordnad upphandling	0
Centralt samordnad upphandling	0

3. Avtal

- 3.1.** Om möjligt - ange hur stor andel av er inköpsvolym som är avropad på lokalt- eller centralt samordnade avtal.

Andel inköpsvolym på avtal år 2019		
	Andel i %	Andel i SEK
Lokalt samordnade avtal	-	-
Centralt samordnade avtal	-	-

- 3.2** Om ni saknar kännedom om andelar enligt ovan, beskriv omständigheterna: Locum AB saknar idag helt beställarsystem och arbetar med manuella rutiner som gör att fakturor från avrop mot centralt eller lokalt samordnade upphandlingar inte kan spåras. Det skulle vara möjligt att manuellt ta fram information om hur mycket vi har betalat leverantörer på lokalt eller centralt samordnat upphandlade avtal – men sannolikheten för att fler avtal har samma leverantörer bedöms hög.

4. Strategiskt arbetssätt i inköpsprocessen

Samtliga frågor avser processer som slutförts 2019 och som enligt myndighetens bedömning har stor verksamhetspåverkan och/eller stor ekonomisk påverkan på den upphandlande myndighetens budget.

- 4.1.** Ange andel (%) slutförda upphandlingar som har föregåtts av strategisk analys och planering, i form av

studie: 0 % då årets enda annonserade upphandling behövde genomföras snabbt då den rörde ett ersättningssystem för befintligt fakturahanteringssystem som inom kort skulle sluta leverera support.

- 4.2.** Ange andel (%) slutförda upphandlingar som har ingått i en långsiktig (minst tvåårig) upphandlingsplan: 0 %
- 4.3.** Ange andel (%) slutförda upphandlingar där leverantörsmarknaden fått möjlighet att i processen påverka eller intyga att upphandlingsdokument är tydliga, transparenta och kalkylerbara: 0 %
- 4.4.** Ange andel (%) pågående inköpsprocesser som har ett tydligt dokumenterat kalkylarbete inkluderat förkalkyler, skuggkalkyler samt efterkalkyler: 0 %
- 4.5.** Om möjligt - ange andel (%) av er inköpsvolym som är kategorystyrd: 65 % (Avser andelen inköpsvolym som avser konsulter av olika slag)

5. Uppföljning

- 5.1.** Ange andel (%) förvaltade avtal som följs upp systematiskt för att säkerställa att regionen får rätt värde, att avtal efterlevs och att man ej använder oseriösa leverantörer: 52 % av avtalen (avropsavtalen) följs upp av respektive beställare att rätt pris betalas och att rätt kvalitet levereras. Tidigare har 100 % av leverantörerna kontrollerats minst årligen att de betalar skatter och avgifter.
- 5.2.** Beskriv kortfattat hur ovan säkerställs: Beställaren kontrollerar kvalitet på leveranser vid avropet och löpande under leveranstiden om konsult så kontrolleras att timersättningen stämmer. P.g.a. Skatteverkets ändrade regler under 2019 är det numera inte så enkelt att kontrollera om avtalade leverantörer betalar skatter och avgifter. Ett utdrag från skattekontot begärs dock in i samband med att upphandlingarna genomförs och

Locum håller på att sätta upp en IT-lösning tillsammans med kronofogden för att få bättre kontroll. Utöver detta har en investering i ett betalningsuppföljningssystem (Inyett) gjorts under året.

- 5.3.** Ange om- och på vilket sätt ni tillser att inköp sker leverantörstroget i enlighet med de avtal som ingåtts: Det görs i dagsläget genom att beställaren kontrollerar och konterar inkommen faktura och därefter attesteras fakturan av närmast överordnad chef.
- 5.4.** Beskriv kortfattat hur ni tillser att kunskap och lärdomar från uppföljning av upphandling, avtal och leverantörer används i utvecklingen av inköpsarbetet: I dagsläget samlas information mest in inför kommande upphandling om hur det tidigare avtalet fungerat. Utöver det ingår det i inköpsprocessen att över vissa belopp göra en leverantörsbedömning i ett elektroniskt formulär efter avslutad leverans.

6. Resurser i inköpsprocessen

- 6.1.** Här anges hur många genomsnittligt antal årsarbetare inkl. konsulter (ej personer) som arbetar med inköp. (OBS! Om en medarbetare i sin tjänst till viss del har arbetsuppgifter i inköpsprocessen så uppskattar Ni hur stor respektive del är). **De som avropar ute i verksamheten skall ej tas med här.**

	Antal årsarbetare inkl. konsulter:*
Inköpare (avropare/beställare)	0
Upphandlare	1
Inköpscontroller	0
Analytiker	0
Inköps/upphandlingschef	0,2
Avtalsförvaltare	0,25
Systemförvaltare	0
Kategoriledare	0

Inköpsassistent	0
Övriga inköpsresurser	0

*Ovan redovisade resurser är en uppskattning för hur mycket tid som läggs på Locum AB:s inköp – Locum AB delar resurser med Landstingsfastigheters inköp (FSN)

- 6.2.** Anser ni att ni på egen hand eller genom SF upphandling har tillräckliga resurser för att genomföra myndighetens inköp i enlighet med inköspolicyn, lagar och andra styrande dokument? Svar: Ja
- 6.3.** Beskriv kortfattat hur ni upprätthåller och utvecklar kompetensen hos den personal som arbetar med inköpsrelaterade frågor: Internt är vi med och utbildar personal som arbetar med förvaltning och projekt i introduktionsutbildningar. Utbildning kring direktupphandlingar görs på begäran på enhetsmöten. Under 2019 har en ny intern utbildning tagits fram av upphandlingsenheten kallad Professionell Beställare som riktas mot alla anställda i Locum AB.
- 6.4.** Har ni en utsedd inköpsansvarig person i enlighet med inköspolicyn? Svar: Ja, VD.
- 6.5.** Beskriv kortfattat hur ni tillser att kunskap och kompetens i verksamheterna vad gäller sak- och behovskunskap tas tillvara i inköpsarbetet: Genom tvärfunktionella arbets- och styrgrupper med relevanta representanter från olika delar av organisationen.

7. Överprövningar

- 7.1.** Ange antal överprövade upphandlingar med lagakraftvunna domar under år 2019 och där myndigheten fått rätt.

	Myndigheten har fått rätt och ärendet har blivit:		
	- avslaget	- avskrivet	- återkallat

Antal:	0	0	0
--------	---	---	---

7.2. Ange antal överprövade upphandlingar med lagakraftvunna domar under år 2019 där anbudsgivaren fått rätt eller där domstolen dömt att upphandlingen ska göras om.

	Myndigheten har ålagts att:	
	göra en rättelse	göra om upphandlingen
Antal:	0	0

8. Ökad eller minskad konkurrens vid upphandling

8.1. Ange median för antal anbudsgivare som deltagit i genomförda upphandlingar under 2019: 1 anbudsgivare

Övriga avsättningar, ansvarsförbindelser och tvister

Nämnd/Bolag

Locum AB

Period 2019-12-31

Bilaga E1

LOC 2019-0130

Belopp anges i kronor.

Legala Avsättningar

Specificera typ av avsättning:	IB 2019	lanspr under året	Återföring	Årets avsättning	UB	Tidpunkt då avsättning helt eller delvis skall återföras (ange år)	Upplysning om betydelsefulla antaganden som gjorts rörande framtida händelser som påverkat värderingen		
							Förväntad gottgörelse som har redovisats som tillgång 1)	Är avsättningen föremål för tvist (JA/NEJ)	
N/A						0			
						0			
						0			
						0			
						0			
						0			
						0			
						0			
TOTALT	0	0	0	0	0	0			0

¹⁾ Om del av eller hela det belopp som krävs för att reglera en avsättning förväntas bli ersatt av tredje part, ska en gottgörelse redovisas bara när det är så gott som säkert att denna kommer att erhållas om förpliktelsen regleras. Gottgörelsen ska redovisas som en tillgång i balansräkningen. Det belopp som redovisas för gottgörelsen får inte överstiga avsättningen.

Informella Avsättningar (endast bolagen)

Specificera typ av avsättning:	IB 2019	lanspr under året	Återföring	Årets avsättning	UB	Är avsättningen föremål för tvist (JA/NEJ)
N/A						0
						0
						0
						0
						0
						0
						0
						0
TOTALT	0	0	0	0	0	0

Ansvarsförbindelser

Specificera typ av ansvarsförbindelse	Belopp	Kommentar om osäkerheter beträffande beloppet eller tidpunkten för utbetalningar	Möjlighet att eventuell gottgörelse erhålls (belopp)	Är ansvarsförbindelsen föremål för tvist (JA/NEJ)
N/A				

Definitioner

Legal avsättning (legal förpliktelse)

En avsättning för en förpliktelse (åtagande) som härrör från ett kontrakt, lagstiftning eller annan laglig grund. (RKR Rek 9, BFNAR 2012:1)

Informell avsättning (informell förpliktelse)

En avsättning för en förpliktelse (åtagande) som härrör från ett företags handlande genom att företaget på grund av etablerad praxis, of tillräckligt detaljerat, aktuellt uttalande har visat externa parter att företaget påtar sig vissa skyldigheter och därigenom har skapat en vä parter om att det kommer att fullgöra sina skyldigheter. (BFNAR 2012:1)

Informella avsättningar finns inte i landsting och kommuner, avser endast bolag. Redovisas som ansvarsförbindelse i landstinget - se pun

TOTALT	0		0	

Skuld för avslutade tvister

Specificera skuld	Belopp
N/A	
TOTALT	0

Ansvarsförbindelse

a) en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst kommer att bekräftas endast av att en eller flera osäkra utblir

b) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser men som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom någon av följande förhållanden gäller:

- det är inte troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen,
- förpliktelsens storlek kan inte beräknas med tillräcklig tillförlitlighet,

c) en händelse som - på grund av etablerad praxis, offentliggjorda riktlinjer eller tillräckligt utförligt och aktuellt uttalande - har skapat en förväntan hos parter att kommunen eller landstinget kommer att vidta åtgärder vilket kan komma att kräva ett utflöde av resurser, men som inte uppfyller enligt denna rekommendation. (RKR Rek 9)

Skuld för avslutad tvist

Om en rättsprocess är avslutad (t ex ett mål som är förlorat i första instans) och inget överklagande är aktuellt, är det klart vilket belopp som ska redovisas. I de fall ett myndighetsbeslut inte överklagas.

Konsultkostnader

Bilaga E2
LOC 2019-0130

Förvaltning/Bolag

Locum AB

Belopp anges i kronor.

Konsultkostnader i resultaträkningen¹

De 15 största leverantörerna

Leverantör	Belopp	Ändamål
Unit4 AB	1 632 867,82	Agresso. Utveckling och systemförvaltning
Knowit Experiense Stockholm AB	1 038 156,43	IT-konsult
Ekan AB	801 922,00	Ledarskapskonsult/ Verksamhetsplaneringskonsult
Service Works Global Nordic AB	576 800,15	Landlord. Utveckling och systemförvaltning
Monte Rico AB	542 088,00	Produktion av tidningen RUM
BizOne AB	423 280,00	Kommunikationskonsult
InfoTech Scandinavia AB	411 137,33	IT-konsult
hello Future AB	329 400,00	Innovationskonsult
Claes Fomell International CFI AB	289 624,75	Enkätkonsult
Visera AB	281 201,00	FM.konsult
Reqs System AB	262 603,50	Kommunikationskonsult
Populate AB	250 000,00	Kommunikationskonsult
Addskills Cornerstone Group AB	115 000,00	IT-konsult
Tuff ledarskapsträning AB	100 000,00	Personalutvecklingskonsult
Ework Group AB	96 720,00	IT-konsult
TOTALT	7 150 801	

¹⁾ Skall anges av förvaltning/bolag med konsultkostnader som överstiger 10 mkr under räkenskapsåret. Avser kostnader som rapporteras på koncernkonton 7542, 7561, 7562, 7563 och 7569. Avser SLL-externa köp.

Konsultkostnader som ingår i årets investeringar²

Leverantör	Belopp	Projekt
N/A		
TOTALT	0	

²⁾ Skall anges av förvaltning/bolag med investeringar som överstiger 100 mkr under räkenskapsåret.

Antal anställda	Antal månadsanställda, hel-och deltid, med unika personnummer
Antal timanställda	Antal timanställda med unika personnummer
Obligatorisk sjukfrånvaroredovisning	Anställningens avtalade tid exkl frånvaro, dock ingår inte frånvaroorsaker som ej har ekonomiska värden, som till exempel tjänstledighet utan lön, i enlighet med SKL.s definition. Den obligatoriska sjukfrånvaroredovisningen inkluderar tidsbegränsad sjukersättning och timanställda.
Sjukfrånvarodagar	Kalenderdag x omfattning; baserat på urvalet av antal anställda
Sjuktilfällen	Frånvaro från arbetet på grund av sjukdom
Andel sjuktilfällen	Sjukskrivningsperioder efter antal dagar per tillfällen. Antalet sjukfrånvarotillfällen inom respektive sjukfrånvarointervall i förhållande till totala antalet sjukfrånvarotillfällen.

Locum AB

Antal anställda

LOC 2019-0130

Antal anställda	2019-12-31			2018-12-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Heltid	147	154	301	139	152	291
Deltid	1	0	1	2	0	2
Total	148	154	302	141	152	293
Timanställda	0	0	0	0	0	0

Locum AB

Obligatorisk sjukfrånvaroredovisning 1/1-31/12 2019

LOC 2019-0130

	Fyll i värde här	
Total sjukfrånvarotid	16825	2,88
Sammanlagd ordinarie arbetstid	584017	
Summa tid med långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer)	4950	29,42 %
Total sjukfrånvarotid	16825	
Summa sjukfrånvarotid för kvinnor	10871	3,86 %
Sammanlagd ordinarie arbetstid för kvinnor	281442	
Summa sjukfrånvarotid för män	5954	1,97 %
Sammanlagd ordinarie arbetstid för män	302575	
Summa sjukfrånvarotid i åldersgruppen 29 år eller yngre	628	2,39 %
Sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 29 år eller yngre	26293	
Summa sjukfrånvarotid i åldersgruppen 30-49 år	5988	1,91 %
Sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 30-49 år	313065	
Summa sjukfrånvarotid i åldersgruppen 50 år eller äldre	10209	4,17 %
Sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 50 år eller äldre	244659	

Sjukfrånvaron i genomsnitt (exkl fd sjukbidrag) för period 1/1 - 31/12 2019

Fyll i värden i de vita cellerna

1/1-31/12 2019	Kvinnor	Genomsnittligt antal sjukdagar för kvinnor	Män	Genomsnittligt antal sjukdagar för män	Totalt	Genomsnittligt antal sjukdagar per anställd
Antal sjukdagar för	1936,22	13,41	1040,28	6,72	2976,50	9,95
Antal anställda	144,35		154,83		299,18	

1/1-31/12 2018	Kvinnor	Genomsnittligt antal sjukdagar för kvinnor	Män	Genomsnittligt antal sjukdagar för män	Totalt	Genomsnittligt antal sjukdagar per anställd
Antal sjukdagar för	1919,36	14,40	1076,38	7,42	2995,74	10,77
Antal anställda	133,25		144,97		278,22	

Antal sjuktilfällen inom olika intervall - perioden 1/1 - 31/12 2019

Fyll i värden i de vita cellerna

Kvinnor		Män		Totalt				
	%		%		%			
Antal sjuktilf. = <14 dgr för kvinnor	207	91,19	Antal sjuktilf. = <14 dgr för män	159	95,78	Antal sjuktilfällen =< 14 totalt	366	93,13
Totalt antal sjuktilfällen för kvinnor	227		Totalt antal sjuktilfällen för män	166		Totalt antal sjuktilfällen	393	
Sjuktilf. = 14,01-90,0 dgr, kvinnor	12	5,29	Sjuktilf. = 14,01-90,0 dgr, män =	3	1,81	Sjuktilf. 14,01-90,0 tot =	15	3,82
Totalt antal sjuktilfällen för kvinnor	227		Totalt antal sjuktilfällen för män	166		Totalt antal sjuktilfällen	393	
Sjuktilf. = > 90,01 dgr, kvinnor	8	3,52	Sjuktilf. = > 90,01 dgr, män	4	2,41	Sjuktilf. => 90,01dgr tot =	12	3,05
Totalt antal sjuktilfällen för kvinnor	227		Totalt antal sjuktilfällen för män	166		Totalt antal sjuktilfällen	393	

Locum AB

Bolagsstyrningsrapport

ÅR 2019

Innehållsförteckning

1	Styrelsen 2019	3
1.1	Val av ledamöter, revisorer och arvodering	3
1.2	Styrelsesammansättning samt övriga befattningshavare 2019	3
1.2.1	Styrelsens sammansättning	3
1.2.2	VD och övriga befattningshavare	4
1.2.3	Revisorer	4
1.3	Styrelsens arbete under kalenderåret	5
1.3.1	Arbetsordning och VD-instruktion	5
1.3.2	Styrelsens arbete	5
1.3.3	Frågor av särskild vikt	7
1.3.4	Utvärderingar	7
1.3.5	Intressekonflikter	7
2	Efterlevnad av styrande direktiv	8
2.1	Efterlevnad av det fastställda kommunala ändamålet	8
2.2	Efterlevnad av de kommunala befogenheterna	8
2.3	Efterlevnad av ägardirektiv	9
2.4	Efterlevnad av regionövergripande styrande dokument	13
3	Intern kontroll	17
3.1	Styr- och kontrollmiljöer	17
3.2	Riskbedömning, åtgärder och kontrollaktiviteter	17
3.3	Övervakning	19
3.4	Försäkran om internkontroll	19
4	Regionrevisorernas samlade bedömning	21
5	Behandling av bolagsstyrningsrapporten	22

1 Styrelsen 2019

Bolaget är ett regionägt bolag. Bolagsstyrningen utgår från den svenska aktiebolagslagen, kommunallagen och tillämplig speciallagstiftning samt de mål och direktiv som Region Stockholm lämnat så som budget samt, generella och specifika ägardirektiv. Denna rapportering från styrelsen är underlag för regionstyrelsens uppsikt.

Regionstyrelsen ska årligen särskilt pröva om bolagets verksamhet är förenlig med det kommunala ändamålet och inom bolagets befogenheter. Denna rapport utgör underlag till prövningen.

1.1 Val av ledamöter, revisorer och arvodering

Nomineringsprocessen leds av regionledningskontoret. Regionfullmäktige utser årligen styrelser efter beredning i LISAB/regionstyrelsen/regionstyrelsens utskott.

Regionfullmäktige utser även revisorer. Val av ledamöter, ordförande och revisorer anmäls därefter i förekommande fall på bolagets stämma. Beslut om arvodering fattas av regionfullmäktige.

1.2 Styrelsesammansättning samt övriga befattningshavare 2019

1.2.1 Styrelsens sammansättning

Styrelsen för Locum bestod 2019 av elva (11) ordinarie ledamöter, elva (11) suppleanter samt två (2) arbetstagarrepresentanter med suppleanter. Se tabeller nedan.

Styrelsemedlemmar

Charlotte Broberg	ledamot, Ordförande
Jonathan Hedin	ledamot, 1:e vice ordförande
Rolf Lindell	ledamot, 2:e vice ordförande
Johan Skog	ledamot
Daniel Sunesson	ledamot
Reza Zarenoe	ledamot
Sven-Inge Nylund	ledamot
Lowisa Anderzon	ledamot
Thomas Magnusson	ledamot
Katarina Olofsson	ledamot
Emilia Pettersson	ledamot from mötet den 24 april 2019

Suppleanter

Maria Elgstrand	suppleant
Lars Rådén	suppleant
Staffan Olsson	suppleant
Magnus Persson	suppleant
Charlotta Schenholm	suppleant
Yusuf Aydin	suppleant

Suppleanter

Carina Paulsson	suppleant
Gunnar Lindgren	suppleant
Joakim Jonsson	suppleant from mötet den 24 april 2019
Lars Bäck	suppleant tom mötet 25 september 2019
Stefan Buncic	suppleant tom mötet 28 augusti 2019
Leonid Yurkovskiy	suppleant from mötet 25 september 2019

Arbetsstagarrepresentanter

Leif Engström	Vision
Peter Stolpe	Vision, suppleant
Sandra Carlsvärd	SACO
Lena Laurin	SACO, suppleant

1.2.2 VD och övriga befattningshavare

Vd deltar vid samtliga styrelsemöten, därutöver deltar bolagsjurist och ekonomidirektör samt övriga föredragande från bolaget enligt behov/önskemål vid respektive styrelsemöte, exempelvis fastighetsdirektör, fastighetsutvecklingsdirektör, projektdirektör, upphandlingschef, säkerhetschef etc.

1.2.3 Revisorer

Bolagets externrevisorer upphandlas av regionens revisionskontor.
Lekmannarevisorerna utses av regionfullmäktige.

Vid årsstämman 2019 valdes auktoriserad revisor Ernst & Young AB som revisionsbyrå för Locum AB avseende årlig revision av räkenskapsåren 2019-2022, med Fredric Hävrén som huvudansvarig revisor.

Lekmannarevisorer

Vid årsstämman antecknades landstingsfullmäktiges val 2018-11-20 samt 2018-12-11--12, för tiden 1 januari 2019 – 31 december 2022 av David Strömberg, Michael Stjernström, Inge Linge, Anders Ödmark, Björn Jansson, Gustav Olofsson och Jan Holgersson som lekmannarevisorer med David Strömberg som ordförande och Michael Stjernström som vice ordförande.

Granskningsansvarig, Regionrevisorerna

Johan Blomberg

Bolagsledning, kvalitetschef samt ekonomichef har löpande kontakt med bolagets auktoriserade revisorer.

Auktoriserad revisor ges tillfälle att delta vid minst ett styrelsesammanträde för att redogöra för bokslutsrevisionen.

1.3 Styrelsens arbete under kalenderåret

Styrelsen är ansvarig inför aktieägarna för organisation och ledning av bolaget. Styrelsen ska fortlöpande kontrollera bolagets och i förekommande fall koncernens ekonomiska situation. Styrelsens ordförande ska leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som lagen och bolagsordningen föreskriver.

1.3.1 Arbetsordning och VD-instruktion

I styrelsens arbetsordning och instruktioner för Vd säkerställs en tydlig roll- och ansvarsfördelning till gagn för en effektiv hantering av verksamheten.

Bolagsledningen rapporterar regelbundet till styrelsen utifrån fastställda rutiner.

Styrelsen är ansvarig inför aktieägarna för organisation och ledning av bolaget. Styrelsen skall fortlöpande kontrollera bolagets och i förekommande fall koncernens ekonomiska situation. Styrelsens ordförande skall leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som aktiebolagslagen och bolagsordningen föreskriver. Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning med instruktioner avseende arbetsfördelning mellan styrelse och verkställande direktören samt instruktioner för ekonomisk rapportering. Styrelsen kallas till cirka 10 ordinarie sammanträden per år. Sammanträdena koordineras i den mån det är möjligt till tidpunkterna för ekonomisk rapportering och ordinarie bolagsstämma. Styrelsen genomför en årlig utvärdering av sitt arbete samt verkställande direktörens insatser i enlighet med Region Stockholms ägarpolicy.

Verkställande direktören (Vd) leder verksamheten i Locum inom de ramar som styrelsen lagt fast. Vd tar fram informations- och beslutsunderlag inför styrelsemöten samt är föredragande vid styrelsemöten. Vd leder bolagets arbete och fattar beslut i samråd med övriga ledande befattningshavare.

1.3.2 Styrelsens arbete

Under 2019 har styrelsen haft 10 ordinarie sammanträden. Sekreterare har varit bolagsjuristen i Locum AB.

Styrelsemöten 2019

Torsdagen den 24 januari kl. 14.00 - 15.00

Onsdagen den 20 februari kl. 13.00 - 18.00 inklusive seminarium

Onsdagen den 20 mars kl. 14.00 - 15.43

Onsdagen den 24 april kl. 14.00 - 15.08

Onsdagen den 15 maj kl. 14.00 - 14.30

Onsdagen den 12 juni kl. 13.00 - 13.50

Onsdagen den 28 augusti kl. 14.00 - 15.00

Onsdagen den 25 september kl. 12.30 - 15.37 inklusive studiebesök NKS

Onsdagen den 23 oktober kl. 14.00 - 14.50

Onsdagen den 11 december kl. 14.00 - 15.18

Styrelsens närvaro under 2019 (tabellen nedan)

Styrelsen har behandlat följande fasta punkter under 2019

- Planeringsunderlag till budget inklusive investeringsplan
- Granskning av intern kontrollplan avseende föregående år
- Årsbokslut och verksamhetsuppföljning
- Förslag till vinstdisposition
- Styrelsens arbetsordning
- Vd-instruktion
- Bolagsstyrningsrapport
- Tertialrapport inklusive verksamhetsuppföljning
- Revisorernas årsrapport
- Riktlinjer för Locum AB:s och Landstingsfastigheter Stockholms finansiella verksamhet
- Delårsrapport inklusive verksamhetsuppföljning och uppföljning av innevarande års interna kontrollplan
- Riskanalys och intern kontrollplan för kommande år
- Verksamhetsplan för kommande år
- Slutlig budget för kommande år
- Revisorernas delrapporterings-pm

Därutöver har investeringsärenden, remissvar avseende policydokument och revisionsrapporter, beslutsordningar, upphandlingsstrategier, tilldelningsbeslut vid upphandling, fastställande av verksamhets-specifika policydokument etc behandlats.

2019			24 jan	20 feb	20 mar	24 apr	15 maj	12 jun	28 aug	25 sep	23 okt	27 nov INSTÄLLT	11 dec	Närvaro (Antal)
Charlotte Broberg	M	Ordförande	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	10 av 10
Jonathan Hedin	KD	1:e vice ordförande	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	10 av 10
Rolf Lindell	S	2:e vice ordförande	N	N	N	N	N	N	N	N			N	9 av 10
Johan Skog	M	Ordinarie	N	N			N	N	N	N			N	7 av 10
Daniel Sunesson	C	Ordinarie	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	10 av 10
Reza Zarenoe	L	Ordinarie	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	10 av 10
Emilia Pettersson	MP	Ordinarie				N	N	N	N	N			N	6 av 10
Sven-Inge Nylund	S	Ordinarie	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	10 av 10
Lowisa Anderzon	S	Ordinarie	N	N	N	N		N	N	N			N	8 av 10
Thomas Magnusson	V	Ordinarie	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	10 av 10
Katarina Olofsson	SD	Ordinarie	N	N		N	N		N	N				6 av 10
Maria Elstrand	M	Suppleant	N	N	N		N	N	N	N			N	8 av 10
Lars Råden	M	Suppleant	N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	10 av 10
Staffan Olsson	M	Suppleant	N	N	N	N	N		N	N	N		N	9 av 10
Magnus Persson	C	Suppleant	N		N	N	N	N	N	N	N		N	9 av 10
Charlotta Schenholm	L	Suppleant	N	N	N	N	N		N	N	N		N	9 av 10
Yusuf Aydin	KD	Suppleant	N	N		N		N	N	N			N	7 av 10
Carina Paulsson	S	Suppleant	N	N		N		N	N		N			6 av 10
Gunnar Lindgren	S	Suppleant	N	N	N	N		N	N	N	N		N	9 av 10
Joakim Jonsson	S	Suppleant	N			N	N	N	N	N	N		N	8 av 10
Lars Bäck	V	Suppleant	N		N		N	N	N	N				6 av 10
Stefan Buncic	SD	Suppleant	N	N	N	N	N	N						6 av 10
Leonid Yurkovskiy	SD	Suppleant								N	N		N	3 av 10
Antal deltagare			21	18	16	19	18	19	21	21	14	-	19	

1.3.3 Frågor av särskild vikt

1.3.4 Utvärderingar

Ett diskussionsunderlag för utvärdering av eget arbete samt verkställande direktörens arbete skickas ut inför styrelsemöte 2020-01-30. Resultatet från utvärderingen dokumenteras och följs upp av Vd i samråd med styrelseordförande.

1.3.5 Intressekonflikter

Ur Styrelsens arbetsordning fastställd av styrelsen 2019-01-24.

5. Jäv

Aktiebolagslagen innehåller regler om jäv. Styrelseledamot får inte handlägga frågor rörande avtal mellan ledamoten och Bolaget. Ledamot får inte heller handlägga fråga om avtal mellan Bolaget och tredje man, om ledamoten i frågan har ett väsentligt intresse som kan strida mot Bolagets. Ledamot får dessutom inte handlägga fråga om avtal mellan Bolaget och tredje man som ledamoten ensam eller tillsammans med annan får företräda. Ledamot som enligt ovan är jävig avseende viss fråga ska omedelbart meddela ordföranden och sin suppleant samt därefter inte delta eller närvara vare sig i beredning, överläggning eller beslut avseende frågan.

2 Efterlevnad av styrande direktiv

2.1 Efterlevnad av det fastställda kommunala ändamålet

Locums bolagsordning och ägardirektiv

I bolagsordningen anges att bolaget ska förvalta fastigheter tillhöriga Region Stockholm och regionsanknutna organ samt att bolaget ska tillhandahålla därtill kopplad service.

Bolaget är vidare skyldigt att utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Verksamheten skall bedrivas åt ägaren/i ägarens ställe. Bolaget ska också utföra de uppdrag som tilldelas av fastighets- och servicenämnden.

Locums uppdrag är främst att tillgodose regionfinansierade vårdgivare med ändamålsenliga lokaler. Vården levereras av såväl regionsägda förvaltningar och bolag som av privata vårdgivare. I fastigheterna finns även i mindre utsträckning andra kunder, med verksamheter som till exempel sjukhem samt kunder som levererar service i byggnaderna såsom kiosker, restauranger och apotek. Locum har i uppdrag att bidra med stöd och kompetens när det gäller inhyrning av lokaler på den externa marknaden till regionens förvaltningar och bolag om de så önskar.

En del i förvaltningsuppdraget är att anpassa lokalerna efter hyresgästernas behov. Byggtjänster i projekten handlas upp i konkurrens på marknaden. Även den tekniska driften av fastigheterna handlas upp i konkurrens.

Locum tillhandahåller fastighetsanknutna tjänster till de hyresgäster som finns i regionens lokaler, så kallade Facility Managementtjänster, som ska underlätta för verksamheterna att koncentrera sig på sin kärnverksamhet. Locum handlar upp tjänsterna i konkurrens på den öppna marknaden. Exempel på tjänster är servicecenter (reception), vaktmästeri, lokalvård, drift och service av vårdrelaterade UPS-funktioner samt fastighetsnät.

Av § 4 i bolagsordningen för Locum AB följer:

§ 4 Ändamål med verksamheten

Bolagets syfte är att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler till Stockholms läns landstings verksamheter.

Bolaget ska bedriva sin verksamhet med iakttagande av kommunal likställighetsprincip samt i ekonomiskt hänseende enligt följande:

- Verksamhet som gäller förvaltning av egendom, såsom upplåtelse och överlåtelse av fast och lös egendom, ska bedrivas på affärsmässig grund
- Övrig verksamhet ska bedrivas med tillämpning av kommunala självkostnadsprincipen

Locum följer det kommunala ändamålet och inga avsteg har skett under året.

2.2 Efterlevnad av de kommunala befogenheterna

I bolagsordningen anges att bolaget har till föremål för sin verksamhet att förvalta

Region Stockholms och regionsanknutna organ tillhöriga fastigheter samt att tillhandahålla därtill kopplad service. Förvaltningsuppdraget regleras i ett avtal med regionen. En del i förvaltningsuppdraget är att anpassa lokalerna efter hyresgästernas behov. Byggtjänster i projekten handlas upp i konkurrens på marknaden. Även den tekniska driften samt fastighetsanknutna tjänster i fastigheterna handlas upp i konkurrens. Locum följer det kommunala ändamålet och inga avsteg har skett under året.

Lokaliseringsprincipen

Locum följer lokaliseringsprincipen då bolaget förvaltar Region Stockholm och regionanknutna organ tillhöriga fastigheter samt tillhandahåller därtill kopplad service. Vidare tillhandahåller Locum ändamålsenliga lokaler i huvudsak till verksamheter tillhörande regionen eller till aktörer som har avtal med Region Stockholm. Bolaget bedriver inte någon verksamhet utanför regionens område.

Likställighetsprincipen

Locum iakttar likabehandlingsprincipen och behandlar alla lika då marknadsanpassade villkor alltid tillämpas vid såväl hyressättning av lokaler och annan upplåtelse av lokal, byggnad och mark som vid tillhandahållande av fastighetsanknutna tjänster.

Självkostnadsprincipen

Locum tillämpar, i enlighet med de specifika ägardirektiven, marknadsanpassade villkor vid hyressättning av lokaler och vid annan upplåtelse av lokal, byggnad eller mark. Vid uppdrag avseende fastighetsförsäljningar anlitas fastighetsmäklare för affärsmässig försäljning på öppna marknaden.

Locum tillämpar, i enlighet med bolagsordning och de specifika ägardirektiven, marknadsmässiga villkor vid tillhandahållande av fastighetsanknutna tjänster liksom vid genomförande av hyresgästinitierade investeringar. De marknadsmässiga villkoren fastställs i samband med upphandling av aktuell tjänst och entreprenad.

2.3 Efterlevnad av ägardirektiv

Locum AB följer de generella och specifika ägardirektiv som regionsfullmäktige beslutade om den 12 december 2018 och som gäller från och med den 1 januari 2019.

Av Locums ägardirektiv framgår förvaltningsuppgifterna samt vilken ersättning bolaget uppbär från Region Stockholm för dessa framgår av *"Avtal om förvaltning mellan Locum AB och Stockholm läns landsting"*. Regionen har i särskild fullmaktshandling och i enlighet med vad som framgår av det förstnämnda avtalet gett bolaget fullmakt att svara för vissa uppgifter som åligger en fastighetsägare. Locums verksamhet och organisation utgår från det förvaltningsavtal som tecknats mellan regionen och bolaget. Det långsiktiga målet är att vara en tillgång för regionen och vårdleverantörerna. Locum bistår även regionen i fastighetsstrategiska frågor utifrån uppdrag.

Nedan följer ytterligare uppdrag i ägardirektivet:

- **Locum ska administrera och ha resultatansvar för Landstingsfastigheter Stockholm.**

Locum har fullgjort vad som följer av förvaltningsavtalet gällande ansvaret för den ekonomiska administrationen och resultatansvaret för Landstingsfastigheter Stockholm.

- **Locums hyressättning av lokaler ska ske på marknadsanpassade villkor.**

Av Locums *Hållbarhetspolicy* framgår att hyressättningen ska baseras på ett marknadsmässigt synsätt och på ägarens långsiktiga avkastningskrav. Hyresnivåer ska ta hänsyn till lokalernas användbarhet, standard, skick, avtalsvillkor och läge. Policyn är fastställd av Locums styrelse.

- **Locum ska ansvara för ekonomisk och teknisk förvaltning av fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm samt för investeringar i enlighet med av regionen fastställd investeringsprocess.**

Arbetet med förvaltningen av fastigheterna utgår från den förvaltningsmodell som sattes 2017. Modellen bygger på en struktur för rapportering, analys och åtgärder. Den fungerar som ett stöd för att kunna arbeta systematiskt med förvaltningsuppdraget och på så sätt säkra bolagets leveranser och tillse att dessa håller hög kvalitet och motsvarar det som förväntas av ägare och kunder. Investeringsnivån har under 2019 fortsatt varit på en hög nivå utifrån regionens investeringsbudget. Under året har ett stort antal av de strategiska fastighets- och utrustningsinvesteringsprojekten färdigställts och överlämnats till verksamheten.

- **Locum ska för regionens räkning tillhandahålla ändamålsenliga lokaler till regionens verksamheter**

Det innebär att lösa speciella behov i ändamålsenliga lokaler med standardiserade lösningar, vilket är en svår men nödvändig balansgång för att hantera ägarkapitalet på ett ansvarsfullt sätt. Nedan följer några exempel ur olika perspektiv:

- Ur perspektiv av *ändamålsenlighet* svarar lokaler för god vård mot vårdgivarens intentioner att utveckla arbetssätt och att organisera arbetet.
- Ur perspektiv av *patientfokuserad vård* främjar lokalerna patientens rätt till integritet, självbestämmande och delaktighet.
- Ur perspektiv av *patientsäkerhet* utgör väl planerade lokaler en del i det smittskydds-förebyggande arbetet.
- Ur perspektiv av *god arbetsmiljö* är närhet till stödjande rumsfunktioner, tillgång till dagsljus och utblickar samt tillräckligt svängrum vid assistans av patienter avgörande för ett hållbart arbetsliv.
- Ur *miljöperspektivet* är vårdlokaler energieffektiva, har bra inomhusmiljö samt miljöbedömda byggnadsmaterial.

I 5 Kap 2§ Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) anges:

”Där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att god vård skall kunna ges.”

Locums ansvar och uppdrag avseende uthyrning, förvaltning och utveckling av regionens vårdfastigheter innebär kravställning gentemot de leverantörer som på uppdrag av Locum utför fastighetsdrift, byggprojekt och andra förändringar i landstingets fastigheter. *Styrdokument fastigheter* används som kravställning vid upphandling av bygg- och driftentreprenader samt konsulttjänster. Standardisering av lokaler, rumsfunktioner och teknislösningar medför effektivare och säkrare vård, samt långsiktigt hållbara, robusta och ändamålsenliga vårdfastigheter. Det är också ett styrmedel för att säkerställa lokaler för god vård – att lagkrav följs, att krav avseende patientsäkerhet uppfylls och att arbetsmiljön i lokalen är god – en gemensam standard som ska gälla för fastigheter förvaldade av Locum. Styrdokumentet kan även tillämpas för inhyrda lokaler. Styrdokument fastigheter finns för ett flertal områden exempelvis fysisk tillgänglighet, vårdhygieniska aspekter, arbetsmiljö vid byggnads- och anläggningsarbeten, styr- och övervakningssystem för fastighetsdrift, VA-system, elkraftsystem, kyl- och värmesystem, system för branddetektering, brandlarm och brandsläckning, luftbehandlingssystem, teletekniska säkerhetssystem system för medicinsk gas och hissar.

- **Locum ska bistå hyresgästerna att utnyttja lokalerna på ett kostnadseffektivt sätt.**
Locum arbetar kontinuerligt med att kostnadsminimera utgifterna utifrån hyresgästernas önskemål i samband med ombyggnad och renovering i fastigheterna. Sedan 2017 används en rutin som innebär att projektbedömning görs på alla investeringar (exklusive strategiska investeringar). Syftet med projektbedömningen är att göra en första bedömning med avseende på funktion, tid, ekonomi och risk utifrån behovsanalysen.
- **Locum ska i samråd med berörda enheter inom regionkoncernen upprätta underhållsplaner, förvaltningsplaner och dylikt.**
Underhållsplaner tas fram och revideras årligen för att planera de underhållsåtgärder som utförs i det förvaldade fastighetsbeståndet. Förvaltningsplanerna är en överenskommelse med kunden om vilka investeringar, lokalanpassningar och underhållsåtgärder som kommer genomföras under det kommande året, samt vilka åtgärder som kommer att genomföras för att öka kundnöjdheten.
- **Locum ansvarar efter uppdrag från landstingsstyrelsen för inhyrning av strategiska lokaler på den externa hyresmarknaden.**
Hyresförhandlare arbetar med inhyrning av strategiska lokaler för kundernas behov. Arbetet innebär kontinuerliga avstämningar med kunderna om eventuella ombyggnads- eller utvecklingsbehov samt att bistå med kunskap och bevakning i hyresavtalsfrågor. Tjänsten tillhandahålls genom särskilda avtal.

- **Locum har rätt att erbjuda interna och externa hyresgäster fastighetsanknutna tjänster (Facility Management). Prissättningen av sådana tjänster skall ske på marknadsmässiga villkor.**
Servicecenter, vaktmästeri, lokalvård, telefoni och nätadministration är några av de fastighetsanknutna tjänster Locum erbjuder hyresgästerna.
- **Locum ska arbeta aktivt för att skapa hälsofrämjande miljöer i fastigheter som nyttjas av landstingskoncernens verksamheter. Locum ska prioritera att bygga resurssnålt och hållbart, minska mediaanvändningen samt sträva efter hög återanvändningsgrad.**
Locum förvaltar regionens vårdfastigheter, med vetskapen om att en byggnad påverkar miljön under alla faser i livscykeln – från råvaruutvinning, under byggnation, förvaltning och ombyggnation till rivnings- och avfallsfasen. Bolagets miljömål konkretiserar den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling. Locums långsiktiga och övergripande miljömål är att vara klimatneutrala 2045 och minimera den negativa påverkan på miljö och hälsa. Miljöarbetet i regionen styrs genom Miljöprogram 2017-2021 med tillhörande tillämpningsanvisningar. Miljöprogrammet är inarbetat i Locums miljöplan samt i rutiner och styrdokument. Locum bedriver ett systematiskt miljöarbete för att säkerställa en framgångsrik utveckling över tid. Arbetet sker inom ramen för det integrerade och certifierade ledningssystemet (ISO 14001:2015 och ISO 9001:2015), mot tydliga miljömål med löpande uppföljning samt är integrerat i den ordinarie verksamhetsstyrningen. I den externa revisionsrapporten för 2018 framgår att Locum avseende miljö *”uppnår sina mål i god omfattning och arbetet med att ta fram nya sker löpande på ett mycket bra vis”*. Locums miljöarbete bidrar positivt till måluppfyllelsen i det landstingsövergripande Miljöprogrammet.
- **För att möjliggöra effektiv planering och effektivt genomförande ska bolaget samordna fastighetsinvesteringar med de investeringar som görs avseende medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik.**
Locum har genom sitt ägardirektiv ansvaret för att samordna de strategiska fastighetsinvesteringarna med utrustningsinvesteringarna. Sedan den 1 mars 2019 har Locum genom uppdragsavtal från fastighets- och servicenämnden även fått ansvaret för genomförandet av de strategiska utrustningsinvesteringarna.
- **Locum ska utöver förvaltningsuppdraget utföra de uppdrag som tilldelas av sin ägare samt fastighets- och servicenämnden. Locum ska bistå ägaren samt hälso- och sjukvårdsnämnden i fastighetsstrategiska frågor bland annat i samband med investeringsplaneringen.**

Locum tar årligen fram en investeringsplan som redovisas både för ägaren och fastighets- och servicenämnden. Därutöver kan regionfullmäktige och fastighets- och servicenämnden besluta om andra uppdrag som Locum har att utföra, exempelvis genomförande av till- och ombyggnationer.

- **Locum ska inom ramen för förvaltningsavtalet genomföra de investeringar som beslutas, i enlighet med av landstingsfullmäktige fastställd investeringsprocess.**

Locum genomför de investeringar, hänförliga till förvaltningsavtalet, som regionfullmäktige och fastighets- och servicenämnden beslutar om.

- **Locum ska årligen genomföra kund- och personalnöjdhetsmätningar.**

Under året har mätningar avseende kundnöjdhet genomförts bland annat genom Fastighetsbarometern Kontor, driftmätning för att mäta hur nöjd sjukvårdspersonalen är med fastighetsdriften och utemiljön samt kundtjänstmätningar. Locum mäter årligen hur medarbetarna upplever sin arbetsmiljö och Locum som arbetsgivare. Från och med 2016 används en gemensam mätmetod för medarbetarundersökningen inom regionen.

- **Locum ska genomföra jämförande studier (benchmarking) med andra ägare/förvaltare av ändamålsfastigheter.**

Bolaget genomför benchmarking för att ta lärdom av andra verksamheter med liknande uppdrag. Locum deltar i flera nätverksforum och samverkansprojekt, t ex Fastighetsrådet inom SKR, BIM Alliance, PTS - Program för teknisk standard, Håll nollan - Samverkan för noll olyckor i byggbranschen, Byggherrarna, Byggvarubedömningen, Aff Forum för förvaltning och service, Digital Demo Stockholm (DDS) - Energieffektiv vård, Forum för Vårdbyggnad.

2.4 Efterlevnad av regionövergripande styrande dokument

Efterlevnad av landstingsövergripande styrande dokument

Locum efterlever de styrdokument som är tillämpliga för Locum eller Locums uppdrag. Bolagsstyrningen i Locum utgår från aktiebolagslagen och kommunallagen. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har utarbetat Principer för styrning av kommun- och landstingsägda företag, ett dokument som bygger på Svensk kod för bolagsstyrning, och som syftar till att lyfta fram betydelsen av styrning för legitimitet, ändamålsenlighet och effektivitet i kommun- och landstingsägda bolag, Locum följer dessa principer.

Locums verksamhet styrs utöver ovanstående av följande styrande förutsättningar:

- Ägarkrav och uppdrag
- Region Stockholms mål
- Budget som beslutats av landstingsfullmäktige
- Aktuella lagar och föreskrifter

- Regionens styrande dokument och Locums verksamhetsspecifika styrdokument
- Kraven i erforderliga standarder [1]

Locums verksamhetsplan samt det integrerade och certifierade ledningssystemet utgår från de styrande förutsättningarna.

[1] Bland annat kraven i ISO 9001 (Kvalitet) ISO 14001 (Miljö) och ISO 27001 (Informationssäkerhet)

Locums integrerade och certifierade ledningssystem

Locums ledningssystem är integrerat, det vill säga flera kravställande områden är inarbetade och samordnas för att uppnå bästa möjliga nytta. Vd ansvarar, med stöd av kvalitetschef, för förvaltning, utveckling och uppföljning av ledningssystemet samt övergripande samordning av ingående delar – utifrån aktuell lagstiftning, Region Stockholms och Locums verksamhetsspecifika styrdokument samt erforderliga internationella ISO-standarder [1] etc.

[1] ISO-standarder för kvalitet, miljö, arbetsmiljö, informationssäkerhet och socialt ansvarstagande.

Uppförandekod för Region Stockholm

Locum följer regionens uppförandekod och har inarbetat koden i bland annat Locums regler avseende representation och motverkande av korruption.

Regler avseende representation och motverkande av korruption

Under 2017 arbetades *Regler avseende representation och motverkande av korruption* fram. Locums regler förtydligar det som gäller specifikt för ansvarsområdet utifrån krav i regionens styrande dokument:

- Uppförandekod för Region Stockholm LS 2017-1198
- Riktlinjer för anti-korruption och representation LS 2015-1324
- Stockholms läns landstings riktlinjer för resor och möten i tjänsten LS 2015-1341
- Tillämpningsanvisningar bisyssla LS 2017-1339
- Policy för inköp, LS 2017-1197
- Riktlinjer för inköp, LS 2018-0667
- Uppförandekod för leverantörer, LS 2013-0353.

Under 2019 reviderades reglerna i huvudsak utifrån regionens uppförandekod och införande av visselblåsartjänst. Årlig obligatorisk utbildning i reglerna har genomförts via Lärtorget. Information från Vd (brev samt information på locum.se) till leverantörer och samarbetspartners med påminnelse om regionens och Locums regler avseende mutor och andra oegentligheter.

Uppförandekod för leverantörer

Locum strävar efter att samarbeta med leverantörer som uppfyller och efterlever

kraven i Region Stockholms uppförandekod för leverantörer och att inte göra affärer med leverantörer som skulle kunna skada Locum och regionen. Locum har rätt att kontrollera leverantörens efterlevnad av kraven, vid allvarliga brister har vi rätt att kräva vite eller att häva avtalet. Ett aktivt ställningstagande görs i varje enskild upphandling om det är relevant att ställa krav på uppförandekoden och i upphandlingar där risken bedöms förhöjd att ingående material eller tjänster kan komma från leverantörer som inte lyder under svensk lagstiftning finns kravet på uppförandekod med.

Under 2019/2020 genomförs en fortsatt uppföljning av Region Stockholms uppförandekod – denna gång initierad av regionledningskontoret (hållbarhet) – tillsammans med Trafikförvaltningen och Förvaltning utbyggd tunnelbana.

Kravställning enligt Region Stockholms uppförandekod för leverantörer har konkretiserats i Locums administrativa föreskrifter för upphandling av entreprenader (AF Totalentreprenad och AF Utförandeentreprenad), i syfte att göra det tydligare för leverantörer samt enklare att följa upp.

Policy och riktlinjer för inköp

Under 2019 har en tvärfunktionell styrgrupp arbetat med att utse relevanta resurser till arbetsgrupper för de ramavtalsupphandlingar som genomförts och styrgruppen har också fått godkänna strategierna för genomförandet av ramavtalsupphandlingarna innan de annonserats. Utöver det har Locum arbetat med att undersöka möjligheterna, att genom ett nytt inköpssystem, till ökad styrning och uppföljning av verksamhetens inköp. Efter det att en förstudie tagits fram har en Request for information (RFI) genomförts mot marknaden för att säkerställa att inköpssystem passande Locums verksamhet, där inköpen främst utgörs av entreprenader och tjänster, finns på marknaden. Därefter har en tvärfunktionell behovsanalys genomförts avseende vilka krav som behöver ställas på ett system i upphandlingsskedet och hur dessa lämpligen behöver viktas för att ge största möjliga nytta för de olika intressenterna internt.

Locum har också under året tagit fram en ny intern utbildning ”Professionell Beställare” som alla medarbetare ska gå. Utbildningen går igenom vad det innebär att vara offentlig beställare, grunderna i LOU och upphandling, direktupphandlingsrutiner, var man hittar upphandlade ramavtal och hur man beställer från dessa samt vilket ansvar man har för sina beställningar och uppföljning av dessa. Målet är att samtliga medarbetare ska ha genomfört utbildningen under 2020 och att den sedan ska vara ett obligatoriskt krav när nya medarbetare kommer in.

Principer Region Stockholms ekonomistyrning

Locum styr verksamheten mot de av fullmäktige beslutade resultatkraven. Hyresmodellen skapar förutsättningar för att fördela kostnaderna som uppstår i samband med att de strategiska fastighetsinvesteringarna färdigställs. En bärande princip för Landstingsfastigheter Stockholms ekonomiska verksamhet baseras på att ”inga fria nyttigheter” skall finnas inom Region Stockholm.

Informationssäkerhet

Locums säkerhetskultursarbete består av tre ben; informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personsäkerhet. Inom ramen för detta arbete har skyddsvärda tillgångar kartlagts och en åtgärdsplan är framtagen som till exempel innefattar informationsklassning av Locums informationstillgångar.

Locums säkerhetskultursarbete ligger till grund för informationssäkerhetsarbetet inom Locum.

Inom ramen för säkerhetskulturanalysen har Locum identifierat vilka tillgångar som är särskilt skyddsvärda. Utifrån detta arbete har Locum tagit fram rutiner för hur informationen ska klassas i olika informationsklasser.

För att öka säkerhetskulturen har Locum lanserat en egen obligatorisk informationssäkerhetsutbildning, vägledande anvisningar för projekt och förvaltning samt utvecklat vårt introduktionsprogram.

Locum efterlever kraven för Region Stockholms informationssäkerhetsriktlinje men kommer fortsätta arbeta aktivt med säkerhetskulturen och åtgärderna efter utförd säkerhetskulturanalys.

3 Intern kontroll

Intern kontroll definieras som en process där styrelsen, ledningen i bolaget och övrig personal samverkar för att med rimlig grad av säkerhet se till att bolaget:

- uppfyller fastställda mål, bedrivs effektivt och ändamålsenligt,
- följer tillämpliga lagar, föreskrifter, avtal och styrande dokument,
- bedrivs säkert så att verksamheten skyddas samt,
- har tillförlitlighet i rapportering och information.

Intern kontroll inom regionen utgår från COSO-modellen, vilket innebär att arbeta systematiskt med att förutse risker och möjligheter och att proaktivt hantera och kommunicera dessa. De fem komponenterna i COSO-modellen är:

- styr- och kontrollmiljö
- riskbedömning
- åtgärder och kontrollaktiviteter
- information och kommunikation
- övervakning

3.1 Styr- och kontrollmiljöer

Styrning och kontroll av verksamheten hanteras inom ramen för Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet. Locum har i sin verksamhetsplan integrerat genomförd riskbedömning och intern kontrollplan för att möjliggöra för bolaget att uppnå fullmäktiges respektive styrelsens mål och uppdrag. Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål.

Granskning av att kontroller och planerade åtgärder genomförs enligt plan utförs av kvalitetschef. Uppföljning genomförs i intervjuform tillsammans med respektive processägare [1] samt vid behov i form av stickprovskontroller och vid interna revisioner. Uppföljning/granskning av åtgärder dokumenteras i den interna kontrollplanen och redovisas för styrelsen.

[1] Vd samt respektive avdelningsdirektör i ledningsgruppen.

3.2 Riskbedömning, åtgärder och kontrollaktiviteter

Styrning och kontroll av verksamheten hanteras inom ramen för Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet. I verksamhetsplanen är en genomförd riskbedömning och intern kontrollplan integrerat för att möjliggöra för bolaget att uppnå fullmäktiges respektive styrelsens mål och uppdrag. Den interna kontrollen bedrivs i linje med regionens samt bolagets egna

verksamhetsspecifika mål och styrdokument. Locum följer regionens modell och har inarbetat den i ledningssystemet. Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål. Granskning av att kontrollmoment och planerade åtgärder genomförs enligt plan utförs av revisionsledare vid interna revisioner samt vid behov i form av stickprovskontroller.

Styrelsen ansvarar för den interna kontrollen inom verksamhetsområdet med utgångspunkt i beslut fattade av regionsfullmäktigefullmäktige och regionstyrelsen. Verkställande direktör (Vd) ansvarar för att, i enlighet med policy för intern kontroll, utforma konkreta och verksamhetsspecifika styrdokument för att upprätthålla en god internkontroll. Vd rapporterar löpande till styrelsen hur den interna kontrollen fungerar. Styrelsen utvärderar kontinuerligt den information som bolagsledningen lämnar. Arbetet innefattar bland annat att säkerställa att åtgärder vidtas rörande de brister och förslag till åtgärder som framkommit vid den interna kontrollen. Locum utför även arbetet med intern kontroll för fastighets- och servicenämndens fastighetsverksamhet.

Under 2019 genomfördes en intern revision under perioden 7-25 oktober.

De tendenser och slutsatser som konstateras i omvärlds- och marknadsanalyser inför 2019, bland annat inför arbetet med verksamhetsplan, formulerades som risker och möjligheter. Riskerna värderades i en bolagsövergripande riskanalys som låg till grund för den interna kontrollplanen. Värdering av riskerna genomfördes av ledningsgruppen. För varje risk framgick riskbeskrivning och konsekvens. Riskerna graderades utifrån konsekvens och sannolikhet. Styrelsen beslutade den interna kontrollplanen.

Åtta (8) väsentliga risker lyftes till intern kontrollplan för 2019. Vid årsuppföljningen är det enbart en risk vars riskvärde har ökat under året, *Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer*. Tre risker fick sänkt riskvärde och resterande behöll samma riskvärde som vid delårsuppföljningen. I samband med värderingen av riskerna identifierades en ny risk som finns med i verksamhetsplanen och tillhörande intern kontrollplan för 2020. Det är risk för att Locum inte når NKI-målet som är kopplat till målet Nöjd kund.

Till varje risk finns kontrollmoment och/eller begränsande åtgärder specificerade. Kontroller är inarbetade i processer och rutiner i det ledningssystemet, tidsatta åtgärder planeras och följs upp i områden/avdelningars/enhetens verksamhetsplaner. Åtgärder och kontroller för att begränsa/eliminera konsekvenser av identifierade risker i intern kontrollplan följs upp löpande av respektive processägare och granskas av kvalitetschef i samband med verksamhetsuppföljning (tertiäl, delår, helår) och vid behov vid interna revisioner. Eventuella brister, från såväl granskning som från interna och externa revisioner, som iakttas dokumenteras

i internrevisionsrapporter och i Loggen samt rapporteras till ledningsgruppen för vidare hantering av respektive processägare. I Loggen dokumenteras iakttagelser från såväl från medarbetare som från interna och externa revisorer.

3.3 Övervakning

Den interna kontrollen utgår från Region Stockholms riktlinje för intern kontroll (RS 2019-0866) och ska se till att verksamheten bedrivs i linje med regionens samt bolagets egna verksamhetsspecifika mål och styrdokument. Locum följer Region Stockholms modell [1] och har inarbetat den i bolagets verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet.

Kontrollmoment i ledningssystemet och planerade åtgärder för att begränsa/eliminera konsekvenser av identifierade risker i internkontrollplanen följs upp löpande och granskas av kvalitetschef i samband med verksamhetsuppföljning (tertial, delår, helår), samt vid behov vid interna revisioner. Eventuella brister som iakttas dokumenteras i internrevisionsrapporter, i Loggen samt rapporteras till ledningsgruppen och för vidare hantering av respektive processägare. I och med inrättandet av den nya fastighets- och servicenämnden från och med 2019 har ansvaret och rollfördelningen inom regionen ändrats. Det framgår av regionrevisorernas *Delrapport 2019 Locum AB (RK 2019-0025)* samt *Delrapport 2019 fastighets- och servicenämnden (RK 2019-0048)*. Utöver det har inga väsentliga avvikelser noterats vid hittills genomförd granskning av den interna kontrollen.

En extern revision genomfördes mellan den 10-12 september där fyra (4) avvikelser av mindre gradering noterades. Locum har omhändertagit avvikelserna med grundorsaksanalys, analys av om samma eller liknande avvikelse finns på annat ställe i verksamheten samt korrigerande åtgärder. Avvikelseerna är nu stängda. Under perioden 7-25 oktober genomfördes en intern revision inom Locum, slutrapporten är dock ännu inte sammanställd.

[1] *Kontrollmiljö, riskanalys, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt övervakning.*

3.4 Försäkran om internkontroll

Styrelsen ska försäkra sig om att den interna kontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig. Vd ska regelbundet rapportera till styrelsen om hur den interna kontrollplanen genomförs och, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till styrelsen. Vid misstanke om brott ska styrelsen utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder och informera regionens ledning och regionrevisorerna.

Styrelsen har försäkrat sig om att man genom Vd vidtagit nödvändiga åtgärder för att uppnå en tillräcklig internkontroll inom verksamheten, i enlighet med policy för internkontroll beskrivet i Bilaga 5, Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm av Budget 2020 för Region Stockholm, LS 2019-0829.

4 Regionrevisorernas samlade bedömning

Sammanfattningen utgår från regionrevisorernas lägesrapport (Delrapport 2019 Locum, RK 2019-0025) utifrån de granskningar som hittills genomförts. Den slutliga avrapporteringen och bedömningen för helår 2019 görs i mars/april 2020.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Revisionen bedömer styrelsens prognos för det ekonomiska och de delar av det verksamhetsmässiga resultatet som ska prognostiseras i styrelsens delårsrapport i allt väsentligt som rimlig.

Intern styrning och kontroll

Granskningen av den interna styrningen och kontrollen har genomförts av revisionskontoret och auktoriserad revisor.

Revisionen bedömer att det finns risk för intressekonflikter i rollen som styrelseledamot gentemot rollen som förtroendevald ledamot i FSN som kan försvåra styrning och ledning av bolaget. Risker för intressekonflikt gäller även för VD för Locum som samtidigt har rollen som förvaltningschef för fastighetsverksamheten. Revisionen avser att fortsätta granska ansvar och roller i fastighetsorganisationen.

Vid hittills genomförd granskning av den interna kontrollen har inga väsentliga avvikelser noterats när det gäller Locum.

Räkenskaper

Granskningen av räkenskaperna har genomförts av auktoriserad revisor. Granskningen visar en post på skuldsidan i balansräkningen (-14 859 tkr) som borde redovisas som en skattefordran i stället vilket påverkar balansomslutningen. I övrigt har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att styrelsens delårsrapport inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen, bokföringsnämndens allmänna råd och god redovisningssed.

Uppföljning av tidigare års rekommendationer

Som en konsekvens av den nya fastighetsorganisationen i regionen har revisionen för avsikt att göra en översyn av om vissa rekommendationer inom fastighetsområdet som tidigare varit ställda till Locum respektive regionstyrelsen (landstingsstyrelsen) istället ska föras över till FSN. Översynen ska vara klar till revisionens årsrapporter 2019.

5 Behandling av bolagsstyrningsrapporten

Föreliggande bolagsstyrningsrapport för år 2019 styrelsebehandlas den 20 februari 2020 och kommer att tillställas bolagets årsstämma för beslut.

Stockholm den _____/_____ 2020

Hållbarhetsrapport 2019

Locum AB

locum.

VÄRDEN FÖR VÄRDEN

VI ÄR EN DEL AV
REGION STOCKHOLM

Innehåll

Hållbarhetsrapport 2019 Locum AB	4
1 Uppdrag och styrning	5
1.1 Budget och mål	5
1.2 Verksamhetsplan	6
1.3 Rapportering och uppföljning	6
1.4 Vårdens fastigheter och lokaler	6
1.5 Locums interna kontroll och riskarbete	7
1.5.1 Risker knutna till hållbarhetsrapporten 2019	7
2 Vårt hållbarhetsarbete	9
2.1 Agenda 2030 – Världens plan för hållbar utveckling	9
2.2 Fastigheters hållbarhetspåverkan	9
2.3 Hållbarhetsrapport	9
2.4 Locums Hållbarhetspolicy	10
3 Miljö	11
3.1 Miljöbyggnad	12
3.2 Klimat	13
3.2.1 Köldmedia 14	
3.2.2 Transporter	14
3.2.3 Klimatanpassning	15
3.3 Energi	15
3.3.1 Systematiskt arbetssätt	16
3.3.2 Verksamhetsenergi	17
3.3.3 Fastighetsnära förnybar energiproduktion	17
3.4 Material och produkter	18
3.4.1 Material och produkters klimatpåverkan	18
3.4.2 Bedömning av material och produkter	18
3.4.3 Kemiska produkter i driftentreprenader	19
3.5 Avfall	19
3.5.1 Avfall från byggprocessen	19
3.5.2 Avfall från verksamheterna och driften	20
3.6 Styrande dokument för miljö	20
4 Social hållbarhet	21
4.1 Uppförandekod	21
4.2 Jämställdhet och jämlikhet (inklusive HBTQ)	22
4.3 Delaktighet för personer med funktionsnedsättning	22
4.4 Folkhälsa	23
4.4.1 Exempel på aktiviteter som genomförts under året	23
4.4.2 Locums medarbetares hälsa	23
4.5 Barnperspektivet, barns rättigheter	23
4.5.1 Förvaltningsuppdrag och konsekvensanalys	24
4.5.2 Trygghetsrund – en möjlighet att göra även barn och unga delaktiga	24
4.6 Nationella minoriteter	24
4.7 Styrande dokument för social hållbarhet	25
5 Personal	25
5.1 Hög attraktivitet som arbetsgivare	25
5.2 Arbetsmiljö och hälsa	27
5.3 Systematisk kompetensförsörjning	27
5.4 Styrande dokument för personal	28
6 Motverkande av korrupcion	29

6.1	Inköp	29
6.2	Ansvar i leverantörskedjan	29
6.2.1	Regler avseende representation och motverkande av korruption	29
6.2.2	Jäv och intressekonflikter.....	29
6.2.3	Bisysslor 30	
6.2.4	Information från Vd till leverantörer och samarbetspartners.....	30
6.2.5	Uppföljning av ID06.....	30
6.2.6	Bakgrundskontroll vid rekrytering.....	30
6.2.7	Beslutsordning och avtal tecknas av "två i förening"	30
6.2.8	Visselblåsarfunktion	30
6.3	Styrande dokument för motverkande av korruption	30
7	Säkerhetsarbete	31
7.1	Säkerhetsskyddsarbete	31
7.1.1	Flygsäkerhet	32
7.2	Krisberedskap	32
7.3	Styrande dokument för säkerhetsarbetet	32
	Bilaga 1 Intressentdialog	33
	Styrelsen om Locum AB:s hållbarhetsrapport	36
	Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten	37

Hållbarhetsrapport 2019 Locum AB

Styrelsen i Locum AB avger Hållbarhetsrapport 2019. Denna hållbarhetsrapport utgör bolagets lagstadgade¹ hållbarhetsrapport och är en del av förvaltningsberättelsen för Locum AB med organisationsnummer 556438-7909. Årets hållbarhetsrapport avser räkenskapsåret 2019. Hållbarhetsrapporten avser samma period som årsredovisningen.

Hållbarhetsrapporten beskriver bolagets verksamhet ur perspektiven verksamhetsstyrning, miljö, socialt ansvarstagande, social hållbarhet, respekt för mänskliga rättigheter², medarbetare, antikorruption och intressentdialog.

Hållbarhetsrapporten beskriver hur Locum tar etisk, social, ekonomisk och miljömässig hänsyn.

Under respektive avsnitt i rapporten redovisas för Locums verksamhet tillämpliga styrdokument, koppling mot Region Stockholms mål, eventuella egna mål och indikatorer utöver regionens samt genomförda aktiviteter under året.

¹ Rapporten har upprättats utifrån det lagkrav som framgår av Årsredovisningslagens kapitel 6. Rapporten tar även hänsyn till Region Stockholms anvisning och riktlinje för Hållbarhetsrapport 2019.

² Inkluderar även respekt för arbetsvillkor, hälsa och säkerhet, mångfald och jämställdhet inom vår egen organisation.

1 Uppdrag och styrning

Locums uppdrag är att förvalta, utveckla och hyra ut lokaler i regionens vårdfastigheter åt ägaren Region Stockholm. Fastighetsbeståndet omfattar drygt två miljoner kvadratmeter exklusive NKS i Solna. Bland hyresgästerna dominerar sjukvården i regionen.

Locum ska säkerställa att Region Stockholm har en effektiv och professionell förvaltning av regionens lokaler samt att vårdproducenterna har ändamålsenliga lokaler som bidrar till att ge rätt förutsättningar för en tillgänglig vård av hög kvalitet. Locum ska också bistå hyresgästerna med att utnyttja lokalerna på ett kostnadseffektivt sätt. I uppdraget ingår att Locum i samråd med berörda enheter inom regionkoncernen bl. a ska upprätta underhållsplaner, förvaltningsplaner samt fastighetsutvecklingsplaner. I övrigt ska Locum även prioritera arbetet med att bygga resurssnålt och hållbarhetsanpassat, minska medieanvändningen samt sträva efter hög återanvändnings-, och återvinningsgrad vid såväl nybyggnation som vid ombyggnation. Ytterligare uppdrag är bl. a investeringsplanering, avtalsförvaltningen av OPS avtalet för NKS, slutförande av de strategiska utrustningsinvesteringarna samt handläggning av fastighetsstrategiska frågeställningar såsom avyttringar.

Locum är organiserat med avdelningar och underliggande enheter baserat på kompetensområden, men arbetar tvärfunktionellt med leveranserna utifrån de geografiska förvaltningsområdena.

1.1 Budget och mål

Regionfullmäktige har i budget 2019 för Region Stockholm fastställt ett antal mål som gäller för regionens verksamheter. Koncerngemensamma mål gäller för regionen som helhet.

Locum har tre övergripande strategier:

- Ökade värden för vården med driftssäkra fastigheter

Vi tar helhetsansvar och ger våra kunder ökade värden genom att skapa och underhålla robusta och attraktiva vårdmiljöer och sjukhusområden. Det åstadkommer vi genom ett långsiktigt, effektivt och affärsmässigt arbete med förvaltning och projekt. Detta gäller såväl vårt inre arbete som i vårt samspel med kunder, patienter och besökare hos våra kunder samt våra leverantörer.

- Ökad nytta av innovation och digitalisering

Vi är nyfikna, modiga och lyhörda och utvecklar – internt och genom nätverk och goda samarbeten – kompetens och teknik så att vi ligger i framkant med att ta vara på de möjligheter som digitalisering och ny teknik erbjuder för att projektera, bygga och förvalta våra fastigheter.

- Utvecklande chefs- och medarbetarskap

Vi bygger tillsammans en organisationskultur med en tydlig, stödjande struktur, som ger oss mod och tillit att utveckla vårt arbete, oss själva och varandra, till nytta för våra kunder. Vår organisationskultur och vår kommunikation ska göra det lättare för oss att såväl behålla som att attrahera medarbetare.

Utifrån ovanstående har mål formulerats och dessa återfinns i handlings- och verksamhetsplaner.

1.2 Verksamhetsplan

Verksamhetsplanen är baserad på Region Stockholms samt bolagets styrande dokument. Verksamhetsplanen utgår ifrån regionens omvärldsanalys kompletterade med bolagets omvärldsanalys som specifikt berör fastighetsbranschen. Locum, i likhet med andra verksamheter, påverkas av övergripande trender och förväntningar som ställs från intressenter och omvärlden.

Samtliga medarbetare inom bolaget har varit med och identifierat samt prioriterat vilka aktiviteter som behöver genomföras för att bidra till regionens vision, mål och bolagets lokala mål. För varje avdelning inom Locum finns en intern plan med aktiviteter som ska genomföras under 2019 och 2020. Aktiviteterna utgår från de mål och uppdrag som är fastställda i Locums verksamhetsplan för 2019 samt åtgärder kopplade till bolagets internkontrollplan för 2019. Det tvååriga perspektivet bidrar till en lite mer långsiktig planering av verksamheten.

1.3 Rapportering och uppföljning

Uppföljning av verksamhetsplanen sker fortlöpande på enhets-, avdelnings- och ledningsnivå. Locum rapporterar löpande framdriften i verksamheten samt ekonomiskt utfall och måluppfyllelse vid styrelsemöten.

1.4 Vårdens fastigheter och lokaler

I *Hälso- och sjukvårdslagen*³ anges: "Där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att god vård ska kunna ges."

Nedan följer några exempel ur olika perspektiv

- Ur perspektiv av *ändamålsenlighet* svarar lokaler för god vård mot vårdgivarens intentioner att utveckla arbetssätt och att organisera arbetet.
- Ur perspektiv av *patientfokuserad vård* främjar lokalerna patientens rätt till integritet, självbestämmande och delaktighet.
- Ur perspektiv av *patientsäkerhet* utgör väl planerade lokaler en del i det smittskyddsförebyggande arbetet.
- Ur perspektiv av *god arbetsmiljö* är närhet till stödjande rumsfunktioner, tillgång till dagsljus och utblickar samt tillräckligt svängtrum vid assistans av patienter avgörande för ett hållbart arbetsliv.
- Ur *miljöperspektivet* är vårdlokaler energieffektiva, har bra inomhusmiljö samt miljöbedömda byggnadsmaterial.

Vårdfastigheter är tekniskt komplexa byggnader med omfattande verksamhetskrav där sjukvård bedrivs dygnet runt. Lag- och myndighetskrav påverkar allt från rumsstorlekar till tekniska installationer. Fastigheterna ska erbjuda ägare och vårdgivare de lokaler som behövs för att god vård ska kunna ges samt för att främja ett långsiktigt hållbart arbetsliv.

När Locum förvaltar och utvecklar vårdens fastigheter och lokaler ska bolaget förhålla sig till ett stort antal styrande förutsättningar. Hälso- och sjukvårdslagen, patientsäkerhetslagen,

³ 2017:30, Hälso- och sjukvårdslagen, 5 Kap 2§

patientlagen, Boverkets byggregler och arbetsmiljölagen är några av de lagar som styr utformning av vårdlokaler.

Locum samverkar med 16 andra regioner inom PTS⁴. Systemet syftar till att hitta gemensamma lägsta godtagbara standard för sjukvårdslokaler. Regionala samverkansgrupper finns inom områdena: funktion, el, bygg, VVS, styr och övervakning, CAD/BIM, brandskydd mm.

1.5 Locums interna kontroll och riskarbete

Styrning och kontroll av verksamheten hanteras inom ramen för Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet. Den interna kontrollen utgår från Regions Stockholms policy för intern kontroll och ska se till att verksamheten bedrivs i linje med regionens samt bolagets egna verksamhetsspecifika mål och styrdokument. Locum följer regionens modell⁵ för internkontroll och har inarbetat den i ledningssystemet. Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål. Granskning av att kontrollmoment och planerade åtgärder genomförs enligt plan vid interna revisioner samt vid behov i form av stickprovskontroller.

Styrelsen ansvarar för den interna kontrollen inom verksamhetsområdet med utgångspunkt i beslut fattade av regionfullmäktige och regionstyrelsen. Verkställande direktör (Vd) ansvarar för att, i enlighet med policy för intern kontroll, utforma konkreta och verksamhetsspecifika styrdokument för att upprätthålla en god internkontroll. Vd rapporterar löpande till styrelsen hur den interna kontrollen fungerar. Styrelsen utvärderar kontinuerligt den information som bolagsledningen lämnar. Arbetet innefattar bland annat att säkerställa att åtgärder vidtas rörande de brister och förslag till åtgärder som framkommit vid den interna kontrollen.

1.5.1 Risker knutna till hållbarhetsrapporten 2019

Nio väsentliga risker har lyfts till intern kontrollplan för 2019, se Tabell 1. Till varje risk finns ett flertal kontroller och begränsande åtgärder specificerade, åtgärder som återfinns i avdelningars/enheters verksamhetsplaner för 2019.

I riskanalys samt beslutad intern kontrollplan har kontrollmoment knutna till nedanstående risker följts upp vid tertial- och delårsuppföljning samt inför årsbokslutet. Under året har kontroller och begränsande/eliminering åtgärder vidtagits för att minska riskerna. Där så krävs genomförs kontroller och begränsande åtgärder även under kommande år.

Tabell 1. Utdrag ur Intern kontrollplan för 2019.

Risk och riskbeskrivning	Konsekvens	Kapitel i hållbarhetsrapporten
Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer. Arbetskraftsbrist (resurser/kompetens) i bygg- och fastighetsbranschen påverkar möjligheten att genomföra byggprojekten enligt tidplan.	Tidsförskjutningar och ökade kostnader i byggprojekt	Kapitel 4: Social hållbarhet

⁴ PTS, Program för Teknisk Standard, är ett system för att åstadkomma rätt kvalitet i programarbete, projektering, byggande och förvaltning. PTS ger stöd och styrning för alla som jobbar eller har uppdrag inom fastighetsförvaltningen. <https://www.ptsforum.se/>

⁵ Styr- och kontrollmiljö, riskbedömning, kontroller och åtgärder, information och kommunikation samt övervakning och uppföljning.

Risk och riskbeskrivning	Konsekvens	Kapitel i hållbarhetsrapporten
<p>Risk att planering av förvaltning och underhåll av fastigheterna inte har ett tillräckligt långsiktigt perspektiv.</p> <p>Bristande medel och resurser innebär att det blir svårare att planera förvaltning och underhåll av fastigheterna ur ett långsiktigt perspektiv. Exempelvis genom att genomföra samordnade underhållsåtgärder på flera sjukhus samtidigt.</p>	<p>Högre kostnader för förvaltning och underhåll till följd av ökade akuta åtgärder istället för proaktivt arbete med förebyggande åtgärder.</p>	<p>Kapitel 1: Styrning</p>
<p>Risk för otydlig investeringsstyrning. Principer för investeringsstyrning inarbetade i budget 2019. Ny investeringsprocess ännu inte beslutad.</p>	<p>Kan leda till tidsförskjutningar och ökade kostnader i byggprojekt.</p>	<p>Kapitel 1: Styrning</p>
<p>Risk för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt.</p>	<p>Personskada i pågående byggprojekt och/eller att obehöriga har tillträde till byggarbetsplatserna.</p>	<p>Kapitel 4: Social hållbarhet</p>
<p>Risk för störningar som gör att verksamheten eller kundens verksamhet avstannar helt/delvis.</p> <p>Alla störningar som kan uppstå vid planerat arbete eller oförutsedda händelser och som riskerar att påverka kundens och/eller bolagets verksamhet helt eller delvis. Exempelvis avbrott i el-, vatten- eller värmeförsörjning</p>	<p>Kund kan inte bedriva sin verksamhet och/eller att Locum inte kan genomföra sina uppdrag</p>	<p>Kapitel 4: Social hållbarhet Kapitel 7: Säkerhetsarbete</p>
<p>Risk för extraordinär händelse. Allvarlig störning eller risk för allvarlig störning i viktig samhällsfunktion som kräver skyndsamt insats. Exempelvis avbrott i dricksvattenförsörjning eller elförsörjning, händelser kopplade till extremväder/klimatförändringar (ex. storm, regn, snöfall, översvämning), pandemi eller terrorattack.</p>	<p>Kund kan inte bedriva sin verksamhet och/eller att Locum inte kan genomföra sina uppdrag</p>	<p>Kapitel 3: Miljö Kapitel 7: Säkerhetsarbete</p>
<p>Risk att leverantör bryter mot grundläggande rättigheter och principer, utnyttjar svart arbetskraft eller inte har ett strukturerat arbete mot korruption.</p> <p>Exempelvis leverantörer som har många underleverantörer eller som verkar i branscher med låga löner eller att det finns en förhöjd risk att grundläggande rättigheter och principer inte efterlevs.</p>	<p>Samarbete med leverantörer som inte uppfyller och efterlever de grundläggande rättigheterna i Region Stockholms uppförandekod. Risk för bland annat arbetsplatsolyckor, att leverantören bryter mot grundläggande villkor/arbets-miljökrav etc</p>	<p>Kapitel 4: Social hållbarhet Kapitel 6: Motverkande av korruption</p>
<p>Risk för oegentligheter. Medarbetare eller samarbetspartners agerar på ett oetiskt eller olagligt sätt. Exempelvis bedrägeri, ger eller tar muta. Agerar utifrån jäv eller intressekonflikt t ex vid olika former av beslut.</p>	<p>Medarbetare eller samarbetspartners agerar på ett oetiskt eller olagligt sätt. Till exempel genom bedrägeri, ger eller tar emot muta, agerar utifrån jäv eller</p>	<p>Kapitel 4: Social hållbarhet Kapitel 5: Personal Kapitel 6: Motverkande av korruption</p>

Risk och riskbeskrivning	Konsekvens	Kapitel i hållbarhetsrapporten
	intressekonflikt vid olika former av beslut m.m.	

2 Vårt hållbarhetsarbete

2.1 Agenda 2030 – Världens plan för hållbar utveckling

Locums hållbarhetsarbete bygger bland annat på FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, ILO:s åtta kärnkonventioner, Agenda 2030 – Världens plan för hållbar utveckling⁶, FN:s barnkonvention, FN:s deklaration mot korruption, Årsredovisningslagen, Region Stockholms styrande dokument samt bolagets Hållbarhetspolicy. Se Figur 1.

Region Stockholm kommer att utveckla en hållbarhetspolicy och ett hållbarhetsprogram, som ersätter Regionens miljöprogram vid dess utgång. Utifrån Regionens policy och program kommer Locum att utarbeta en hållbarhetsplan i syfte att konkretisera vad hållbarhet innebär för Locum i praktiken. Locums nuvarande miljöplan kommer att arbetas in i hållbarhetsplanen.

Figur 1. FN:s globala hållbarhetsmål

2.2 Fastigheters hållbarhetspåverkan

2.3 Hållbarhetsrapport

Den årliga hållbarhetsrapporten beskriver hur Locum tar etisk, social och miljömässig hänsyn i verksamheten, Locums uppdrag samt hur de förhåller sig till varandra och till externa samarbetspartners.

⁶ Agenda 2030 – Världens plan för hållbar utveckling, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>, 2020-01-16

Rapporten upprättas utifrån det lagkrav som framgår av *Årsredovisningslagen*⁷ och tar även hänsyn till Region Stockholms *Anvisning och riktlinje för hållbarhetsrapport*.

Hållbarhetsrapporten beskriver bolagets verksamhet ur perspektiven verksamhetsstyrning, miljö, socialt ansvarstagande, social hållbarhet, respekt för mänskliga rättigheter⁸, medarbetare, antikorruption, säkerhetsskyddsarbete och intressentdialog.

2.4 Locums Hållbarhetspolicy

Locums hållbarhetspolicy är formulerad enligt följande:

Vårt uppdrag innebär att inom Region Stockholm förvalta, utveckla och hyra ut lokaler i regionens vårdfastigheter. Utifrån vårt uppdrag och tillsammans med vår ägare och våra kunder planerar vi för hållbara fastigheter för god vård.

- Kundens behov och önskemål tillsammans med etisk, social, ekonomisk och miljömässig hänsyn är utgångspunkten vid val av lösningar. Vi har dialog med våra intressenter för att skapa delaktighet och få underlag för framtida behov och förväntningar.
- Vi verkar för god arkitektur i planering, byggskede och förvaltning. En läkande vårdmiljö är en del i patientens tillfrisknande, varför vi lägger stor omsorg om en väl gestaltad miljö.
- Fastigheternas infrastruktur ska utmärkas av teknisk driftsäkerhet där teknikval görs utifrån krav på funktionalitet, ändamålsenlighet och långsiktig kostnadseffektivitet.
- Vi utformar och förvaltar lokaler för god vård. Lokalerna ska vara säkra, trygga, ändamålsenliga och hållbara – det innebär att lagkrav följs, att krav avseende patientsäkerhet uppfylls och att arbetsmiljön avseende lokalen är god.
- Människor i alla åldrar, med eller utan funktionsvariationer, ska uppleva att de vårdfastigheter Locum förvaltar präglas av trygghet och tillgänglighet.
- Hyressättningen ska baseras på ett marknadsmässigt synsätt och på ägarens långsiktiga avkastningskrav. Hyresnivåer ska ta hänsyn till lokalernas användbarhet, standard, skick, avtalsvillkor och läge.
- Vi arbetar målstyrt och på ett strukturerat sätt med hjälp av analyser, effektiv planering, kontroll och uppföljning – ständig förbättring är en del i det dagliga arbetet.
- Vi strävar efter att bli klimatneutrala genom att minska energibehovet, effektivisera användningen och återvinna den energi som används. Vidare väljer vi förnybar energi samt fasar ut klimatpåverkande köldmedier och drivmedel.
- Vi använder material och produkter som inte har en negativ påverkan på miljö eller hälsa. Miljökrav ställs på alla produkter som byggs in i eller används av våra entreprenörer i regionens fastigheter.

⁷ 1995:1554, Årsredovisningslagen, kapitel 6

⁸ Inkluderar även respekt för arbetsvillkor, hälsa och säkerhet, mångfald och jämställdhet inom vår egen organisation.

- Vi förebygger uppkomst av avfall och när avfall ändå uppstår återanvänder vi i första hand, för att därefter materialåtervinna det avfall som återstår. Vi ger även kunden möjlighet till källsortering och återvinning.
- Vi miljöinventerar förvaltade fastigheter, vid sanering och ombyggnadsprojekt omhändertas fastighetsföreningar.
- Vi kvalitetssäkrar att de produkter och tjänster som vi levererar uppfyller de krav som våra kunder och vi själva ställer. Detta görs genom olika typer av kontroller och uppföljningar av såväl leverantör som leverans.
- Vårt arbete präglas av hög affärsmässig etik. Vi arbetar för att förebygga oegentligheter och all form av korruption samt givande och tagande av muta.
- Representation, resor och konferenser kan vid vissa tillfällen vara ett inslag i arbetet. All representation ska kännetecknas av måttfullhet.
- Vi är organisatoriskt och personellt förberedda så att skador på människor, miljö, egendom och samhälle minimeras vid en olycka/kris. Vi agerar effektivt vid nödläge och olyckor samt förhindrar eller mildrar negativ påverkan på människa och miljö.
- Vi har en god arbetsmiljö som främjar god fysisk och psykosocial hälsa samt balans mellan yrkes- och privatliv.
- Vi tar avstånd från alla former av trakasserier, diskriminering eller instruktion att diskriminera på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- Vår arbetsplats är inspirerande och utvecklande – vi möter varje människa med respekt, empati och tillit samt tillvaratar den kunskap, erfarenhet och förmåga som varje individ bidrar med.

3 Miljö

Locum förvaltar Region Stockholms (nedan regionen) vårdfastigheter, med vetskapen om att en byggnad påverkar miljön under alla faser i livscykeln – från byggmaterialens råvaruutvinning, under nybyggnation, förvaltning och ombyggnation till rivnings- och avfallsfasen. Se Figur 2.

Figur 2. I Locums systematiska arbete ingår bl.a. styrning, planering, kravställning, uppföljning, kontroll, analys och förbättrande åtgärd.

Bolagets miljömål konkretiserar den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling. Locums övergripande målsättning inom miljöområdet är att vara klimatneutrala år 2045 och minimera den negativa påverkan på miljö och hälsa.

Locum bedriver ett systematiskt miljöarbete för att säkerställa en framgångsrik utveckling över tid. I den externa revisionsrapporten för 2019 framgår att Locum har ett ambitiöst miljö- och säkerhetsarbete med bred kompetens samt ambitiösa miljömål.

Locums sammantaget mycket goda måluppfyllelse inom miljöområdet 2019 kan exemplifieras med nedanstående punkter:

- Utmärkelsen för *Årets Miljöbyggnad 2019* delas ut av Sweden Green Building Council i syfte att premiera Sveriges mest framstående projekt inom hållbar samhällsbyggnad. Nya akutvårdsbyggnaden på Danderyds sjukhus lyckades 2019 nå en delad andraplats. Utnämningen visar att Locum fortsätter i rätt riktning i sin strävan att minska miljöpåverkan och skapa långsiktigt hållbara fastigheter.
- Målet om att minska energianvändningen med 12 % år 2019 överträffades. Utfallet visar att energianvändningen minskat med 13 % 2019 jämfört med 2011 och Locums mål för året är därmed nått.
- Målet att minst 90 % av material och produkter som används i byggprojekt har fått godkänd bedömningen enligt Byggvarubedömningens kriterier överträffades 2019 med fyra procentenheter!
- Tack vare höga miljöambitioner har Locum byggprojekt som kan finansieras genom gröna obligationer. Ett exempel är byggprojektet Chopin, en nybyggnation på Huddinge sjukhusområde som certifierats enligt Miljöbyggnad Guld. Denna nya behandlingsbyggnad för operation och röntgen samt förlossning och uppvakning färdigställdes 2019.

Sammantaget bidrar Locums miljöarbete till en giftfri miljö, en sund inomhusmiljö, minskade utsläpp av växthuspåverkande gaser, minskad energianvändning samt till hushållning av material och produkter. Locums miljöarbete bidrar också positivt till måluppfyllelsen i det regionsövergripande miljöprogrammet. Nedan följer en beskrivning över mål, indikatorer, utfall och genomförda aktiviteter.

3.1 Miljöbyggnad

Locum certifierar större byggprojekt enligt Miljöbyggnad som är ett certifieringssystem där höga krav ställs inom områdena energi, inomhusmiljö och material. Genom att certifiera och verifiera större byggprojekt driver Locum arbetet med att skapa hållbara fastigheter för framtiden och får samtidigt en opartisk kvalitetssäkring som säkerställer en högre energi- och miljöprestanda än lagkraven.

Nomineringen av akutvårdsbyggnaden på Danderyds sjukhus till *Årets Miljöbyggnad* visar att Locum fortsätter i rätt riktning i strävan att minska miljöpåverkan och att skapa långsiktigt hållbara fastigheter.

Locum har totalt tio stycken projekt registrerade i certifieringssystemet och vid utgången av 2019 var nio av dessa certifierade enligt Miljöbyggnad manual 2.2. Målsättningen för samtliga nybyggnationer enligt manual 2.2 har varit att uppnå det högsta betyget Miljöbyggnad Guld, vilket kan eftersträvas i byggprojekt där det finns en ambitiös och uttalad miljöprofil, se nedan Tabell 2. Eftersom de miljöbyggnadskrav som ställs är mycket höga krävs ett gediget

samarbete mellan de olika parterna i byggprojektet då vårdbyggnader är komplexa fastigheter som innebär svåra utmaningar inom flera områden. För att säkerställa att fastigheterna uppnår den goda miljö- och energiprestanda som är kravställd enligt Miljöbyggnad, genomförs en verifiering ett par år efter byggnadens driftsättning.

Tabell 2. Locums Miljöbyggnadsprojekt samt status för 2019.

Projektområde och projektnamn	Manual	Målnivå	Status
Danderyds sjukhus, Ny akutuårdsbyggnad	2.2	Guld	Certifierat enligt Guld 2019
Huddinge sjukhusområde, Ny byggnad för operation, intervention och röntgen	2.2	Guld	Certifierat enligt Guld 2019
Sollentuna sjukhus, Ombyggnad av vårdavdelningar, specialistcentra och entré	2.2	Silver	Certifierat enligt Guld 2017
S:t Görans sjukhus, Ny BB/förlossningsbyggnad	2.2	Guld	Certifierat enligt Guld 2019
S:t Görans sjukhus, Ny vårdbyggnad	2.2	Guld	Certifierat enligt Silver 2019 ⁹
Södersjukhuset, Ny behandlingsbyggnad	2.2	Guld	Certifierat enligt Guld 2018
Södersjukhuset, Ny vårdbyggnad	2.2	Guld	Certifierat enligt Guld 2018
Södersjukhuset, Nytt försörjningskvarter	2.2	Guld	Certifierat enligt Guld 2018
Södertälje sjukhus, Nya Södertälje sjukhus	2.2	Guld	Certifierat enligt Guld 2016
Danderyds sjukhus, Ny vårdbyggnad	3.0	Silver	Registrerat hos SGBC 2019

3.2 Klimat

Bygg- och fastighetssektorn står för en betydande del av samhällets klimatpåverkan. Locums övergripande målsättning inom miljöområdet är att vara klimatneutrala år 2045 och i regionens miljöprogram finns målet att minska klimatpåverkan med 50 % till 2021 jämfört med 2011.

För att bli klimatneutrala bedriver Locum ett brett arbete inom flera områden.

Den största klimatpåverkan i Locums verksamhet står energianvändningen i det förvaldade fastighetsbeståndet för. Locum jobbar aktivt med att minska energibehovet, effektivisera användningen samt återvinna den energi som används. I arbetet att bli klimatneutrala ingår också att välja energi som producerats med så lite miljöpåverkan som möjligt. Locum köper förnybar energi när så är möjligt och installerar fastighetsnära förnybar energiproduktion. Locums energiarbete beskrivs i kapitel 3.3.

⁹ Avsteg mot Guld som totalbetyg har gjorts p.g.a. det krävdes kostnadsdrivande lösningar för att uppnå betyget för indikator Energianvändning. Projektet bedöms dock ha genomfört de rimliga energibesparande åtgärder som kan göras för att förbättra klimatskalet och effektivisera installationerna. Beräkningarna visar att reduceringen av energianvändningen sannolikt blir runt 20-25 % lägre än BBR.

Under de senaste åren har det blivit ökat fokus på klimatpåverkan från byggprocessen. Locum har utrett möjligheter att ställa klimatreducerande krav i både större och mindre byggprojekt. Locums arbete kring klimatpåverkan från byggprocessen beskrivs i kapitel 3.4.1.

Ytterligare prioriterade områden kopplat till klimatneutralitet är köldmedier och transporter.

Regionen centralt har i samverkan med Locum tagit fram ett verktyg för beräkning av klimatpåverkan, en klimatkalkyl. Regionens arbete med 2019 års utfall är ännu ej avslutat och därför kan inget resultat redovisas.

Det mesta pekar på att vi står inför omfattande klimatförändringar. Eftersom klimatförändringar innebär förhöjd risk för en rad extrema händelser jobbar Locum aktivt för att möta dessa. Det arbetet behandlas i kapitel 3.2.3.

3.2.1 Köldmedia

Köldmedier är ett samlingsnamn på de ämnen som finns inne i en sluten kretsprocess som levererar kyla eller värme. Beroende på gasernas ämnesegenskaper bidrar de till växthuseffekten i olika hög grad.

Den totala mängden köldmedia i fastighetsbeståndet har ökat under senaste åren, dock har klimatpåverkan från köldmedia totalt sett minskat. Detta på grund av att anläggningar fasats ut, konverteringar till köldmedia med mindre klimatpåverkan skett samt att köldmedia med liten klimatpåverkan⁸ har valts i nybyggnationerna.

3.2.2 Transporter

För att minska klimatpåverkan finns målsättningen i regionens miljöprogram att minst 95 % av alla transporter ska ske med förnybara drivmedel år 2021. Locum har brutit ned målet för programperioden i miljöplanen samt succesivt fört in kraven i berörda avtal. Locum uppnådde målet för 2019 genom att nå en total andel förnybara drivmedel om 93 % vilket innebär en förbättring med fyra procentenheter jämfört med 2018 (89 %). Se Tabell 3. För att säkerställa att målsättningen om förnybara drivmedel nås sker löpande uppföljning. Förbättringarna jämfört med föregående år beror dels på ökad andel HVO¹⁰ samt att leverantörerna har övergått helt till diesel med större andel förnybar inblandning mot tidigare.

Från och med nästa år har Locum arbetat in kravet om 95 % förnybar andel drivmedel i samtliga avtal som berörs.

Tabell 3. Utfall för 2018, 2019 och mål för 2019 och 2021 för andel förnybara drivmedel i transporter.

Locums miljöplan	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2019	Mål 2021
Andel förnybara drivmedel i bygg- och hyresgästavfallstransporter (%)	89	93	85	95

För att minska klimatpåverkan från tjänsteresor arbetar Locum med att främja resfria möten genom att tillhandahålla verktyg och IT-stöd. Ett nytt verktyg har testkörts under året och det kommer att implementeras på hela bolaget under 2020. Det finns även riktlinjer för att

¹⁰ HVO står för Hydrerad Vegetabilisk Olja och är ett förnybart drivmedel.

tjänsteresor med tåg ska prioriteras framför resor med flyg. Resor med kollektivtrafiken främjas genom subventionerade SL-kort samt utlåning av SL-kort för resor i tjänsten.

3.2.3 Klimatanpassning

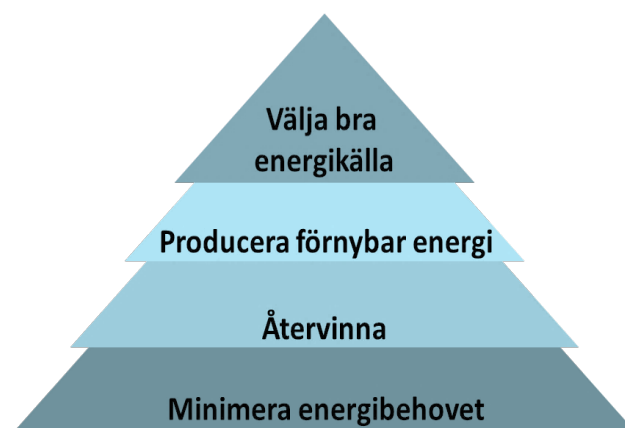
Klimatförändringar innebär nya utmaningar och hänsynstaganden kopplat till exempelvis extremväder såsom värmeböljor och skyfall. Locum jobbar aktivt med riskhantering för att möta de oönskade händelserna på bästa sätt. En del av de identifierade riskerna är relaterade till klimatförändringar och extremväder. Gemensamt för klimatrelaterade risker är att de är svåra att förutsäga och att de kan få en geografisk spridning, vilket medför att flera sjukhus kan bli påverkade vid samma tillfälle vilket gör riskbilden komplex. Med hjälp av bolagets fortlöpande riskhantering och kontinuitetsplanering kan eventuella konsekvenser begränsas och återgången till normalläge ske snabbt.

Locum har tagit fram kontinuitetsplaner för majoriteten av de förvaltade objekten samt arbetat med risk- och sårbarhetsanalyser på tre akutsjukhus. Exempel på slutsatser från genomförda riskanalyser är att leveransstörningar i kritiska beroenden kan komma att bli vanligare, livslängd på tekniska system kan förändras då de kommer verka under andra förutsättningar och dagvattenhanteringen kommer behöva klara av större mängder nederbörd på kort tid.

Åtgärder på kort och lång sikt har identifierats för att minska konsekvenserna vid en inträffad oönskad händelse. Det kan exempelvis vara behov av teknisk upprustning, tillskapande av reservlösning eller planering för beredskap och kontinuitet. Locum genomförde en mängd olika förberedande åtgärder inför sommaren 2019, med anledning av den extremt varma och fuktiga väderleken sommaren 2018. Målsättningen var att begränsa konsekvenserna om ännu en sommar med extrema väderleksförhållanden skulle inträffa och därmed säkra inomhusklimatet. För att möta framtidens klimat behövs fortsatt löpande omvärldsbevakning, arbete med klimatfrågor som en given del av riskhanteringen samt vidareutveckling av metodiken för att bättre ta hänsyn till klimatrelaterade risker.

3.3 Energi

Energianvändning är en av Locum viktigaste miljöfrågor och har stor inverkan på flera av Locums hållbarhetsaspekter. Energi pyramidens visar Locums grundläggande ståndpunkt i energi arbetet, se Figur 3.

Figur 3. Locums energi pyramid

Målet för energianvändningen år 2019 var en minskning om 12 % jämfört med basåret 2011. Utfallet för 2019 blev en minskning på 13 % jämfört med 2011¹¹ och målet för året uppnåddes därmed. Vidare har Locum målsättningen att minska energianvändningen med 15 % till år 2021 och 30 % till år 2030, jämfört med år 2011. Se nedan Tabell 4.

Tabell 4. Utfall för 2018, 2019 och mål för 2019, 2021 och 2030 för minskad energianvändning jämfört med år 2011.

Locums miljöplan	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2019	Mål 2021	Mål 2030
Minskad energianvändning jfr 2011 (%)	10	13	12	15	30

Den minskade energianvändningen under året är främst ett resultat av driftoptimeringar och åtgärder på tekniska system tillsammans med förändringar i fastighetsbeståndet.

Ett exempel på en stor åtgärd är att en central oljedriven ånganläggning som var ägd av extern leverantör och som levererat ånga till Karolinska sjukhusområdet i Solna har avvecklats under 2019. Denna har ersatts med ett egenägt system med effektivare elpannor och färre distributionsstråk vilket minskar förlusterna och ger en god energibesparing.

I övrigt har tillvaratagande av överskottsvärme från kylanläggningar på objekt som S:t Görans sjukhus och Norrtälje sjukhus genererat stora besparingar.

Vad gäller förändringar i fastighetsbeståndet är några viktiga händelser att den nya försörjningsbyggnaden på Södersjukhuset har lyfts in i den totala energistatistiken under hösten 2019, och att många lokaler tomställts inom sjukhusområde Solna. Båda bidrar till minskning av energinyckeltalet.

På sjukhusområde Huddinge i byggnad K2 har ett större ventilationsprojekt slutförts vilket förväntas ge en god energibesparing. Om resultatet faller väl ut kan åtgärden vara spridningsbar till ett flertal byggnader i området.

3.3.1 Systematiskt arbetsätt

Locum arbetar systematiskt med energifrågan och upprättar årligen objektspecifika energiplaner utifrån den övergripande målnivån. Energiplanen beskriver fastighetens energimål och åtgärder för att nå målet. Energiplanerna revideras årsvis och följs upp systematiskt minst en gång per månad.

Ett arbete med att konkretisera det fortsatta energiarbetet för att nå målsättningen med fokus främst till år 2021 och med sikte fram till år 2030 har påbörjats och kommer löpande vidareutvecklas under kommande år.

Förbättringsarbete med energistatistiken har under 2019 genomförts inom ramen för Locums digitaliseringsprojekt, med syfte att förbättra verktyg samt visualisering av analys och utfall av den månatliga uppföljningen.

Energieffektiviseringsåtgärder för att sänka energianvändningen identifieras löpande med exempelvis energikartläggningar, fastighetsdrift, obligatoriska ventilationskontroller, planerat underhåll och investeringsprojekt.

¹¹ Basåret är valt utifrån att 2011 är basår för energianvändning i regionens miljöprogram.

Driftoptimeringar är en viktig del av energieffektiviseringsarbetet och görs i samverkan med driftentreprenörerna. Locum har under 2019 fortsatt det tidigare påbörjade utvecklingsarbete med syfte att förbättra och systematisera uppföljningen av driftentreprenörens energiarbete.

Locum har tillsammans med CIT Energy Management AB och andra stora fastighetsägare under flera år deltagit i ett samverkansprojekt med syfte att identifiera överdimensionerade luftflöden samt ta fram metod för att justera detta. Projektet slutfördes under 2019 och resultaten är publicerade i en slutrapport via Energimyndigheten, *Anpassning av luftflöden i lokalbyggnader*.¹²

3.3.2 Verksamhetsenergi

Locum jobbar med verksamhetsenergi ur flera olika perspektiv; informationsspridning, tillhandahållning av verktyg, samverkan, tydliggörande av verksamhetsenergis inverkan och rena tekniska åtgärder.

En utmaning är att det ofta inte finns separat mätning av verksamhetsenergi i befintligt fastighetsbestånd vilket försvårar synliggörandet av verksamhetsenergis inverkan. Locum har därför under 2019 genomfört ett utvecklingsprojekt med syfte att undersöka möjligheten att kostnadseffektivt separera verksamhetsenergi och fastighetsenergi på byggnadsnivå i befintliga byggnader.

Locum tillhandahåller på sin hemsida locum.se verktyg och informationsmaterial som stöd till hyresgästerna i deras energieffektiviseringsarbete. Flera kommunikationsinsatser kring verksamhetsenergi och inomhusklimat har utförts under året. Det har också genomförts energi- och ljusbyttardagar på flera objekt där Locum bland annat informerat om genomförda energiåtgärder och energispartips, och Locum har löpande genomfört energimöten med verksamheterna på flera objekt i syfte att effektivisera verksamhetsenergin. Locum har också genomfört tekniska åtgärder som bidrar till en mer effektiv verksamhetsenergianvändning.

Under året har Locum påbörjat en plan för sitt långsiktiga arbete kring verksamhetsenergin. Upprättandet av planen kommer att fortsätta under nästa år.

3.3.3 Fastighetsnära förnybar energiproduktion

Regionens ägarstruktur har gett konsekvenser gällande skatterättsliga följder, varför den planerade utbyggnaden av solceller pausats under några år. Därmed fanns ett behov av en översyn av den ursprungliga planen för utbyggnad.

För att kunna fortsätta installera solceller enligt målbilden hade Locum två större uppgifter gällande solcellsutbyggnaden under 2019: lösa elproducentansvaret för solcellerna samt revidera planen för utbyggnad av solceller. Planen för utbyggnad av solceller är nu klar. Däremot har inte elproducentansvaret gått att lösa enligt ursprungsplanen och därför behöver en förstudie om teknik- och ägarformer för solceller att genomföras under 2020.

Locum har även solfångare installerade på fyra sjukhus för förvärmning av tappvarmvatten.

¹² Lars Ekberg, CIT Energy Management AB. 2019. Anpassning av luftflöden i lokalbyggnader – ett demonstrationsexempel från vårdsektorn

3.4 Material och produkter

Material och produkter står för en betydande miljöpåverkan. Locum ställer därför höga krav på vilka material och produkter som får användas och byggas in i fastigheterna.

3.4.1 Material och produkters klimatpåverkan

Tillverkning av byggmaterial står för 80 % av byggprocessens klimatpåverkan¹³ och det är i sin tur stål och cement i stomme och grund som utgör huvuddelen av denna påverkan. Locum går nu in i ett skede där främst ombyggnadsprojekt kommer att genomföras, med fokus på tekniska upprustningar. Locum har under året därför utrett möjligheten för att beakta och begränsa klimatpåverkan i denna typ av byggprojekt. Utredningen är baserad på en omvärldsanalys av föreslagna lagkrav, rapporter och utredningar inom bygg- och fastighetsbranschen. Det med målsättning att identifiera prioriterade produktgrupper och relevanta klimatreducerande krav.

I de allra största byggprojekten Locum genomför, ges ytterligare möjligheter att arbeta med klimatpåverkan. Eftersom dessa byggprojekt omfattas av beslutet att certifiera enligt Miljöbyggnad är målsättningen att minst nå Silver på indikator 15, *Stommen och grundens klimatpåverkan*. Den sammanvägda klimatpåverkan framgår i en klimatkalkyl, något som Locum har genomfört i ett initialt skede för den nya vårdbyggnaden på Danderyds sjukhus.

Locums arbete under 2019 visar sammantaget att det i nuläget finns generella utmaningar avseende tillgänglighet av tillförlitliga klimatdata, jämförbarhet mellan byggprojekt, metodik samt beräkningsprogram för att minska klimatpåverkan från byggprocessen. Förväntningarna är dock att det kommer ske en betydande utveckling i och med kommande lagkrav samt att efterfrågan av produktspecifika klimatdata i branschen ökar. Detta kommer att underlätta det fortsatta utvecklingsarbetet.

3.4.2 Bedömning av material och produkter

Byggvarubedömningen¹⁴ (BVB) används för att säkerställa att byggprodukter och dess innehåll kontrolleras, bedöms, dokumenteras och kan identifieras om de i framtiden visar sig innehålla ämnen som har hälso- eller miljöskadliga effekter. Att registrera och följa upp produkter i BVB är ett arbete som bidrar till minskad miljöpåverkan och en sund inomhusmiljö. De aktiva produktvalen möjliggör också framtida återanvändning, återvinning och cirkulära flöden.

Locums mål är att minst 90 % av produkterna som byggs in i fastigheterna ska vara godkända, d v s ha fått bedömningen Rekommenderas eller Accepteras av BVB. Under 2019 var 94 % av produkterna i byggprojekten godkända, se nedan Tabell 5. Då fortlöpande vidareutveckling görs av bedömningskriterierna samt vilka produkter som omfattas av kraven, finns en risk att nuvarande målsättningen inte uppnås i framtiden.

Tabell 5. Utfall för 2018, 2019 samt mål för 2019 och 2021 för byggmaterial - och produkter.

Locums miljöplan	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2019	Mål 2021
Andel godkända produkter (%)	92	94	≥ 90	≥ 90

¹³ Färdplanen för fossilfri konkurrenskraft för bygg- och anläggningssektorn, 2018.

¹⁴ Byggvarubedömningen är ett verktyg som bedömer och tillhandahåller information om miljö- och hälsobedömda material och produkter. Byggvarubedömningen påverkar produktutvecklingen mot en giftfri och god bebyggd miljö.

I syfte att ytterligare kvalitetssäkra arbetet, tydliggöra gränsdragning och anpassa riktlinjen efter den nya Miljöbyggnadsmanualen har utvecklingsarbete av styrdokumentet avseende BVB genomförts under året.

3.4.3 Kemiska produkter i driftentreprenader

Locum har arbetat med utfasning och minskning av kemiska substanser som bedömts vara farliga för hälsa och miljö under en lång tid. Kemiska produkter som används i driftentreprenaderna ska registreras, inventeras och rapporteras årligen till Locum. Dessa steg görs i verktyget KLARA där ingående ämnen i produkterna kontrolleras mot regionens utfasningslista för kemiska produkter och varor. Locums driftentreprenörer får inte använda produkter som innehåller förbudsämnen. Inventeringar genomförda under 2019 visade att inga förbudsämnen användes under året.

3.5 Avfall

För att förebygga avfall, möjliggöra återanvändning och en hög materialåtervinningsgrad samt minska utsläpp av produkters miljö- och hälsoskadliga ämnen, behöver en resurseffektiv avfallshantering säkerställas.

3.5.1 Avfall från byggprocessen

För att minska uppkomsten av byggavfall har Locum tidigare kartlagt aktiviteter som i utredningar framtagna av branschen visat sig bidra till att reducera mängden byggavfall.^{15,16} Exempelvis används BIM-modeller vid projektering och standardiserade typrum har tagits fram. Ett annat exempel att förebygga uppkomsten av byggavfall är att genomföra miljöinventeringar i tidiga skeden i byggprojekten i syfte att identifiera material som kan återanvändas. Det finns dock många faktorer som påverkar om återanvändning är möjligt, exempelvis teknisk livslängd, förändring av krav och projektets tidplan. Locum strävar efter att återanvända material där det finns möjlighet och under året har bland annat armaturer, tvättställ, desinfektionsmaskiner, mattor, dörrar, kopparrör, porslin och trappsteg återanvänts. Vidare har konsttegel från den gamla ambulanshallens ytterväggar på S:t Görans sjukhus återanvänts som utsmyckning i den nya muren intill akutentrén.

När väl byggavfall uppstår krävs att källsortering ska ske på plats enligt Sveriges byggindustriers *Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning*.¹⁷ Locums mål är att en sorteringsgrad om minst 90 % av byggavfallet ska uppnås i byggprojekten, vilket leder till en hög materialåtervinningsgrad. Utfallet för 2019 blev en sorteringsgrad om 90 % och därmed uppnåddes målet, se nedan Tabell 6.

Locum har under året analyserat avfallsfraktioner som vanligen förekommer i byggprojekten. Syftet är att utveckla kravställningen kring byggavfall och anpassa målbilden efter den större andel ombyggnadsprojekt som kommer genomföras i framtiden för att öka miljönyttan i förhållande till de nya förutsättningarna. Målsättningen är att färdigställa analysen under 2020.

¹⁵ Fredriksson, G. och Höglund, E. (2012). Att minska byggavfallet – En metod för att förebygga avfall vid byggande.

¹⁶ Eliasson, K. och Sander, A. (2018). Resurseffektiv användning av byggmaterial.

¹⁷ Sveriges byggindustrier (2020), Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning.

https://publikationer.sverigesbyggindustrier.se/sv/energi-miljo/resurs-och-avfallshantering-vid-byggand_860 [2020-01-10]

Tabell 6. Utfall för 2018, 2019 samt mål för 2019 och 2021 för sorteringsgrad av uppkommit byggavfall.

Locums miljöplan	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2019	Mål 2021
Andel sorterat byggavfall (%)	92	90	≥ 90	≥ 90

3.5.2 Avfall från verksamheterna och driften

Locum arbetar tillsammans med verksamheter och entreprenörer för att hanteringen av avfall från sjukhusen ska fungera så smidigt som möjligt. Från de verksamheter som vistas i Locums lokaler uppstår många slags avfall, som behöver behandlas olika beroende på vilken fraktion det är. Locum möjliggör att verksamheterna kan källsortera sitt avfall och tillhandahåller kärl, dekalering och information om sorteringsrutiner. Under 2019 har upphandling påbörjats för att teckna avtal med avfallsentreprenör eftersom nuvarande avtal löper ut. Avtalet innefattar hantering av hyresgästernas källsorterade avfall för samtliga sjukhus.

Resultatet av verksamheternas avfall för 2019 kommer att redovisas på Locums hemsida i februari.

3.6 Styrande dokument för miljö

Miljöarbetet i Region Stockholm styrs huvudsakligen genom Miljöprogram 2017-2021 med tillhörande tillämpningsanvisningar. Regionens miljöprogram är inarbetat i Locums miljöplan samt i upprättade processer, rutiner och styrdokument. Se Figur 4.

Figur 4. Locums inarbetning av övergripande krav i interna rutiner och styrdokument.

Locums miljöarbetet sker inom ramen för det certifierade ledningssystemet (ISO 14001:2015 och ISO 9001:2015), mot tydliga miljömål med löpande uppföljning samt är integrerat i den ordinarie verksamhetsstyrningen.

Nedan listas de övergripande styrdokumenterna för miljöarbetet.

Koncerngemensamma styrande dokument

- Budget 2019 för Region Stockholm, LS 2017–1455

- Miljöprogram 2017–2021, LS 2015–0092
- Riktlinjer för miljöarbete, LS 2015–0092
- Tillämpningsanvisning uppföljning av miljöprogram 2017–2021, LS 2016-1486
- Policy för inköp, LS 2018–0667 (avsnittet om hållbarhet och affärsetik)
- Riktlinjer för inköp, LS 2018-0667 (avsnitt om hållbarhet och affärsetik)
- Uppförandekod för leverantörer, RS 2019–0829
- Utfasningslista för miljö- och hälsofarliga kemikalier i kemiska produkter, LS 2015-1281
- Utfasningslista för miljö- och hälsofarliga kemikalier i varor, LS 2015-1281

Locum AB:s verksamhetsspecifika styrdokument

- Hållbarhetspolicy, LOC 2019-0537
- Verksamhetsplan 2019, LOC 2019-0051, LS 2018-0696 samt Det här ska vi göra under 2019-2020, LOC 1808-1405
- Miljöplan 2019 (2017-2030), LOC 2019-0169 – beskriver Locums miljömål samt övergripande ansvarsfördelning m.m. Miljöplanen revideras löpande.

Verksamhetsspecifika styrdokument, processer/rutiner, mallar, checklistor samt rutiner för uppföljning och kontroll ingår i Locums certifierade ledningssystem.

4 Social hållbarhet

Alla nämnder och bolag inom Region Stockholm ansvarar för att länets invånare behandlas likvärdigt och individuellt, för att ingen ska diskrimineras direkt eller indirekt och för att resurserna fördelas på ett rättvist och jämställt sätt. Alla invånare ska ha samma möjlighet att få tillgång till och ta del av den vård, trafik, kultur och service som Region Stockholm ger. Därtill ska kränkningar av mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter och korruption motverkas genom tillämpning av Region Stockholms uppförandekod för leverantörer.

Locum arbetar aktivt för att människor i alla åldrar, med eller utan funktionsvariationer, ska uppleva att de vårdfastigheter Locum förvaltar präglas av trygghet och tillgänglighet.

Locum värdesätter och främjar mångfald och likabehandling. Diskriminering på grundval av etnisk tillhörighet, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, familjesituation, ålder, religion eller annan trosuppfattning, nationalitet, funktionsnedsättning, politiska åsikter, fackligt engagemang eller sexuell läggning får inte förekomma.

4.1 Uppförandekod

Locum ställer krav på att leverantörer efterlever kraven i Region Stockholms uppförandekod. Ett aktivt ställningstagande görs i varje enskild upphandling om det är relevant att ställa krav på uppförandekoden och i upphandlingar där risken bedöms förhöjd att ingående material eller tjänster kan komma från leverantörer som inte lyder under svensk lagstiftning finns kravet på uppförandekod med. Locums inköps- och upphandlingsprocess beskrivs vidare i kapitel 6.1.

Under 2019/2020 genomförs en regiongemensam fortsatt uppföljning av Region Stockholms uppförandekod.

Kravställning enligt Region Stockholms uppförandekod för leverantörer har konkretiserats i Locums administrativa föreskrifter för upphandling av entreprenader i syfte att göra det tydligare för leverantörer samt enklare att följa upp.

4.2 Jämställdhet och jämlikhet (inklusive HBTQ)

Enligt Locums rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbete och arbetsplatsträffar genomgår medarbetare årligen e-utbildningar rörande HBTQ, etnicitet, normer och möten i vardagen samt utbildning i att skapa tillgänglighet för alla. Vidare används också diskussionsfrågor och normspel som rör diskriminering, kränkningar, trakasserier, jämställdhet, jämlikhet och mångfald, utifrån regionens styrande dokument.

I chefsintroduktionen som genomförs för samtliga nya chefer ingår delar om jämställdhet, jämlikhet och mångfald och även en webbutbildning i inkluderande rekrytering. Locum har under lång tid haft en jämn könsfördelning där likalöner för lika arbete är en självklarhet och årets lönekartläggning visade inga behov av justeringar.

Locum är med och mäter jämställdheten enligt Nyckeltalsinstitutets jämställdhetsindex (JÄMIX) vartannat år i samband med att Region Stockholm deltar. Detta visar hur jämställdheten ser ut i organisationen. I den rapport avseende Locum jämförs resultaten i organisationen med andra deltagande företag och organisationer. Locum får även en bild av utvecklingen över tid som ger oss underlag för att bedriva ett målinriktat jämställdhetsarbete. I 2018 års mätning fick Locum hela 144 poäng i jämförelse med fastighetsbranschens snitt på 110 poäng. Locum tilldelades även certifikatet *Excellent arbetsgivare* eftersom bolaget hade bland de bästa resultaten i kategorin *Kartläggning av faktiska arbetsvillkor*. Per den 31 december 2019 var det i Locum 148 kvinnor och 154 män anställda. För första linjens chef är fördelningen 14 män och 14 kvinnor, i ledningsgruppen är det 4 kvinnor och 2 män.

4.3 Delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Alla personer ska kunna vistas, förflytta sig och ha tillgång till de lokaler och sjukhusområden som Locum förvaltar, oavsett funktionsförmåga. Bolagets kommunikation ska vara tydlig, lättillgänglig, användbar och anpassad till olika målgruppers behov. Locums samverkansråd för fysisk tillgänglighet hjälper till att hitta smarta och enhetliga sätt som ökar sjukhusens tillgänglighet.

Locum arbetar ständigt med att utveckla och förbättra bemötandet i det dagliga arbetet i mötet med kunder och kollegor. *Samverkansrådet för fysisk tillgänglighet* är delaktiga i Locums arbete kring bemötande. En insiktsdag gällande tillgänglighet och normkritiskt tänkande har utarbetats i samråd med medlemmar i Locums samverkansråd för tillgänglighet och funktionsrättsorganisationer inom regionen.

Locum har under året deltagit i Regionens nätverksarbete för fysisk och kommunikativ tillgänglighet och har ett kontinuerligt samarbete med övriga aktörer inom Region Stockholm. Bland annat har Locum haft samverkansforum och workshops med Trafikförvaltningen, Regionsledningskontoret och Kulturförvaltningen. Locum har också hjälpt Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) med verifiering av inventeringar av tillgänglighet i olika vårdavtal i externa lokaler. Locum har även föreläst på BFABs tillgänglighetsdag samt deltagit på Business Arena och där pratat om tillgänglighet ur ett socialt hållbarhetsperspektiv.

4.4 Folkhälsa

I Locums uppdrag ingår att säkerställa att Region Stockholms byggnader inte utgör någon risk för hälsa för de människor som vistas i byggnaderna. Förutom att följa lagkrav och andra riktlinjer avseende sjukvårdsfastigheter, bör fastigheterna bidra till att patienter, besökare och anställda möts av en god miljö, som stödjer tillfrisknande och bidrar till en hälsofrämjande arbetsmiljö över dygnets alla timmar.

4.4.1 Exempel på aktiviteter som genomförts under året

- **Säkerhet i byggprojekt** – Säkerheten och arbetsmiljön, för de egna medarbetarna och för de som arbetar på uppdrag av Locum, är alltid högt prioriterat. Utbildningar, rutiner och checklistor för uppföljning av arbetsmiljöfrågor finns framtagna. Målet är att arbeta förebyggande och minska risken för att olyckor sker på arbetsplatserna där byggprojekten är särskilt utsatta. Sedan våren 2016 deltar Locum i arbetsmiljögruppen i föreningen Byggherrarna.
- **Håll nollan** – Locum är en av initiativtagarna och aktörerna i organisationen *Håll nollan* som är en samverkan för noll olyckor i byggbranschen. Håll Nollan är en uppmaning och en påminnelse om en av de absolut viktigaste frågorna för dem som arbetar i bygg- och fastighetsbranschen i Sverige – att ingen ska skada sig på byggarbetsplatser.
- **Ventilationskontroll** – Inom digitaliserad utveckling har Locum inom området obligatorisk ventilationskontroll (OVK) under 2019 slutfört en automatiserad visualisering av framdrift i att åtgärda brister efter genomförd kontroll.
- **Internet of things för att förbättra kontroller av luftkvalitet** – Locum deltar i utvecklingsprojekt inom Internet of things (IoT), tillsammans med Vasakronan, Stockholms stad, Förvaltaren, SISAB och REQS System. Utvecklingsprojektets syfte är att med hjälp av sensorer förbättra kvaliteten och effektiviteten vid kontroller av ventilation och luftkvalitet.
- **Digital Demo Stockholm (DDS) - Energieffektiv vård** – Ett projekt vars syfte är att deltagande industriföretag (Vattenfall, Ericsson och Telia) tillsammans med fastighetsägare och vården ska kunna ta befintlig beprövad IoT-teknik som de använder i andra sammanhang och med den göra så att regionen kan minska sin energiförbrukning ytterligare. Deltar i projektet förutom ovan nämnda industribolag gör även Danderyds sjukhus, RLK och KTH. Projektet ska slutrapporteras oktober 2020.

4.4.2 Locums medarbetares hälsa

Locum har, som många andra företag, en friskvårdspeng som kan nyttjas för ett stort antal aktiviteter som främjar hälsa i ett brett perspektiv. Samtliga medarbetare erbjuds hälsoundersökning med jämna mellanrum. Chefer genomgår intern utbildning i Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö, i syfte att tidigt uppmärksamma signaler på ohälsa som kan föranleda behov av insatser.

4.5 Barnperspektivet, barns rättigheter

Locums utgångspunkt är att människor i alla åldrar, med eller utan funktionsvariationer, ska uppleva att de vårdfastigheter Locum förvaltar präglas av trygghet och tillgänglighet.

I Locums uppdrag ingår bland annat att säkerställa att en planerad lokalanpassning eller åtgärd är ändamålsenlig för sitt syfte och säker sett ur perspektiv av långsiktig förvaltning och drift.

Barnperspektivet ska alltid beaktas, oavsett om det rör ändamålsenliga lokaler för barn, unga eller vuxna.

Under hösten 2019 har Locum förtydligat barnperspektivet i ledtexter i olika styrdokument, däribland behovsanalysrapport och förstudierapport.

4.5.1 Förvaltningsuppdrag och konsekvensanalys

Alla lokalanpassningar ser sinsemellan olika ut, beroende på verksamhet och syfte med förändringen. Då barnets bästa ska vara vägledande vid allt beslutsfattande och inför alla åtgärder, ställs alltid frågan om aspekter finns som kan få konsekvenser för barn och unga.

”Tidiga skeden” är den förändringsprocess i förvaltningsplaneringen under vilken behov, effektmål, styrande krav, förutsättningar och risk analyseras inför en lokalanpassning. Tidiga skeden innefattar behovsanalys och därefter förstudie.

I behovsanalysen utreder och formulerar kunden sina behov och önskade effektmål. Under detta skede finns ännu inget projekt, men Locum deltar frekvent i dialogen kring identifiering och formulering av behovet och vilken effekt kunden vill uppnå. I detta skede undersöks om och hur barnperspektivet kan få konsekvenser som påverkar det eventuella projektet.

4.5.2 Trygghetsrund – en möjlighet att göra även barn och unga delaktiga

Locum tillämpar Gåturen¹⁸ för trygghetsrunder. Gåturen är en etablerad metod för att identifiera områden där patienter, anställda och besökare kan uppleva otrygghet. Metoden fungerar för analys och utvärdering av inomhus- och utomhusmiljöer och kan användas i alla skeden av planerings- och byggprocessen som stöd för dialog.

Inom ramen för trygghetsrunderna sker dialog mellan lekmän och professionella, exempelvis förvaltare, patienter och personal. Dialogen stärker samarbetet och leder till erfarenhetsåterföring på flera olika plan. Utifrån genomförda trygghetsrunder skapas aktivitetslistor som utfaller i åtgärder på kortare och längre sikt, i underhållsplan och investeringsplan. Under 2019 har trygghetsrunder skett en till två gånger på bland annat S:t Görans sjukhus, Danderyds sjukhus, Södersjukhuset, Norrtäljes sjukhus och Huddinge sjukhusområde.

Inom vårdfastigheter kan barn- och ungdomskliniker bedriva verksamhet i både slutna och öppna vårdformer. Gåturen ger barn och unga möjlighet att bli delaktiga i frågor som rör dem.

4.6 Nationella minoriteter

Locum deltar i de samråd med minoritetsgrupper som arrangeras av Region Stockholm, samt följer regionens åtgärdsplan för nationella minoriteter. Detta för att föra en aktiv dialog med intressegrupper och därefter kunna prioritera rätt insatser för att stödja minoritetsspråken.

Locum har på den publika webbsidan locum.se grundinformation om Locums uppdrag och roll även på engelska och finska, samt kontaktinformation till finsktalande personer inom Locum.

Inför genomförandet av byggprojekt genomförs obligatorisk utbildning i filmformat: *Att arbeta för Locum i sjukhusmiljö*. Utbildningen finns framtagna på åtta språk utöver svenska; engelska, tyska, estniska, litauiska, lettiska, ryska, polska och spanska. I samband med genomförandet av byggprojekt har vissa skyltar information på olika språk. Ett exempel är Södertälje sjukhus, där

¹⁸ Gåturen, metod för dialog och analys 2014, Suzanne de Laval.

det vid behov ges information på svenska, engelska, finska och arabiska. Vilka språk som väljs ut vid vilket tillfälle arbetar Locum fram tillsammans med kommunen, som ofta har god lokalkännedom. Locums sekretessblanketter är även dessa tillgängliga på nys nämnda åtta språk utöver svenska, liksom ordningsregler uppsatta i sjukhusens entréer.

Varje år uppmärksammas de nationella minoriteternas nationaldagar exempelvis på Locums digitala bildskärmar som finns på ett stort antal sjukhus och på Locums kanaler i sociala medier.

4.7 Styrande dokument för social hållbarhet

Koncerngemensamma styrande dokument

- Budget 2019 för Region Stockholm, LS 2017–1455
- Policy för inköp, LS 2018-0667
- Riktlinjer för inköp, LS 2018–0667
- Uppförandekod för leverantörer, RS 2019-0829
- Policy för delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2016–0469
- Jämställdhetspolicy, LS 0501–0052
- Folkhälsopolicy, LS 2016–0138
- Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten att använda minoritetsspråk, LS 1003–0199
- Handlingsplan för arbetet med Barnkonventionen, LS 0503–0549

Locum AB:s verksamhetsspecifika styrdokument

- Hållbarhetspolicy, LOC 2019-0537
- Verksamhetsplan 2019, LOC 2019-0051, LS 2018-0696 samt Det här ska vi göra under 2019-2020, LOC 1808-1405
- Regler avseende representation och motverkande av korruption, LOC 2019-0891

Verksamhetsspecifika styrdokument, processer/rutiner, mallar, checklistor samt rutiner för uppföljning och kontroll ingår i Locums certifierade ledningssystem.

5 Personal

Antalet medarbetare inom Locum var 302 personer den 31 december 2019.

Den 1 mars genomfördes en verksamhetsövergång där 16 medarbetare från regionledningskontoret överfördes till Locum.

Under december månad samverkades ett nytt organisationsförslag. Den nya organisationen träder i kraft den 1 mars 2020.

5.1 Hög attraktivitet som arbetsgivare

I den rådande situation som fastighets- och byggbranschen befunnit sig i under de senaste åren, med stor konkurrens om kompetenser och resurser, krävs en hel del för att attrahera nya medarbetare och för att behålla och engagera befintlig personal. Fortsatt aktivt arbete med

arbetsgivarvarumärket har därför genomförts under 2019. Locum har producerat filmer och informationsartiklar om bolagets uppdrag som frekvent uppdaterats genom en tydlig närvaro på sociala medier. Locum har även genomfört aktiviteter internt såväl som externt för att höja engagemang och intern stolthet. Att fler medarbetare i medarbetarenkäten rekommenderar Locum som arbetsgivare, kan ses som ett resultat av detta.

Locums chefsutvecklingsinitiativ utgår från regionens riktlinjer för chefsförsörjning och syftar bland annat till att stärka chefernas kommunikativa förmåga, stötta och utveckla det värdegrundsbaserade ledarskapet samt säkerställa ett mål- och resultatinriktat arbete. Nyanställda chefer får en chefsintroduktion som förtydligar Region Stockholms värdegrund och knyter ihop den med Locums organisation och processer.

Utifrån de kompetenser som anges för chefsrollerna i ProCompetence har bolaget upprättat en chefsutvecklingstrappa.

Locum har en intern ledarutvecklingsarena, där alla personalledande chefer regelbundet träffas för att diskutera aktuella ämnen. Vidare har metodik för samtalsledning introducerats och tillämpas löpande inom Locums chefshandledningsgrupper. Cheferna bjuds in till mindre handledningsgrupper ett flertal tillfällen per termin.

I regionens medarbetarundersökning uppvisar Locum 2019 ett resultat med god måluppfyllnad med bland annat följande resultat, se Tabell 7.

Tabell 7: Locums utfall och mål för medarbetarskapsindex, ledarskapsindex och totalindex samt Region Stockholms mål.

	Utfall 2018	Utfall 2019	Regionens mål 2019	Locums mål 2019
Medarbetarskapsindex	82	81	≥ 76	80
Ledarskapsindex	84	84	≥ 78	80
Totalindex	81	81	-	80

Samtidigt är utfallen gällande upplevelse av kränkningar och trakasserier på en fortsatt låg nivå. Resultatet visas nedan:

- Hot och/eller våld 1 % (1 % år 2018)
- Sexuella trakasserier 1 % (1 % år 2018)
- Kränkningar 2 % (2 % år 2018)

Ingen av dem som upplever att de utsatts för kränkningar, anger någon av diskrimineringsgrunderna som skäl. Mer än 95 % av medarbetarna anger att man vet vart man ska vända sig om man upplevt sig utsatt för någon av ovanstående punkter.

Under året var det en fortsatt låg personalomsättning, 9,2 % (9,8 % år 2018) där ≤ 10 procent är regionens mål för 2019.

5.2 Arbetsmiljö och hälsa

Nedan redovisas aktiviteter för att arbeta systematiskt i syfte att förbättra arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron:

- Frågor som rör hot och våld, diskriminering, kränkningar, trakasserier, jämställdhet, jämlikhet och mångfald tas upp i APT-hjulet och i uppföljningar av medarbetarundersökningen genom diskussionsfrågor och normspel.
- Säkerställande av systematiskt arbetsmiljöarbete med hjälp av ett årshjul för arbetsplatsträffar.
- En årsplanering för det systematiska arbetsmiljöarbetet har vidareutvecklats i samverkan med Locums skyddsombud.
- Skyddsronder på huvudkontor och lokal/projektkontor genomförs en gång/år eller vid behov.
- HR medverkar i alla rehabiliteringsärenden som stöd och rådgivare till chef.
- Fokus på att få chefer att uppmärksamma tidiga signaler på ohälsa, upprätta handlingsplaner och genomföra åtgärder för att undvika långvarig sjukskrivning.
- Det chefsforum som infördes under 2017, har fortsatt under 2019 och ger utrymme för att diskutera alla typer av personalfrågor, arbetsmiljö och möjlighet att säkerställa kunskap hos chefer om tidiga signaler, arbetsbelastning och balans mellan krav och resurser. En första utvärdering visade på mycket hög upplevd nytta bland cheferna.
- Uppföljning av antal rehabiliteringsfall, status och kostnader levereras månadsvis till ledningsgruppen, uppföljning av handlingsplaner efter skyddsronder görs två gånger/år.
- Locum har även arbetat med förebyggande insatser som sjukgymnastik, ergonomi, naprati, läkarvård och samtalsstöd i ett flertal olika ärenden.

Locum har en mycket låg andel sjukfrånvaro och arbetet fortsätter med tidiga insatser vid signaler på ohälsa, uppföljning av korttidsfrånvaro och stöd från HR i alla rehabiliteringar. Utfallet för sjukfrånvaron redovisas nedan i Tabell 8.

Tabell 8: Locums mål och utfall för andelen sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetstid samt Region Stockholms mål.

	Utfall 2018	Utfall 2019	Regionens mål 2019	Locums mål 2019
Sjukfrånvaro (%)	3,0	2,9	6,2	6,2

5.3 Systematisk kompetensförsörjning

Sedan åren 2016-2017 då Locum hade en hög personalomsättning har situationen stabiliserats och omsättningen ligger nu på en för branschen relativt sett låg nivå. Svårigheter att rekrytera har inte varit en upplevd utmaning under det gångna året.

Locum arbetar sedan flera år utifrån regionens modell för kompetensplanering för att få en överblick av den befintliga kompetensen i verksamheten och vilken kompetens som behövs

utifrån verksamhetens mål och uppdrag. Målet med detta är att öka förmågan till strategisk planering, skapa enhetligt arbetssätt i ledarskapet och öka nätverkandet i syfte att skapa *Ett Locum*. Kompetensutveckling och kompetensförsörjning är av strategisk betydelse för att Locum ska kunna möta och genomföra de utmaningar bolaget står inför. Locum vill stimulera till karriärutveckling genom att visa på möjliga vägar inom kompetensområdet eller genom rörlighet inom Locum. I samma system genomförs det årliga medarbetarsamtalet. Under 2019 upplevde 95 % (90 %) av Locums medarbetare att de genomfört ett medarbetarsamtal med närmsta chef, där regionens mål är 100 % genomförda samtal.

Locum har ett övergripande utbildningsråd där verksamhetsrepresentanter kontinuerligt träffas för att sammanställa behov och planera utbildningsinsatser som berör ett flertal medarbetare och/eller anses vara av strategisk betydelse för företaget.

För att erbjuda en attraktiv och utvecklande miljö för befintliga och framtida medarbetare är kompetensutveckling och kunskapsöverföring av strategisk betydelse och bygger bland annat på tydliga rollbeskrivningar med kompetenser kopplade till både sakkunskap och mål.

Locums utvecklingsresa handlar om ständig utveckling i vardagen, att ta många små steg framåt, mod att våga prova nya sätt att arbeta, samverka och att nyfiket utnyttja de möjligheter som innovationer och digitalisering kan ge. Vidare att organisationen samverkar effektivt, och kunderna får maximal nytta av bolagets kompetenser. Locum ska vara ett bolag som snabbt och smidigt kan ställa om, ta tillvara teknisk och digital utveckling för att ge kunder och ägare det bästa och naturligtvis vara en attraktiv plats att utvecklas på. Självledarskap är en central del i utvecklingsresan och något som det under det gångna året arbetats med att förtydliga.

Under året har Locum genomfört två innovationssprintar i syfte att utvärdera arbetsmetodiken och involvera medarbetare i innovationsarbetet. Metodiken fungerade mycket väl, och utkomsten av de två innovationssprintarna kommer att tas vidare på olika sätt under 2020.

Inför kommande omorganisation den 1 mars 2020 har en analys av organisatoriska behov och framtida utmaningar gjorts, samtidigt som nya rollbeskrivningar arbetats fram för de roller som införs i den nya organisationen.

5.4 Styrande dokument för personal

Koncerngemensamma styrande dokument

- Budget 2019 för Region Stockholm, LS 2017–1455
- Personalpolicy, LS 0909–0750
- Kompetensförsörjningsstrategi, LS 2015:0998
- Samverkansavtal om arbetsmiljö och medbestämmande, LS 0300–0088

Locum AB:s verksamhetsspecifika styrdokument

- Hållbarhetspolicy, LOC 2019-0537
- Verksamhetsplan 2019, LOC 2019-0051, LS 2018-0696 samt "Det här ska vi göra under 2019-2020", LOC 1808-1405

Verksamhetsspecifika styrdokument, processer/rutiner, mallar, checklistor samt rutiner för uppföljning och kontroll ingår i Locums certifierade ledningssystem.

6 Motverkande av korrupktion

Locums arbete präglas av hög affärsmässig etik. Bolaget arbetar för att förebygga oegentligheter och all form av korrupktion, utpressning samt givande och tagande av muta.

6.1 Inköp

Locum följer, förutom allmän lagstiftning, även särskilda regler som gäller vid offentlig upphandling. Dessa särskilda regler är först och främst Lagen om offentlig upphandling (LOU) vilken bland annat innebär att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet, likabehandlande och transparent sätt. Vid upphandlingar skall vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Regler och rutiner tydliggörs i Locums handbok för upphandling och inköp. När det gäller upphandling av entreprenörer och konsulter för byggprojekt respektive förvaltningsentreprenader finns kompletterande föreskrifter och råd i byggprojektlednings- och driftledningsprocesserna. Inom både investeringsprojekt och förvaltning genomförs revisioner samt stickprovskontroller hos leverantörer.

6.2 Ansvar i leverantörskedjan

Locum kvalitetssäkrar att de produkter och tjänster som levereras uppfyller de krav som kunder och bolaget ställer. Detta görs genom kontroller och uppföljningar av såväl leverantör som leverans.

Locum krävställer att leverantörer uppfyller och efterlever de grundläggande rättigheterna i regionens uppförandekod. Bolaget ställer relevanta ekonomiska, sociala och miljömässiga krav vid upphandling. Exempelvis kontrolleras att alla leverantörer betalar lagstadgade skatter och avgifter. Vid varje upphandlingstillfälle görs en bedömning om det är tillämpligt att använda regionens uppförandekod för leverantörer. Bedömningen görs utifrån en värdering av om upphandlingen sker inom en riskbransch eller riskområden. Exempel på sådana upphandlingsområden är byggentreprenader och upphandlingar som rör lokalvård och utemiljö.

6.2.1 Regler avseende representation och motverkande av korrupktion

Locums regler förtydligar det som gäller specifikt för Locums ansvarsområde utifrån krav i Region Stockholms styrande dokument. Det genomförs en obligatorisk e-utbildning i reglerna och ämnet diskuteras särskilt vid arbetsplatsträffar under november månad varje år. Uppföljning av obligatoriska utbildningar sker minst en gång per år vid medarbetarsamtal.

Under 2019 har 28 % (100 % år 2018) av medarbetarna på Locum genomfört utbildningen.

6.2.2 Jäv och intressekonflikter

Det åligger alla medarbetare i Locum att i sin anställning tillvarata Region Stockholms och Locums intressen och helt bortse från egna intressen eller egen vinning. Medarbetare ska undvika att försätta sig i situationer där personliga, familjerelaterade eller ekonomiska intressen kan komma i konflikt med regionens eller Locums intressen. Det är inte tillåtet för den anställde att handlägga ärende eller delta i beslut som rör den anställdes bolag eller uppdrag (bisyssla), närstående till den anställde eller bolag tillhörande närstående till den anställde. Anställd ska inte heller handlägga ärende om omständighet som skulle kunna rubba

förtroende för den anställdes opartiskhet föreligger. Uppstår kännedom om omständighet som kan antas utgöra jäv ska detta meddelas och ersättare ska utses.

6.2.3 Bisysslor

Medarbetare är skyldig att anmäla eventuell bisyssla till närmaste chef och lämna de uppgifter som krävs för att arbetsgivaren ska kunna bedöma om bisysslan är i enlighet med Region Stockholms och Locums regelverk. Bisysslor följs upp som en inledande obligatorisk punkt vid medarbetarsamtal samt genom stickprovskontroller, se Tabell 9.

Tabell 9: Locums utfall och mål för andel genomförda medarbetarsamtal samt Region Stockholms mål.

	Utfall 2018	Utfall 2019	Regionens mål 2019	Locums mål 2019
Andel genomförda medarbetarsamtal (%)	90	95	100	100

6.2.4 Information från Vd till leverantörer och samarbetspartners

Inför sommaren och i december 2019 publicerades information från Vd till Locums leverantörer och samarbetspartners, med en påminnelse om några av Region Stockholms och Locums regler.

6.2.5 Uppföljning av ID06

Av Locum initierade kontroller och revisioner genomförs kontinuerligt.

6.2.6 Bakgrundskontroll vid rekrytering

Bakgrundskontroll vid rekrytering genomförs kontinuerligt i de fall det är relevant.

6.2.7 Beslutsordning och avtal tecknas av "två i förening"

Sedan den 1 november 2018 ska "två i förening" granska och skriva under beslut och avtal överstigande ett värde av 200 000 kronor. Detta innebär en ökad trygghet, dels genom att kvaliteten på beslut och avtal ökar då det är fler personer som granskar dokumenten, dels minskar risken för oegentligheter.

6.2.8 Visselblåsarfunktion

Locums visselblåsarfunktion möjliggör för såväl medarbetare, kunder som leverantörer att anmäla misstanke om allvarliga oegentligheter. Locums medarbetare informeras även om Region Stockholms visselblåsarfunktion.

6.3 Styrande dokument för motverkande av korruption

Koncerngemensamma styrande dokument

- Anti-korruptionspolicy, LS 2015–1342
- Riktlinjer för anti-korruption och representation, LS 2015–1324
- Tillämpningsanvisningar för bisyssla, LS 2017–1339

- Policy för inköp, LS 2017–1197
- Riktlinjer för inköp, LS 2018–0667
- Uppförandekod för leverantörer, LS 2013–0353

Locum AB:s verksamhetsspecifika styrdokument

- Hållbarhetspolicy, LOC 2019-0537
- Verksamhetsplan 2019, LOC 2019-0051, LS 2018-0696 samt "Det här ska vi göra under 2019-2020", LOC 1808-1405
- Regler avseende representation och motverkande av korruption

Verksamhetsspecifika styrdokument, processer/rutiner, mallar, checklistor samt rutiner för uppföljning och kontroll ingår i Locums certifierade ledningssystem.

7 Säkerhetsarbete

Locums säkerhetsenhet har under året stöttat projekt- och förvaltningsavdelningen genom att utföra ett flertal risk- och sårbarhetsanalyser kopplade till Locums uppdrag och därefter arbetat fram kontinuitetsplaner för respektive förvaltningsområde med godkänt resultat.

Locum bedriver ett löpande och systematiskt säkerhetsarbete för att identifiera och förebygga säkerhetsbrister genom en aktiv incidenthantering. En utveckling av incidenthanteringssystemet har gjorts under året för att tydliggöra och utveckla delen kring grundorsaksanalysen, detta för att underlätta hanteringen av själva incidenten.

7.1 Säkerhetsskyddsarbete

Locums säkerhetsskyddsarbete består av tre delar; informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personsäkerhet. Inom ramen för detta arbete har skyddsvärda tillgångar kartlagts och en åtgärdsplan är framtagen som till exempel innefattar informationsklassning av Locums informationstillgångar. Locums säkerhetsskyddsarbete ligger till grund för informationssäkerhetsarbetet inom Locum.

Inom ramen för genomförd säkerhetsskyddsanalys har Locum identifierat vilka tillgångar som är särskilt skyddsvärda. Utifrån detta arbete har Locum tagit fram rutiner för hur informationen ska klassas i olika informationsklasser.

För att öka säkerhetskulturen har Locum lanserat en obligatorisk informationssäkerhetsutbildning, vägledande anvisningar för projekt och förvaltning samt utvecklat vårt introduktionsprogram.

Locum efterlever kraven för Region Stockholms informationssäkerhetsriktlinje och kommer att fortsätta arbeta aktivt med säkerhetskulturen och åtgärderna efter utförd säkerhetsskyddsanalys.

Locum har uppdaterat sina skalskyddsriktlinjer för att skapa förutsättningar för att skydda våra tekniska installationer som är av avgörande betydelse för förvaltning av sjukhus.

Vidare har Locum utarbetat en rutin för inplacering av medarbetare i säkerhetsklass och utarbetat förutsättningar för säkerhetsskyddad upphandling med tillhörande säkerhetsskyddsavtal.

7.1.1 Flygsäkerhet

Locum har ansvaret för förvaltning av fem helikopterflygplatser inom Stockholms län. Flygplatserna finns på Danderyds sjukhus, Karolinska universitetssjukhuset Huddinge samt Solna, Norrtälje sjukhus och Södersjukhuset.

Samordning av flygsäkerhetsarbetet genomförs av Region Stockholms flygsäkerhetsstrateg som ingår i Locums säkerhetsenhet. Flygsäkerhetsstrateg är verksamhetsansvarig för helikopterflygplatserna på Karolinska sjukhuset Solna och Huddinge samt är flygsäkerhetskoordinator för SÖS helikopterflygplats.

7.2 Krisberedskap

Locum är en del av Region Stockholms krishanteringsplan och vid en allvarlig/extraordinär händelse finns en tydlig kontaktväg och etablerad samverkan med övriga aktörer inom Region Stockholm, myndigheter och räddningstjänst upprättad. Locum utför inom ramen för krishantering ett systematiskt arbete genom att utbilda, öva, uppdatera samt revidera sitt arbetssätt.

Under året har återkommande krisövningar genomförts på både operativ- och strategisk nivå för att möta och förstå Locums roll i återuppbyggnad av civilt försvar och vad detta utökade ansvar innebär för Region Stockholm och Locum. Locum efterlever därmed kraven för krisberedskap.

7.3 Styrande dokument för säkerhetsarbetet

Koncerngemensamma styrande dokument

- Budget 2019 för Region Stockholm, LS 2017–1455
- Riktlinjer för informationssäkerhet, LS 2018-0652
- Policy och riktlinjer för säkerhet inom region Stockholm, LS 2015-0093
- Region Stockholms Krisberedskapsplan, LS 2017-0149

Locum AB:s verksamhetsspecifika styrdokument

- Hållbarhetspolicy, LOC 2019-0537
- Verksamhetsplan 2019, LOC 2019-0051, LS 2018-0696 samt "Det här ska vi göra under 2019-2020", LOC 1808-1405

Verksamhetsspecifika styrdokument, processer/rutiner, mallar, checklistor samt rutiner för uppföljning och kontroll ingår i Locums certifierade ledningssystem.

Bilaga 1 Intressentdialog

Locum har identifierat sina viktigaste intressenter, vilka är de grupper eller personer som påverkar eller påverkas av vår verksamhet. Genom intressentdialog skapar vi engagemang och delaktighet i väsentliga frågor för vår verksamhet och vårt uppdrag. Det vill säga frågor som direkt eller indirekt påverkar utvecklingen av Region Stockholms vårdfastigheter och dess närmiljöer.

Tabell 10. Locum intressenter, intressenternas fokusområden samt dialogtillfälle/kanal.

Våra intressenter	Intressenternas fokusområden	Dialogtillfälle/kanal
Ägare, styrelse, politiker	<ul style="list-style-type: none"> • Aktuella beslut • Policydokument och styrdokument • Hållbar upphandling • Stark ekonomi (ett mål i Locums verksamhetsplan) • Hållbar utveckling (ett mål i Locums verksamhetsplan) • Färdigställande av byggprojekt 	<ul style="list-style-type: none"> • Styrelsemöten, styrelseseminarier • Presentationer i Fastighetsomställningsberedningen¹⁹ • Samverkan med Regionledningskontoret • Informationsmöten • Gröna obligationer • Invigning/spadtag • Information på locum.se, sociala medier och kundtidningen Rum • Revidering av policys
Kunder, hyresgäster	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghet och säkerhet • Energi- och miljöfrågor • Kundnöjdhet, Nöjd kund (ett mål i Locums verksamhetsplan) • Uppföljning och utvärdering • Hållbar utveckling (ett mål i Locums verksamhetsplan) • Pågående byggprojekt 	<ul style="list-style-type: none"> • Trygghetsronder samt veckovisa ronderingar • Kund- och driftmätning • Kundmöten, kundernas intranät, kundrapporter, digitala nyhetsbrev, kundtidningen Rum, invigning/spadtag, utställningar, temadagar, broschyrer, informationsblad, anvisningsfoldrar, locum.se • Projektbedömning och prioriteringsmodell • Informations- och utbildningsfilmer

¹⁹ Fastighetsomställningsberedningen ska under Fastighets- och servicenämnden bevaka frågor som rör energieffektivisering, fastighetsnära energiproduktion och laddmöjligheter, klimatanpassning samt utveckling av närmiljön i anslutning till vårdfastigheterna.

Våra intressenter	Intressenternas fokusområden	Dialogtillfälle/kanal
Medarbetare, även framtida	<ul style="list-style-type: none"> • Samhällsnytta • Hög attraktivitet som arbetsgivare och beställare (ett mål i Locums verksamhetsplan) • Delaktighet och engagemang • Omvärldsanalys • Pågående byggprojekt 	<ul style="list-style-type: none"> • Seminarier, workshops, morgonsamlingar, konferenser, arbetsplatsträffar (APT) • Bolagsövergripande utbildningar • Deltagande på mässor, både som utställare och besökare • Öppet hus för studenter och kollegor i branschen • Informations- och utbildningsfilmer
Samarbetspartners, leverantörer	<ul style="list-style-type: none"> • Förvaltning och utveckling av vårdfastigheter • Arbete i vårdens lokaler • Hållbar utveckling och hållbar verksamhet 	<ul style="list-style-type: none"> • Webbplats, samrådsmöten, informations- och utbildningsfilmer, trygghetsronder, öppet hus för studenter och kollegor i branschen • "Runda-bord-samtal" tillsammans med styrelse och leverantörer • Externa remisser inför upphandlingar • Information/återkoppling efter upphandlingar
Invånare i Stockholms län, lokalsamhället	<ul style="list-style-type: none"> • Förvaltning och utveckling av vårdfastigheter • Tillgänglighet (fysisk och kommunikativ) • Medborgardialog • Pågående byggprojekt 	<ul style="list-style-type: none"> • Boendemöten och trygghetsronder • Byggskyltar, vepor, digitala skärmar (informationstavlor), broschyrer, informationsblad, utställningar, informationsfilmer • Pensionärsträffar med pensionärsorganisationer • Deltagande på mässor
Intresse-, bransch- och ideella organisationer	<ul style="list-style-type: none"> • Hållbar utveckling (ett mål i Locums verksamhetsplan) • Tillgänglighet (fysisk och kommunikativ) • Brandskydd • Styrdokument • Omvärldsanalys och benchmarking • Lagen om offentlig upphandling (LOU) • Forskning och utveckling (FOU) • Fastighetsteknik 	<ul style="list-style-type: none"> • Nätverksträffar • Deltagande i standard SIS TK/329 • Pensionärsträffar med pensionärsorganisationer • Samverkansmöten, seminarier och utbildningar med bland annat Funktionshindersrörelsen i samverkan (HSO), Delaktighet, handlingskraft, Rörelsefrihet (DHR) och Synskadades riksförbund (SRF) • Deltagande, samverkan och dialog i branschorganisationer såsom Byggherrarna, Forum vårdbyggnad, Byggvarubedömningen, Belok, SGBC, Brandskyddsföreningen och Program för teknisk standard (PTS)

Våra intressenter	Intressenternas fokusområden	Dialogtillfälle/kanal
	<ul style="list-style-type: none">Förvaltning och utveckling av vårdfastigheter	
Myndigheter	<ul style="list-style-type: none">TillsynsbesökFörordningarStyrdokument (styrdokument fastigheter)	<ul style="list-style-type: none">Medverkande på tillsynsbesök av reservkraftDeltagande, samverkan och dialog i myndigheter såsom Boverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskapDeltagande vid revision av koldioxidutsläpp för utsläppsrätter från reservkraftRevidering av styrdokument fastighet och övergripande anvisningar

Styrelsen om Locum AB:s hållbarhetsrapport

Denna hållbarhetsredovisning utgör bolagets lagstadgade hållbarhetsrapport och är en från årsredovisningen fristående rapport för Locum AB, organisationsnummer 556438-7909. Hållbarhetsrapporten innehåller Locum AB:s information om de viktigaste inslagen för förståelsen av företagets utveckling, ställning och resultat samt konsekvenserna av verksamheten, däribland upplysningar i frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Styrelsen i sin helhet bekräftar, utifrån sin bästa kunskap och övertygelse, följande:

- Hållbarhetsrapporten har upprättats enligt Årsredovisningslagen.
- Hållbarhetsrapporten innehåller inga väsentliga felaktiga uppgifter.

Stockholm den / 2020

Anette Henriksson
Verkställande direktör

Charlotte Broberg
Ordförande

Jonatan Hedin
1:a Vice Ordförande

Rolf Lindell
2:a Vice Ordförande

Johan Skog
Ledamot

Daniel Sunesson
Ledamot

Reza Zarenoe
Ledamot

Emilia Pettersson
Ledamot

Sven-Inge Nylund
Ledamot

Lowisa Anderzon
Ledamot

Thomas Magnusson
Ledamot

Katarina Olofsson
Ledamot

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i Locum AB, org.nr 556438-7909.

Uppdrag och ansvarsfördelning

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för år 2019 och för att den är upprättad i enlighet med Årsredovisningslagen.

Granskningens inriktning och omfattning

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation i revisionsfrågor *RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten*. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för uttalandet.

Uttalande

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den

Ernst & Young AB

Auktoriserad revisor

Jenny Göthberg

Locum AB

Plan för intern kontroll 2019, årsuppföljning

ÅR 2019

Innehållsförteckning

1	Bakgrund.....	3
2	Sammanfattning.....	4
2.1	Arbetet med intern kontroll	4
2.2	Resultat och analys från riskbedömningen.....	4
3	Intern kontroll.....	6
3.1	Styr- och kontrollmiljö	6
3.2	Riskbedömning, åtgärder och kontrollaktiviteter.....	7
3.2.1	Förändrade förutsättningar för intern kontroll	7
3.2.2	Analys och slutsatser	7
3.3	Information och kommunikation.....	9
3.4	Övervakning	9
3.4.1	Efterlevnad av styrande dokument	9
3.4.2	Hantering av brister och avvikelser	9
4	Sammanställning av risker.....	10

1 Bakgrund

Enligt kommunallagen 6 kap. 6 § ska varje nämnd inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

Region Stockholm har, utifrån kommunallagen, beslutat om policy för intern kontroll för Region Stockholm och bolag, vilket står beskrivet i bilaga 5 till budgeten. Policyns krav på intern kontroll förtydligas i Stödet och i de anvisningar för arbetet med verksamhetsplanen samt för delårs- och årsrapporteringen som publiceras i Ekonomihandboken på intranätet.

2 Sammanfattning

2.1 Arbetet med intern kontroll

Styrning och kontroll av verksamheten hanteras inom ramen för Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet. I verksamhetsplanen är en genomförd riskbedömning och intern kontrollplan integrerat för att möjliggöra för bolaget att uppnå fullmäktiges respektive styrelsens mål och uppdrag.

Den interna kontrollen bedrivs i linje med regionens samt bolagets egna verksamhetsspecifika mål och styrdokument. Locum följer regionens modell och har inarbetat den i ledningssystemet. Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål. Granskning av att kontrollmoment och planerade åtgärder genomförs enligt plan utförs av revisionsledare vid interna revisioner samt vid behov i form av stickprovskontroller.

Styrelsen ansvarar för den interna kontrollen inom verksamhetsområdet med utgångspunkt i beslut fattade av regionsfullmäktigefullmäktige och regionstyrelsen. Verkställande direktör (Vd) ansvarar för att, i enlighet med policy för intern kontroll, utforma konkreta och verksamhetsspecifika styrdokument för att upprätthålla en god internkontroll. Vd rapporterar löpande till styrelsen hur den interna kontrollen fungerar. Styrelsen utvärderar kontinuerligt den information som bolagsledningen lämnar. Arbetet innefattar bland annat att säkerställa att åtgärder vidtas rörande de brister och förslag till åtgärder som framkommit vid den interna kontrollen.

Locum utför även arbetet med intern kontroll för fastighets- och servicenämndens fastighetsverksamhet.

Under 2019 genomfördes en intern revision under perioden 7-25 oktober.

2.2 Resultat och analys från riskbedömningen

De tendenser och slutsatser som konstateras i omvärlds- och marknadsanalyser inför 2019, bland annat inför arbetet med verksamhetsplan, formulerades som risker och möjligheter. Riskerna värderades i en bolagsövergripande riskanalys som låg till grund för den interna kontrollplanen. Värdering av riskerna genomfördes av ledningsgruppen. För varje risk framgick riskbeskrivning och konsekvens. Riskerna graderades utifrån konsekvens och sannolikhet. Styrelsen beslutade den interna kontrollplanen.

Åtta (8) väsentliga risker lyftes till intern kontrollplan för 2019. Vid årsuppföljningen är det enbart en risk vars riskvärde har ökat under året, *Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer*. Tre risker fick sänkt riskvärde och resterande behöll samma riskvärde som vid delårsuppföljningen. I samband med värderingen av riskerna identifierades en ny risk som finns med i verksamhetsplanen och tillhörande intern kontrollplan för 2020. Det är risk för att Locum inte når NKI-målet som är kopplat till målet Nöjd kund.

Till varje risk finns kontrollmoment och/eller begränsande åtgärder specificerade.

Kontroller är inarbetade i processer och rutiner i det ledningsystemet, tidsatta åtgärder planeras och följs upp i områden/avdelningars/enheters verksamhetsplaner.

Åtgärder och kontroller för att begränsa/eliminera konsekvenser av identifierade risker i intern kontrollplan följs upp löpande av respektive processägare och granskas av kvalitetschef i samband med verksamhetsuppföljning (tertial, delår, helår) och vid behov vid interna revisioner. Eventuella brister, från såväl granskning som från interna och externa revisioner, som iakttas dokumenteras i internrevisionsrapporter och i Loggen samt rapporteras till ledningsgruppen för vidare hantering av respektive processägare. I Loggen dokumenteras iakttagelser från såväl från medarbetare som från interna och externa revisorer.

3 Intern kontroll

Intern kontroll definieras som en process där nämnd/styrelse, ledningen i förvaltningen/bolaget och övrig personal samverkar för att med rimlig grad av säkerhet se till att nämnden/ bolaget:

- Uppfyller fastställda mål, bedrivs effektivt och ändamålsenligt,
- Följer tillämpliga lagar, föreskrifter, avtal och styrande dokument,
- Bedrivs säkert så att verksamheten skyddas samt,
- Har tillförlitlighet i rapportering och information.

Intern kontroll inom Region Stockholm utgår från COSO-modellen, detta innebär att arbeta systematiskt med att förutse risker och möjligheter och att proaktivt hantera och kommunicera dessa. De fem komponenterna i COSO-modellen är:

- Styr- och kontrollmiljö
- Riskbedömning
- Åtgärder och kontrollaktiviteter
- Information och kommunikation
- Övervakning

Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll i hela Region Stockholm. Detta innefattar ansvar för att se till att statusen på den interna kontrollen följs upp och avrapporteras i enlighet med regionstyrelsens anvisningar.

Nämnden/bolaget tar i samband med budgetarbetet fram en plan för intern kontroll, denna plan uppdateras och följs upp vid delårsrapportering och årsbokslut.

Nämnden/styrelsen försäkrar sig genom förvaltningschefens/bolagschefens åiterrapportering och revisorernas granskning att den interna kontrollen är tillräcklig och att planen för intern kontroll genomförs.

Förvaltningschefen/bolagschefen rapporterar omedelbart brister i den interna kontrollen till nämnden/styrelsen. Nämnden/styrelsen säkerställer att förvaltningschef/bolagschef vidtar åtgärder som hanterar bristerna så att den interna kontrollen är tillräcklig. Vid misstanke om brott vidtar nämnden/styrelsen utan oskäligt dröjsmål, åtgärder och informerar regionens ledning och dess revisorer.

Nämnden/styrelsen lämnar årligen en försäkran i styrrapporten om att man genom förvaltningschefen/bolagschefen vidtagit nödvändiga åtgärder för att uppnå en tillräcklig intern kontroll. Denna plan för intern kontroll utgör grunden för den försäkran.

3.1 Styr- och kontrollmiljö

Styrning och kontroll av verksamheten hanteras inom ramen för Locums verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet. Locum har i sin verksamhetsplan integrerat genomförd riskbedömning och intern kontrollplan för att möjliggöra för bolaget att uppnå fullmäktiges respektive styrelsens mål och uppdrag. Riskanalys genomförs för de riskfaktorer som bedöms kunna påverka möjligheterna att nå uppsatta mål.

Granskning av att kontroller och planerade åtgärder genomförs enligt plan utförs av kvalitetschef. Uppföljning genomförs i intervjuform tillsammans med respektive processägare [1] samt vid behov i form av stickprovskontroller och vid interna revisioner. Uppföljning/granskning av åtgärder dokumenteras i den interna kontrollplanen och redovisas för styrelsen.

[1] Vd samt respektive avdelningsdirektör i ledningsgruppen.

3.2 Riskbedömning, åtgärder och kontrollaktiviteter

3.2.1 Förändrade förutsättningar för intern kontroll

Under 2019 genomfördes en intern revision under perioden 7-25 oktober. Åtgärder utifrån avvikelser eller iakttagelser inarbetas kontinuerligt i verksamheten.

3.2.2 Analys och slutsatser

I analys vid ledningsgruppsmöte 2019-08-20 konstaterades att genomförd omvärldsanalys 2018 med tillhörande risker (tabell nedan) fortfarande är relevant. Dock med en ökad vaksamhet kring konsekvenser av global sårbarhet med finansiella kriser, ekologiska hot, krig, pandemier och förändrade maktbalanser (exempelvis Brexit och stormakters utspel) samt risken för lågkonjunktur och ytterligare skatteutjämning mellan Sveriges regioner. I Region Stockholms yttrande över regeringens lagrådsremiss om en reviderad kostnadsutjämning framgår att "[...] Totalt sett innebär det att Region Stockholms nettoinbetalning till systemet ökar med omkring 1,6 miljarder kronor [...] ". De ekonomiska effekterna av kostnadsutjämningsförslaget kommer vara en styrande förutsättning för Locums planering de närmaste åren.

Risk/Riskområde	Riskbeskrivning	Konsekvens
Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer	Arbetskraftsbrist (resurser/kompetens) i bygg- och fastighetsbranschen påverkar möjligheten att genomföra byggprojekten enligt tidplan.	Tidsförskjutningar och ökade kostnader i byggprojekt
Risk att planering av förvaltning och underhåll av fastigheterna inte har ett tillräckligt långsiktigt perspektiv.	Bristande medel och resurser innebär att det blir svårare att planera förvaltning och underhåll av fastigheterna ur ett långsiktigt perspektiv. Exempelvis genom att genomföra samordnade underhållsåtgärder på flera sjukhus samtidigt.	Högre kostnader för förvaltning och underhåll till följd av ökade akuta åtgärder istället för proaktivt arbete med förebyggande åtgärder.
Risk för otydlig investeringsstyrning	Principer för investeringsstyrning inarbetade i budget 2019. Ny investeringsprocess ännu inte beslutad.	Kan leda till tidsförskjutningar och ökade kostnader i byggprojekt.
Risk för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt.	Risk för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt	Olyckor i pågående byggprojekt och/eller att obehöriga har tillträde till byggarbetsplatserna.

Risk/Riskområde	Riskbeskrivning	Konsekvens
Risk för störningar som gör att verksamheten eller kundens verksamhet avstannar helt/delvis	Alla störningar som kan uppstå vid planerat arbete eller oförutsedda händelser och som riskerar att påverka kundens och/eller bolagets verksamhet helt eller delvis. Exempelvis avbrott i el-, vatten- eller värmeförsörjning	Kund kan inte bedriva sin verksamhet och/eller att Locum inte kan genomföra sina uppdrag
Risk för extraordinär händelse	Allvarlig störning eller risk för allvarlig störning i viktig samhällsfunktion som kräver skyndsamt insats. Exempelvis avbrott i dricksvattenförsörjning eller elförsörjning, händelser kopplade till extremväder/klimatförändringar (ex. storm, regn, snöfall, översvämning), pandemi eller terrorattack.	Kund kan inte bedriva sin verksamhet och/eller att Locum inte kan genomföra sina uppdrag
Risk att leverantör bryter mot grundläggande rättigheter och principer, utnyttjar svart arbetskraft eller inte har ett strukturerat arbete mot korruption	Exempelvis leverantörer som har många underleverantörer eller som verkar i branscher med låga löner eller att det finns en förhöjd risk att grundläggande rättigheter och principer inte efterlevs.	Samarbete med leverantörer som inte uppfyller och efterlever de grundläggande rättigheterna i Region Stockholms uppförandekod. Risk för bland annat arbetsplatsolyckor, att leverantören bryter mot grundläggande villkor/arbetsmiljökrav etc

I samband med årsuppföljningen har ledningsgruppen genomfört en ny värdering av riskerna och graderat dem utifrån konsekvens och sannolikhet. Av de åtta väsentliga riskerna har fyra stycken fått ett förändrat riskvärde.

En verksamhetsrisk där riskvärdet ökat är "*Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer*". Bristen på kunnig och erfaren personal hos leverantörer ökar successivt, varför Locum förstärkt den interna kompetensen genom utbildning. Risken är den enda med högt riskvärde.

Vid den nya värderingen minskade riskvärdet för riskerna enligt nedan. Inom parantes anges bedömt riskvärde vid delårsrapporteringen.

- *Risk att planering av förvaltning och underhåll av fastigheterna inte har ett tillräckligt långsiktigt perspektiv*, 9 (12)
- *Risk för otydlig investeringsstyrning*, 6 (12)
- *Risk för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt*, 6 (9)

Att risken för att planering av förvaltning och underhåll av fastigheterna inte har ett tillräckligt långsiktigt perspektiv har sänkts beror på att budgeten för fastighetsägarinitierade ersättningsinvesteringar i investeringsplan 2020-2024 höjts. När det gäller risken för otydlig investeringsstyrning har den sänkts med anledning av den nya riktlinjen för investeringar som fastställdes av regionfullmäktige i november. Sänkningen av risken för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt beror

på att flertalet av de strategiska investeringarna färdigställts och överlämnats under året.

Övriga risker behåller samma riskvärde som vid delårsuppföljningen.

I samband med värderingen av riskerna identifierades en ny risk som finns med i verksamhetsplanen och tillhörande intern kontrollplan för 2020. Det är *Risk för att vi inte når vårt NKI-mål*.

3.3 Information och kommunikation

Internkontrollplanen kommuniceras efter styrelsebeslut genom publicering på locum.se (styrelsehandlingar) och på Locums intranät. Internkontrollplanen inarbetas i bolagets verksamhetsplan samt i verksamhetsplaner på avdelnings-/enhetsnivå, därmed möjliggörs genomförande av åtgärder på fler nivåer i organisationen.

3.4 Övervakning

3.4.1 Efterlevnad av styrande dokument

Den interna kontrollen utgår från Region Stockholms riktlinje för intern kontroll (RS 2019-0866) och ska se till att verksamheten bedrivs i linje med regionens samt bolagets egna verksamhetsspecifika mål och styrdokument. Locum följer Region Stockholms modell [1] och har inarbetat den i bolagets verksamhetsstyrning och det certifierade ledningssystemet.

[1] *Kontrollmiljö, riskanalys, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt övervakning.*

3.4.2 Hantering av brister och avvikelser

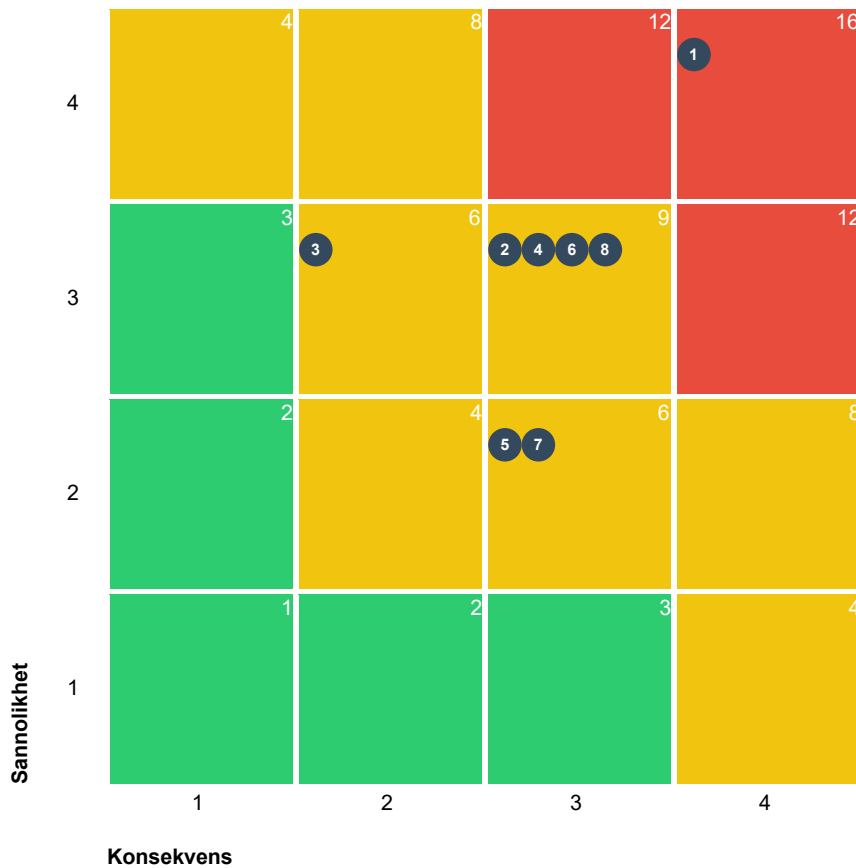
Kontrollmoment i ledningssystemet och planerade åtgärder för att begränsa/eliminera konsekvenser av identifierade risker i internkontrollplanen följs upp löpande och granskas av kvalitetschef i samband med verksamhetsuppföljning (tertiäl, delår, helår), samt vid behov vid interna revisioner. Eventuella brister som iakttas dokumenteras i internrevisionsrapporter, i Loggen samt rapporteras till ledningsgruppen och för vidare hantering av respektive processägare.

I och med inrättandet av den nya fastighets- och servicenämnden från och med 2019 har ansvaret och rollfördelningen inom regionen ändrats. Det framgår av regionrevisorernas *Delrapport 2019 Locum AB (RK 2019-0025)* samt *Delrapport 2019 fastighets- och servicenämnden (RK 2019-0048)*. Utöver det har inga väsentliga avvikelser noterats vid hittills genomförd granskning av den interna kontrollen.

En extern revision genomfördes mellan den 10-12 september där fyra (4) avvikelser av mindre gradering noterades. Locum har omhändertagit avvikelserna med grundorsaksanalys, analys av om samma eller liknande avvikelse finns på annat ställe i verksamheten samt korrigerande åtgärder. Avvikelsena är nu stängda.

Under perioden 7-25 oktober genomfördes en intern revision inom Locum, slutrapporten är dock ännu inte sammanställd.

4 Sammanställning av risker

1 Hög 7 Medium Totalt: 8

Hög
Medium
Låg

	Sannolikhet	Konsekvens
4	Mycket sannolik - Det är mycket troligt att problem ska uppstå	Mycket allvarlig - Konsekvensen uppfattas som mycket allvarlig och får helt enkelt ej inträffa
3	Sannolik - Det är troligt att problem ska uppstå	Allvarlig - Konsekvensen är så stor att den helst inte får inträffa
2	Möjlig - Det är mindre troligt att problem ska uppstå	Kännbar - Konsekvensen uppfattas som besvärande
1	Mindre sannolik - Det är inte troligt att problem ska uppstå	Lindrig - Konsekvensen uppfattas som liten

Mål	Lokalt mål	Risk	Riskägare
Hållbar investeringsutveckling		1 13763 → Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer	Riskägare Björn Åsander
		2 14182 ↘ Risk att planering av förvaltning och underhåll av fastigheterna inte har ett tillräckligt långsiktigt perspektiv.	Riskägare Katarina Norberg
		3 14183 ↘ Risk för otydlig investeringsstyrning	Riskägare Dan Eriksson, Anette Henriksso n, Katarina Norberg
Social hållbarhet		4 13769 → Risk att våra leverantörer bryter mot grundläggande rättigheter och principer, utnyttjar svart arbetskraft eller inte har ett strukturerat arbete mot korruption.	Riskägare Dan Eriksson, Katarina Norberg, Björn Åsander, Stina Ramberg Dahl
		5 13771 → Risk för oegentligheter	Riskägare Dan Eriksson, Katarina Norberg, Björn Åsander
Region Stockholm ska upprätthålla sina samhällsviktiga funktioner vid extraordinära händelser och klimatförändringar		6 13767 → Risk för extraordinär händelse	Riskägare Katarina Norberg, Björn Åsander
Skattepengar ska frigöras till kärnverksamhet		7 13757 ↘ Risk för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt	Riskägare Anette Henriksso n, Björn Åsander
Vård i rätt tid		8 13760 → Risk för störningar som gör att verksamheten eller kundens verksamhet avstannar helt/delvis	Riskägare Katarina Norberg, Björn Åsander

Locum AB

Bilaga 1: Sammanställning risker och kontrollmoment, årsuppföljning

Innehållsförteckning

1	Bilaga 1: Sammanställning risker och kontrollmoment, årsuppföljning.....	3
----------	---	----------

1 Bilaga 1: Sammanställning risker och kontrollmoment, årsuppföljning

Kommentarer finns i bilaga 3.

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Kontrollmoment	Status
Hållbar investeringsutveckling		13763 Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer				
		Riskägare Björn Åsander				
		14182 Risk att planering av förvaltning och underhåll av fastigheterna inte har ett tillräckligt långsiktigt perspektiv.				
		Riskägare Katarina Norberg				
		14183 Risk för otydlig investeringsstyrning				
		Riskägare Dan Eriksson, Anette Henriksson, Katarina Norberg				
Social hållbarhet		13769 Risk att våra leverantörer bryter mot grundläggande rättigheter och principer, utnyttjar svart arbetskraft eller inte har ett			Begränsa risken genom information om samt rutinbeskrivning avseende Locums Visselblåsarfunktion, såväl internt på Locum som	

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Kontrollmoment	Status
		strukturerat arbete mot korruption.			tillgänglig för leverantörer på locum.se.	
		Riskägare Dan Eriksson, Katarina Norberg, Björn Åsander, Stina Ramberg Dahl			Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom regelmässig kontroll av leverantörer via Skatteverket samt kontrollera rimligheten i inbetalda arbetsgivaravgifter med antalet anställda hos ett urval leverantörer 2-3 gånger per år.	
					Frekvens 2-3 ggr per år	—
					Begränsa risken genom att följa upp att leverantörer uppfyller och efterlever kraven i regionens uppförandekod för leverantörer	
					Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom kvalificering och utvärdering av leverantör inför upphandling samt kontroller och revisioner av personalliggare och ID06 på	

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Kontrollmoment	Status
					byggarbetsplatser	
					Frekvens Löpande	
		13771 Risk för oegentligheter		→	Begränsa risken genom bakgrundskontroll vid rekrytering, informera externt om riktlinjer avseende mutor och oegentligheter, intern utbildning m.m.	—
		Riskägare Dan Eriksson, Katarina Norberg, Björn Åsander			Frekvens Löpande	
					Begränsa risken genom att informera om riktlinjer avseende mutor och oegentligheter	—
					Frekvens Löpande	
					Begränsa risken genom kontroller och revisioner avseende personalliggare och ID06 på byggarbetsplatser	—
					Frekvens Löpande	
					Begränsa risken genom	—

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Kontrollmoment	Status
					kontinuerlig fakturagranskning samt granskning av tredjepart i utvalda projekt samt beslutsordning för Locum AB och LFS Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom att samtliga medarbetare årligen genomgår Locums obligatoriska utbildning "Regler avseende representation och motverkande av korruption". Frekvens 1 ggr	—
					Begränsa risken genom att säkerställa att Locum följer LOU vid inköp av varor och tjänster genom löpande uppföljning och kontroll Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom att följa upp att Locums avtalade leverantörer uppfyller och	—

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Kontrollmoment	Status
					efterlever kraven i regionens uppförandekod för leverantörer Frekvens Löpande	
Region Stockholm ska upprätthålla sina samhällsviktiga funktioner vid extraordinära händelser och klimatförändringar		13767 Risk för extraordinär händelse Riskägare Katarina Norberg, Björn Åsander		→	Begränsa risken genom att kontinuerligt ta fram kontinuitetsplaner, genomföra risk- och sårbarhetsanalyser samt genomföra nödvändiga åtgärder för att säkerställa en robust drift av sjukhusen Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken med hjälp av Locums implementerade och publicerade krisberedskapsrutiner Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom att ha krisberedskapsrutiner och genomföra riskanalyser för olyckslaster Frekvens Löpande	—

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Kontrollmoment	Status
Skattepengar ska frigöras till kärnverksamhet		13757 Risk för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt Riskägare Anette Henriksson, Björn Åsander	■	↘	Begränsa/Eliminera risken genom uppföljning av arbetsmiljön på byggarbetsplatser Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom att kontinuerligt genomföra utbildning för ramavtalande leverantör avseende Locums styrdokument fastigheter Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom att säkerhetsställa att kontroller och revisioner avseende uppföljning av personalliggare och ID06 på byggarbetsplatser genomförs i samtliga pågående byggprojekt Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom fortsatt samarbete i organisationen Samverkan för noll olyckor i byggbranschen.	—

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Kontrollmoment	Status
					Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom att ordnings- och skyddsregler för byggarbetsplatser finns framtagna och följs upp tillsammans med relevanta leverantörer	
					Frekvens Löpande	—
Vård i rätt tid		13760 Risk för störningar som gör att verksamheten eller kundens verksamhet avstannar helt/delvis Riskägare Katarina Norberg, Björn Åsander	■	→	Begränsa risken genom en fortsatt samordnad och strukturerad informationshantering till externa parter såsom verksamheter inför och under byggprojekt	—
					Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom fortsatt arbete med uppkoppling av fastighetsautomation inom lämpliga byggprojekt	
					Frekvens Löpande	—

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Kontrollmoment	Status
					Begränsa risken genom löpande riskhantering inom byggprojekten med väl utvecklade processer för att informationen delges berörda roller internt på Locum Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom att enligt fastställd rutin arbeta med att analysera och förebygga risker för påverkan av allvarlig störning utifrån befintliga uppgifter i fastighetsförvaltningssystemet Landlord, exempelvis utifrån felanmälningssstatistik Frekvens Löpande	—
					Begränsa risken genom att enligt fastställd rutin arbeta med att i god tid informera verksamheter om planerade och pågående arbeten i fastigheterna, exempelvis genom information i kundrapporter, vid löpande kundmöten etc.	—

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Kontrollmoment	Status
					Frekvens Löpande	
					Begränsa risken genom att planerligt genomföra reservkraftsprover.	—
					Frekvens Löpande	

Locum AB

Bilaga 2: Sammanställning av risker och åtgärder, årsuppföljning

Innehållsförteckning

1	Bilaga 2: Sammanställning av risker och åtgärder, årsuppföljning	3
----------	---	----------

1 Bilaga 2: Sammanställning av risker och åtgärder, årsuppföljning

Kommentarer finns i bilaga 3.

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Åtgärd	Status	Effekt
Hållbar investeringsutveckling		13763 Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer Riskägare Björn Åsander		→	Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt. Startdatum 2019-01-01 Slutdatum 2019-12-31		
		14182 Risk att planering av förvaltning och underhåll av fastigheterna inte har ett tillräckligt långsiktigt perspektiv. Riskägare Katarina Norberg		↘	Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt. Startdatum 2019-01-01 Slutdatum 2019-12-31		
		14183 Risk för otydlig investeringsstyrning Riskägare Dan Eriksson, Anette		↘	Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt.		

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Åtgärd	Status	Effekt
		Henriksson, Katarina Norberg			Startdatum 2019-01-11 Slutdatum 2019-12-31		
Social hållbarhet		13769 Risk att våra leverantörer bryter mot grundläggande rättigheter och principer, utnyttjar svart arbetskraft eller inte har ett strukturerat arbete mot korruption. Riskägare Dan Eriksson, Katarina Norberg, Björn Åsander, Stina Ramberg Dahl	■	→	Begränsa risken genom att Vd informerar samtliga leverantörer och samarbetspartners om Region Stockholms och Locums riktlinjer avseende mutor och andra oegentligheter Startdatum 2019-01-01 Slutdatum 2019-12-31	●	■
					Begränsa risken genom att tydliggöra hur Locum arbetar med social hållbarhet inom Region Stockholm Startdatum 2019-01-01 Slutdatum 2019-12-31	●	■
		13771 Risk för oegentligheter Riskägare Dan Eriksson, Katarina Norberg, Björn Åsander	■	→	Begränsa risken genom systeminköp och implementering av ett inköpssystem Startdatum 2019-01-01 Slutdatum 2019-12-31	●	■

Mål	Lokalt mål	Risk	Nivå	Trend	Åtgärd	Status	Effekt
Region Stockholm ska upprätthålla sina samhällsviktiga funktioner vid extraordinära händelser och klimatförändringar		13767 Risk för extraordinär händelse Riskägare Katarina Norberg, Björn Åsander	■	→	Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt. Startdatum 2019-01-01 Slutdatum 2019-12-31	●	■
Skattepengar ska frigöras till kärnverksamhet		13757 Risk för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt Riskägare Anette Henriksson, Björn Åsander	■	↘			
Vård i rätt tid		13760 Risk för störningar som gör att verksamheten eller kundens verksamhet avstannar helt/delvis Riskägare Katarina Norberg, Björn Åsander	■	→			

Locum AB

Bilaga 3: Fördjupad sammanställning av risker, åtgärder och kontrollmoment, årsuppföljning

Innehållsförteckning

1	Bilaga 3: Fördjupad sammanställning av risker, åtgärder och kontrollmoment.....	3
----------	--	----------

1 Bilaga 3: Fördjupad sammanställning av risker, åtgärder och kontrollmoment

1.1 Hållbar investeringsutveckling

1.1.1 Risk för bristande tillgång på resurser/kompetens hos leverantörer/entreprenörer

13763	Riskvärde 16	Riskbeskrivning Arbetskraftsbrist (resurser/kompetens) i bygg- och fastighetsbranschen påverkar möjligheten att genomföra byggprojekten enligt tidplan.	Riskägare Björn Åsander
	Sannolikhet 4	Konsekvens Tidsförskjutningar och ökade kostnader i byggprojekt	Risksamordnare Karin Sjöndin
	Konsekvens 4		

Åtgärd

Namn	Startdatum	Slutdatum	Status
Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt. Åtgärdsansvarig Björn Åsander	2019-01-01	2019-12-31	
Åtgärdsbeskrivning Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt.			
Kommentar			

1.1.2 Risk att planering av förvaltning och underhåll av fastigheterna inte har ett tillräckligt långsiktigt perspektiv.

14182	Riskvärde 9	Riskbeskrivning Risk att bristande medel och resurser innebär att det blir svårare att planera förvaltning och	Riskägare Katarina Norberg
-------	-----------------------	--	--------------------------------------

 	<p>Sannolikhet 3</p> <p>Konsekvens 3</p>	<p>underhåll av fastigheterna ur ett långsiktigt perspektiv. Exempelvis genom att genomföra samordnade underhållsåtgärder på flera sjukhus samtidigt.</p> <p>Konsekvens Högre kostnader för förvaltning och underhåll till följd av ökade akuta åtgärder istället för proaktivt arbete med förebyggande åtgärder.</p>
--	--	--

Risksamordnare
Karin Sjöndin

Kommentar

Region Stockholms fastställda budget för 2020 innefattar en investeringsplan där budgeten för fastighetsinitierade ersättningsinvesteringar utökats i förhållande till tidigare nivåer. I budgeten finns dock även ett uppdrag till regionstyrelsen att göra en översyn av investeringsplanen vilket pågår. Det råder därför en osäkerhet kring vilken investeringsvolym som gäller för 2020 vilket i nuläget innebär att nya projekt inte kan initieras i den takt som skulle behövas och att osäkerhet även råder avseende tillgängliga medel för att åtgärda det eftersatta underhållet.

Åtgärd

Namn	Startdatum	Slutdatum	Status	Effekt av åtgärd
Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt. Åtgärdsansvarig Anette Henriksson, Katarina Norberg	2019-01-01	2019-12-31		

Åtgärdsbeskrivning

Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt.

Kommentar

Region Stockholms fastställda budget för 2020 innefattar en investeringsplan där budgeten för fastighetsinitierade ersättningsinvesteringar utökats i förhållande till tidigare nivåer. I budgeten finns dock även ett uppdrag till regionstyrelsen att göra en översyn av investeringsplanen vilket pågår. Det råder därför en osäkerhet kring vilken investeringsvolym som gäller för 2020 vilket i nuläget innebär att nya projekt inte kan initieras i den takt som skulle behövas och att osäkerhet även råder avseende tillgängliga medel för att åtgärda det eftersatta underhållet.

1.1.3 Risk för otydlig investeringsstyrning

14183	Riskvärde 6	Riskbeskrivning Principer för investeringsstyrning inarbetade i budget 2019. Ny investeringsprocess ännu inte beslutad.	Riskägare Dan Eriksson, Anette Henriksson, Katarina Norberg
	Sannolikhet 3	Konsekvens Kan leda till tidsförskjutningar och ökade kostnader i byggprojekt.	Risksamordnare Karin Sjöndin
	Konsekvens 2		

Kommentar

Oklarheter avseende roller, ansvar och beslutsprocesser i början av året har medfört att upparbetning av projektportföljen inte skett i den takt som var planerad avseende hyresgästinitierade projekt. Detta har i sin tur medfört att vissa projekt fått senareläggas och nu "låser upp" kassaflöde för tänkta nya projekt som därför inte kan genomföras enligt ursprunglig tidplan.

Åtgärd

Namn	Startdatum	Slutdatum	Status	Effekt av åtgärd
Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt.	2019-01-11	2019-12-31		

Åtgärdsansvarig

Dan Eriksson, Anette Henriksson, Katarina Norberg

Åtgärdsbeskrivning

Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt.

Kommentar

Region Stockholm har nu fastställt en ny riktlinje för åtgärdsval och investeringar, nu pågår diskussioner avseende tillämpning samt ansvar och roller.

1.2 Social hållbarhet

1.2.1 Risk att våra leverantörer bryter mot grundläggande rättigheter och principer, utnyttjar svart arbetskraft eller inte har ett strukturerat arbete mot korrupcion.

13769	Riskvärde 9	Riskbeskrivning Exempelvis leverantörer som har många underleverantörer och/eller verkar i en bransch med låga löner och/eller anlitar migrantarbetare eller säsongarbetare.	Riskägare Dan Eriksson, Katarina Norberg, Björn Åsander, Stina Ramberg Dahl
	Sannolikhet 3	Konsekvens Samarbete med leverantörer som inte uppfyller och efterlever de grundläggande rättigheterna i Region Stockholms uppförandekod. Risk för bland annat arbetsplatsolyckor, att leverantören bryter mot grundläggande villkor/arbetsmiljökrav etc	Risksamordnare Karin Sjöndin
	Konsekvens 3		

Kommentar

Risken kvarstår, begränsande åtgärder och kontroller pågår kontinuerligt.

Kontrollmoment

Namn

Begränsa risken genom information om samt rutinbeskrivning avseende Locums Visselblåsarfunktion, såväl internt på Locum som tillgänglig för leverantörer på locum.se.

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom information om samt rutinbeskrivning avseende Locums Visselblåsarfunktion, såväl internt på Locum som tillgänglig för leverantörer på locum.se.

Kommentar

Kontrollmoment

Information om Locums visseblåsarfunktion finns tillgänglig såväl internt som via locum.se. Anmälan kan göras till både intern och extern mottagare av såväl medarbetare som leverantörer. Rutinbeskrivningen har under hösten 2019 kompletterats med information om Region Stockholms visseblåsarfunktion.

Namn

Begränsa risken genom regelmässig kontroll av leverantörer via Skatteverket samt kontrollera rimligheten i inbetalda arbetsgivaravgifter med antalet anställda hos ett urval leverantörer 2-3 gånger per år.

Kontrollansvarig

Dan Eriksson

Frekvens

2-3 ggr per år

Beskrivning

Begränsa risken genom regelmässig kontroll av leverantörer via Skatteverket samt kontrollera rimligheten i inbetalda arbetsgivaravgifter med antalet anställda hos ett urval leverantörer 2-3 gånger per år.

Kommentar**Locum AB**

Den senaste uppföljningen genomfördes 2019-12-13 utan anmärkning. Nästa kontroll genomförs i början på våren 2020.

Namn

Begränsa risken genom att följa upp att leverantörer uppfyller och efterlever kraven i regionens uppförandekod för leverantörer

Kontrollansvarig

Marit Brusdal Penna

Kontrollmoment

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom att följa upp att leverantörer uppfyller och efterlever kraven i regionens uppförandekod för leverantörer

Kommentar

Under senhösten 2018 genomfördes tre (3) uppföljningar av leverantörer inom området total- och utförandeentreprenad. Uppföljningen genomfördes med kontorsrevisioner på plats hos leverantörerna i enlighet med SKL:s modell Hållbar upphandling - Steg för steg <http://hållbarupphandling.se/> samt krav i SS-EN ISO 19011:2011. Vid uppföljningstillfället uppmärksammades ett antal områden som behövde åtgärdas utifrån kraven i uppförandekoden. Under februari 2019 genomfördes en uppföljande kontroll av vidtagna åtgärder. Locums ledningsgrupp delgavs en slutrapport.

Locum deltar, tillsammans med Förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT) och Trafikförvaltningen (TF), i "Uppföljning hållbara leveranskedjor bygg och anläggning 2019".

Namn

Begränsa risken genom kvalificering och utvärdering av leverantör inför upphandling samt kontroller och revisioner av personalliggare och ID06 på byggarbetsplatser

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom kvalificering och utvärdering av leverantör inför upphandling samt kontroller och revisioner av personalliggare och ID06 på byggarbetsplatser

Kommentar

Kontrollmoment

Kvalificering och utvärdering av leverantör genomförs inför upphandling. Kontroller pågår kontinuerligt av samtliga som vistas på byggarbetsplatserna.

Åtgärd

Namn	Startdatum	Slutdatum	Status	Effekt av åtgärd
Begränsa risken genom att Vd informerar samtliga leverantörer och samarbetspartners om Region Stockholms och Locums riktlinjer avseende mutor och andra oegentligheter Åtgärdsansvarig Stina Ramberg Dahl	2019-01-01	2019-12-31		

Åtgärdsbeskrivning

Information via brev samt på locum.se

Kommentar

Genomförs enligt plan. Information till leverantörer skedde inför sommaren 2019 och inför julen 2019.

Namn	Startdatum	Slutdatum	Status	Effekt av åtgärd
Begränsa risken genom att tydliggöra hur Locum arbetar med social hållbarhet inom Region Stockholm Åtgärdsansvarig Marit Brusdal Penna	2019-01-01	2019-12-31		

Åtgärdsbeskrivning

Begränsa risken genom att tydliggöra hur Locum arbetar med social hållbarhet inom Region Stockholm

Kommentar

Åtgärd

Locums hållbarhetsarbete utgår från åtta områden, resultatet redovisas årligen i en Hållbarhetsrapport.

• Social hållbarhet, socialt ansvarstagande, respekt för mänskliga rättigheter*; Omsorg om miljön, effektivt miljöarbete; Efterlevnad av lagar och regler; Intressenter, intressentdialog; Utveckling av lokalsamhället; Stark och hållbar ekonomi; Ansvarsfulla och etiska affärsmetoder, antikorrupcion; Hållbar upphandling, ansvar i leverantörskedjan.

**) Inkluderar även respekt för arbetsvillkor, hälsa och säkerhet, tillgänglighet, mångfald och jämställdhet etc inom vår egen organisation.*

Social hållbarhet, socialt ansvarstagande, respekt för mänskliga rättigheter Människor i alla åldrar, med eller utan funktionsvariationer, ska uppleva att de vårdfastigheter Locum förvaltar präglas av trygghet och tillgänglighet. Aktiviteter knutna till "social hållbarhet" och vårt uppdrag pågår kontinuerligt för de fastigheter vi har ansvaret för att förvalta och utveckla. Exempelvis i arbete med fastighetsutvecklingsplaner, återkommande trygghetsronder samt insiktsdagar gällande tillgänglighet och normkritiskt tänkande.

Övrigt Locums hållbarhetspolicy ses över årligen och fastställdes för 2019 av Locums styrelse den 12 juni. Locums Hållbarhetsrapport för 2018 fastställdes av Bolagsstämman den 13 maj 2019. • Locum deltar, tillsammans med Förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT) och Trafikförvaltningen (TF), i "Uppföljning hållbara leveranskedjor bygg och anläggning 2019".

1.2.2 Risk för oegentligheter

	Riskvärde	Riskbeskrivning	Riskägare
13771	6	Medarbetare eller samarbetspartners agerar på ett oetiskt eller olagligt sätt. Exempelvis bedrägeri, ger eller tar muta. Agerar utifrån jäv eller intressekonflikt t ex vid olika former av beslut.	Dan Eriksson, Katarina Norberg, Björn Åsander
	2		Risksamordnare
	3	Medarbetare eller samarbetspartners agerar på ett oetiskt eller olagligt sätt. Till exempel genom bedrägeri, ger eller tar emot muta, agerar utifrån jäv eller intressekonflikt vid olika former av beslut m.m.	Karin Sjöndin

Kommentar

Risken för oegentligheter kvarstår. Kontroller och begränsande åtgärder för att begränsa risken pågår kontinuerligt.

Kontrollmoment

Namn

Begränsa risken genom bakgrundskontroll vid rekrytering, informera externt om riktlinjer avseende mutor och oegentligheter, intern utbildning m.m.

Kontrollansvarig

Stina Ramberg Dahl

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom bakgrundskontroll vid rekrytering, informera externt om riktlinjer avseende mutor och oegentligheter, intern utbildning m.m.

Kommentar

Bakgrundskontroller vid rekrytering genomförs för de tjänster där det bedöms relevant, utifrån tjänstens ansvar och befogenheter.

Namn

Begränsa risken genom att informera om riktlinjer avseende mutor och oegentligheter

Kontrollansvarig

Stina Ramberg Dahl

Frekvens

Löpande

Beskrivning

t ex locum.se, APT-möten samt att anställda och konsulter får genomgå en intern utbildning gällande Regler avseende representation och motverkande av korruption

Kommentar

Kontrollmoment

Information pågår kontinuerligt. Den obligatoriska utbildningen "Regler avseende representation och motverkande av korrruption" genomförs regelmässigt i slutet av varje år.

Namn

Begränsa risken genom kontroller och revisioner avseende personalliggare och ID06 på byggarbetsplatser

Kontrollansvarig

Björn Åsander

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom kontroller och revisioner avseende personalliggare och ID06 på byggarbetsplatser

Kommentar

Pågår kontinuerligt för samtliga som vistas på byggarbetsplatserna.

Namn

Begränsa risken genom kontinuerlig fakturagranskning samt granskning av tredjepart i utvalda projekt samt beslutsordning för Locum AB och LFS

Kontrollansvarig

Björn Åsander

Frekvens

Löpande

Kontrollmoment

Beskrivning

Begränsa risken genom kontinuerlig fakturagranskning samt granskning av tredjepart i utvalda projekt samt beslutsordning för Locum AB och LFS

Kommentar

Fakturagranskning och granskning av tredjepart är genomfört på utvalda projekt, planering pågår för kommande fakturagranskning.

Namn

Begränsa risken genom att samtliga medarbetare årligen genomgår Locums obligatoriska utbildning "Regler avseende representation och motverkande av korruption".

Kontrollansvarig

Stina Ramberg Dahl

Frekvens

1 ggr

Beskrivning

Begränsa risken genom att samtliga medarbetare årligen genomgår Locums obligatoriska utbildning "Regler avseende representation och motverkande av korruption".

Kommentar

Den obligatoriska utbildningen "Regler avseende representation och motverkande av korruption" genomförs regelmässigt i slutet av varje år.

Namn

Begränsa risken genom att säkerställa att Locum följer LOU vid inköp av varor och tjänster genom löpande uppföljning och kontroll

Kontrollansvarig

Kontrollmoment

Marit Brusdal Penna

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom att säkerställa att Locum följer LOU vid inköp av varor och tjänster genom löpande uppföljning och kontroll

Kommentar

I handbok för upphandling och inköp finns rutiner tydliggjorda, även avseende löpande uppföljning och kontroll. I samband med upphandling och implementering av ett nytt inköpssystem under 2020 kommer styrning, uppföljning och kontroll av att inköp sker i enlighet med LOU att förenklas.

Namn

Begränsa risken genom att följa upp att Locums avtalade leverantörer uppfyller och efterlever kraven i regionens uppförandekod för leverantörer

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom att följa upp att Locums avtalade leverantörer uppfyller och efterlever kraven i regionens uppförandekod för leverantörer

Kommentar

Projektet "Uppföljning hållbara leveranskedjor bygg och anläggning 2019" – där Locum deltar tillsammans med Förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT) och Trafikförvaltningen (TF) – fortgår under 2020.

Kontrollmoment

Åtgärd

Namn	Startdatum	Slutdatum	Status	Effekt av åtgärd
Begränsa risken genom systeminköp och implementering av ett inköpssystem Åtgärdsansvarig Marit Brusdal Penna	2019-01-01	2019-12-31		

Åtgärdsbeskrivning

Begränsa risken genom att styra inköp för att säkerställa avtalstrohet samt att vi betalar avtalade priser med hjälp av ett inköpssystem

Kommentar

Upphandling av nytt inköpssystem pågår

1.3 Region Stockholm ska upprätthålla sina samhällsviktiga funktioner vid extraordinära händelser och klimatförändringar
1.3.1 Risk för extraordinär händelse

13767	Riskvärde 9	Riskbeskrivning Allvarlig störning eller risk för allvarlig störning i viktig samhällsfunktion som kräver skyndsam insats. Exempelvis avbrott i dricksvattenförsörjning eller elförsörjning, händelser kopplade till extremväder/klimatförändringar (ex. storm, regn, snöfall, översvämning), pandemi eller terrorattack.	Riskägare Katarina Norberg, Björn Åsander
	Sannolikhet 3		Risksamordnare Karin Sjöndin
	Konsekvens 3	Konsekvens Kund kan inte bedriva sin verksamhet och/eller att Locum inte kan genomföra sina uppdrag	

Kommentar

Kontinuerlig vaksamhet kring risken för extraordinär händelse kvarstår.

Kontrollmoment

Namn

Begränsa risken genom att kontinuerligt ta fram kontinuitetsplaner, genomföra risk- och sårbarhetsanalyser samt genomföra nödvändiga åtgärder för att säkerställa en robust drift av sjukhusen

Kontrollansvarig

Katarina Norberg

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom att kontinuerligt ta fram kontinuitetsplaner, genomföra risk- och sårbarhetsanalyser samt genomföra nödvändiga åtgärder för att säkerställa en robust drift av sjukhusen

Kommentar

Arbete pågår enligt plan med en övergripande risk- och sårbarhetsanalys. Risk- och sårbarhetsanalyser avseende värme och kyla har genomförts för tre av akutsjukhusen under 2019. Utifrån en analys av värmeböljan sommaren 2018 togs en handlingsplan fram inför 2019. Effekten av handlingsplanen bedöms som god. Inga incidenter kopplade direkt till värmefrågan rapporterades under sommaren 2019.

Namn

Begränsa risken med hjälp av Locums implementerade och publicerade krisberedskapsrutiner

Kontrollansvarig

Marit Brusdal Penna

Kontrollmoment

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Med bland annat Kriskommunikationsplan , Kommunikatör i beredskap (KIB) , Rakelutbildning för berörda, genomförande av krisövningar etc Vi deltar även i sjukhusens krisövningar vid behov.

Kommentar

Arbete pågår enligt plan. Uppdatering av befintliga krisplaner och kontinuitetsplaner samt övningar pågår regelbundet. En ny krisapp är implementerad.

Utifrån en analys av värmeböljan sommaren 2018 togs en handlingsplan fram inför 2019. Effekten av handlingsplanen bedöms som god. Inga incidenter kopplade direkt till värmefrågan rapporterades under sommaren 2019.

Namn

Begränsa risken genom att ha krisberedskapsrutiner och genomföra riskanalyser för olyckslaster

Kontrollansvarig

Björn Åsander

Frekvens

Löpande

Beskrivning

- Krisberedskapsrutiner
 - Riskanalyser för olyckslaster* inom ramen för arbetet med Eurocode (standard för byggnationer). Där tas hänsyn bland annat till extremväder, exempelvis isstorm, skyfall, exceptionell snölast. Vägledning Eurokod – olyckslaster.
- *= Oförutsedda kraft- eller tryckbelastningar som överskrider det man har dimensionerat byggnaden för vid nybyggnation, för byggnader som är högre än tre våningar över jord.

Kontrollmoment

Kommentar

Pågår kontinuerligt.

Åtgärd

Namn	Startdatum	Slutdatum	Status	Effekt av åtgärd
Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt. Åtgärdsansvarig Katarina Norberg, Björn Åsander	2019-01-01	2019-12-31		

Åtgärdsbeskrivning

Begränsande/eliminering åtgärder arbetas in i respektive avdelnings/enhets verksamhetsplan för 2019. Den interna kontrollplanen kompletteras successivt.

Kommentar

Begränsande aktiviteter/åtgärder pågår kontinuerligt. Exempel på aktiviteter: Begränsa risken genom att kontinuerligt ta fram kontinuitetsplaner, genomföra risk- och sårbarhetsanalyser samt genomföra nödvändiga åtgärder för att säkerställa en robust drift av sjukhusen.

1.4 Skattepengar ska frigöras till kärnverksamhet
1.4.1 Risk för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt

13757	Riskvärde 6	Riskbeskrivning Risk för olyckor och bristande säkerhet i pågående byggprojekt	Riskägare Anette Henriksson, Björn Åsander
	Sannolikhet	Konsekvens	

2

Konsekvens

3

Olyckor i pågående byggprojekt och/eller att obehöriga har tillträde till byggarbetsplatserna.

Risksamordnare
Karin Sjöndin

Kommentar

Risken kvarstår, begränsande/eliminering åtgärder och kontroller pågår kontinuerligt i byggprojekten.

Kontrollmoment

Namn

Begränsa/Eliminera risken genom uppföljning av arbetsmiljön på byggarbetsplatser

Kontrollansvarig

Björn Åsander

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom uppföljning av arbetsmiljön på byggarbetsplatser genom stickprovskontroller genomförda av bland annat Locums arbetsmiljöingenjör.

Kommentar

Arbete pågår enligt plan.

Namn

Begränsa risken genom att kontinuerligt genomföra utbildning för ramavtalade leverantör avseende Locums styrdokument fastigheter

Kontrollansvarig

Marit Brusdal Penna

Kontrollmoment

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Utbildning för ramavtalade leverantörer avseende Locums Styrdokument fastigheter genomförs löpande.

Kommentar

Genomförs koninuerligt.

Namn

Begränsa risken genom att säkerhetsställa att kontroller och revisioner avseende uppföljning av personalliggare och ID06 på byggarbetsplatser genomförs i samtliga pågående byggprojekt

Kontrollansvarig

Björn Åsander

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Kontroller och revisioner avseende uppföljning av personalliggare och ID06 på byggarbetsplatser och i projekt fortgår kontinuerligt.

Kommentar

Kontroller pågår kontinuerligt av samtliga som vistas på byggarbetsplatserna.

Kontrollmoment

Namn

Begränsa risken genom fortsatt samarbete i organisationen Samverkan för noll olyckor i byggbranschen.

Kontrollansvarig

Björn Åsander

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Fortsatt arbete i organisationen Håll nollan där Locum är en av initiativtagarna och aktörerna för Samverkan för noll olyckor i byggbranschen. Håll Nollan <http://hallnollan.se/> är en uppmaning och en påminnelse om en av de absolut viktigaste frågorna för oss som jobbar i bygg- och fastighetsbranschen i Sverige – att ingen ska skada sig på våra byggarbetsplatser.

Kommentar

Locum är fortsatt aktiva i organisationen.

Namn

Begränsa risken genom att ordnings- och skyddsregler för byggarbetsplatser finns framtagna och följs upp tillsammans med relevanta leverantörer

Kontrollansvarig

Björn Åsander

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom att framtagna ordnings- och skyddsregler för byggarbetsplatser finns framtagna och löpande följs upp tillsammans med relevanta leverantörer

Kontrollmoment

Kommentar

Utförs och kontrolleras löpande i pågående byggprojekt.

1.5 Vård i rätt tid**1.5.1 Risk för störningar som gör att verksamheten eller kundens verksamhet avstannar helt/delvis**

13760	Riskvärde 9	Riskbeskrivning Alla störningar som kan uppstå vid planerat arbete eller oförutsedda händelser och som riskerar att påverka kundens och/eller bolagets verksamhet helt eller delvis. Exempelvis avbrott i el-, vatten- eller värmeförsörjning	Riskägare Katarina Norberg, Björn Åsander
	Sannolikhet 3		Risksamordnare Karin Sjöndin
	Konsekvens 3	Konsekvens Kund kan inte bedriva sin verksamhet och/eller att Locum inte kan genomföra sina uppdrag	

Kommentar

Kontroller och begränsande åtgärder för att begränsa risken pågår kontinuerligt.

Kontrollmoment

Namn

Begränsa risken genom en fortsatt samordnad och strukturerad informationshantering till externa parter såsom verksamheter inför och under byggprojekt

Kontrollansvarig

Katarina Norberg

Frekvens

Löpande

Kontrollmoment

Beskrivning

Begränsa risken genom en fortsatt samordnad och strukturerad informationshantering till externa parter såsom verksamheter inför och under byggprojekt

Kommentar

Arbetet med begränsande åtgärder pågår kontinuerligt enligt kommunikationsplaner.

Namn

Begränsa risken genom fortsatt arbete med uppkoppling av fastighetsautomation inom lämpliga byggprojekt

Kontrollansvarig

Björn Åsander

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Vid uppföljningen uppmärksammades att Locum vid överlämnandet av färdigt byggprojekt till kund/hyresgäst ej får fastighetsautomationen uppkopplad i tid av SLL IT. SLL IT har svårighet att uppfylla avtalet. Detta riskerar att verksamheter inte kan flytta in i nya lokaler i tid. Fastighetsautomationen ska kopplas upp i samband med att respektive system driftsätts. Detta måste ske under byggtiden vilket medför att fastighetsnät och TDK rum måste vara klara innan driftsättning sker. Locums projektledare ska i god tid efterfråga resurser från SLL IT. Processbeskrivning och aktivitetslista finns framtagen av Locum (godkänd av SLL IT). Risken avseende resursbrist hos SLL IT kvarstår.

Kommentar

Resurser och organisering av arbetet hos SLL IT starkt förbättrat.

Kontrollmoment

Namn

Begränsa risken genom löpande riskhantering inom byggprojekten med väl utvecklade processer för att informationen delges berörda roller internt på Locum

Kontrollansvarig

Björn Åsander

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom löpande riskhantering inom byggprojekten med väl utvecklade processer för att informationen delges berörda roller internt på Locum

Kommentar

Arbetet med riskhantering pågår kontinuerligt i byggprojekten.

Namn

Begränsa risken genom att enligt fastställd rutin arbeta med att analysera och förebygga risker för påverkan av allvarlig störning utifrån befintliga uppgifter i fastighetsförvaltningssystemet Landlord, exempelvis utifrån felanmälningssstatistik

Kontrollansvarig

Katarina Norberg

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom att enligt fastställd rutin arbeta med att analysera och förebygga risker för påverkan av allvarlig störning utifrån befintliga

Kontrollmoment

uppgifter i fastighetsförvaltningssystemet Landlord, exempelvis utifrån felanmälningssstatistik

Kommentar

Pågår kontinuerligt. Underhållsplanering och fastighetsförvaltningssystemet ingick som revisionsområde vid höstens internrevision i oktober.

Namn

Begränsa risken genom att enligt fastställd rutin arbeta med att i god tid informera verksamheter om planerade och pågående arbeten i fastigheterna, exempelvis genom information i kundrapporter, vid löpande kundmöten etc.

Kontrollansvarig

Katarina Norberg

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom att enligt fastställd rutin arbeta med att i god tid informera verksamheter om planerade och pågående arbeten i fastigheterna, exempelvis genom information i kundrapporter, vid löpande kundmöten etc.

Kommentar

Arbetet pågår kontinuerligt.

Namn

Begränsa risken genom att planenligt genomföra reservkraftsprover.

Kontrollansvarig

Katarina Norberg

Kontrollmoment

Frekvens

Löpande

Beskrivning

Begränsa risken genom att planenligt genomföra reservkraftsprover.

Kommentar

Reservkraftsprover pågår enligt objektsspecifika planer.
